

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Motivace ke studiu psychologie

Vypracoval: Tomáš Tenkl

Studijní obor: Psychologie

Vedoucí práce: Mgr. Jan Vaněk

České Budějovice 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum

Podpis studenta

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce, Mgr. Janu Vaňkovi, za podnětné konzultace a rady při vedení mé bakalářské práce.

Také děkuji všem respondentům za to, jak ochotně se se mnou do výzkumu pustili.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá motivací ke studiu psychologie. Teoretická část obsahuje problematiku psychologie motivace, formální třídění motivů, vysvětluje teorii sebe-determinace a teorii implicitní a explicitní motivace. Dalším tématem teoretické části jsou pomáhající profese, v jejichž kontextu jsou uvedeny kapitoly o altruismu, motivaci k pomáhajícím profesím, syndromu pomocníka a syndromu vyhoření. Popisuje také některé projektivní metody, zejména test nedokončených vět, který je použit ke sběru dat do výzkumu. Empirická část popisuje výzkum v duchu kvalitativního výzkumného designu metodou zakotvené teorie. Výzkumná data se skládají z polostrukturovaných rozhovorů a testů nedokončených vět od šesti respondentů. Výsledky popisují kategorie vytvořené během kódování v rámci zakotvené teorie (role psychologa; osobnost psychologa; vlastní osobnost; co psycholog dělá; úskalí; zisk).

Klíčová slova: motivace, studium psychologie, projektivní metody, pomáhající profese, syndrom pomocníka.

Abstract

This undergraduate thesis is focused on motivation for studying psychology. The theoretical part contains topics of psychology of motivation, formal classification of motives, explanation of self-determination theory and theory of implicit and explicit motivation. Another topic in theoretical part considers helping professions and includes – chapters about altruism, motivation for helping professions, the helper syndrome and the burnout syndrome. Further there are described projective methods, especially the incomplete sentence test which was used in current research. Empirical part describes qualitative research in grounded theory. Data consist of semi-structured interviews and incomplete sentences tests from six respondents. The results describes categories that were created during the forming of the grounded theory (the role of psychologist, personality of psychologist; own personality, what a psychologist does; pitfalls; profit).

Key words: motivation, studying psychology, projective methods, helping profession, helper syndrome.

Obsah

Úvod.....	8
-----------	---

Teoretická část

1. Pojem motivace.....	9
2. Formální třídění motivů	10
2.1 Potřeby	11
2.2 Cíle	13
2.3 Zájmy	13
2.4 Hodnoty	14
3. Emoční stránka motivace	14
4. Vnitřní a vnější motivace (teorie sebedeterminace).....	16
5. Implicitní a explicitní motivace	17
6. Pomáhající profese	19
6.1 O altruismu	20
6.2 Motivace k pomáhajícím profesím.....	21
6.3 Syndrom pomocníka	22
6.4 Syndrom vyhoření (burn-out syndrom).....	23
7. Projektivní metody	23
7.1 Klasifikace projektivních metod	27
7.2 Test nedokončených vět.....	28

Výzkumná část

8. Výzkumný problém a cíl výzkumu	30
9. Výzkumná metoda	30
9. 1 Kvalitativní výzkum	30
9.1.1 Zakotvená teorie (grounded theory)	31
9.2 Polo-strukturovaný hloubkový rozhovor (interview).....	32
9.3 Test nedokončených vět	32

10. Sběr dat	33
11. Výzkumné otázky.....	33
12. Výzkumný vzorek	33
13. Způsob zpracování dat	33
14. Výsledky	34
15. Paradigmatický model.....	54
16. Zakotvená teorie.....	55
17. Shrnutí.....	55
18. Diskuse.....	56
Závěr	58
Použitá literatura	59
Seznam obrázků	62
Seznam příloh.....	63

Úvod

V této práci se budu zabývat motivací ke studiu psychologie. Na počátku práce stála otázka: *Proč si člověk vybere jako náplň svého života pomáhání někomu cizímu?* Taková otázka se netýká jen oblasti psychologie či psychoterapie, ale pomáhajících profesí všeobecně. Pro zkoumání právě psychologické profese jsem se rozhodl, jelikož se mě to jako studenta psychologie osobně dotýká.

Prvních několik kapitol teoretické části se soustřeďuje na oblast psychologie motivace. Vymežím pojem motivace a uvedu různé druhy motivů a jejich formální třídění. Popíši dvě teorie: vnitřní a vnější motivace Deciho a Ryana a teorii implicitní a explicitní motivace. Dalším tématem teoretické části budou pomáhající profese a motivace k jejich vykonávání. Nevynechám pojmy jako altruismus, syndrom pomocníka či syndrom vyhoření. Teoretická část bude ještě obsahovat kapitolu o projekivních metodách, jelikož jednu z těchto metod, a to test nedokončených vět, budu používat pro sběr dat na výzkumnou část.

.Výzkumná část představí kvalitativní výzkum za použití zakotvené teorie. Popíši základní principy výzkumného designu. Následovat bude výzkumná zpráva, výsledky a diskuse. Samotný výzkum bude probíhat tak, že pomocí, pro účely výzkumu, vytvořeného testu nedokončených vět a polo-strukturovaného rozhovoru (obě metody fokusované na téma psychologické profese) se pokusím prozkoumat motivační činitele vedoucí k studiu psychologie.

Teoretická část

1. Pojem motivace

Pojem motivace je, jako většina psychologických pojmů, v psychologii vykládán různě. Tato výkladová nejednotnost se může zdát nevýhodná, ale umožňuje psychologům nazírat zkoumané jevy z více úhlů. Zjednodušeně je motivace: „*proč? jak? a co?*“, v chování.

Na motivaci člověka lze usuzovat pouze nepřímo z jeho chování. Zimbardo (in Nakonečný, 1996) zdůrazňuje, že *motivaci nikdy nikdo neviděl*. Je to pojem vyjadřující závěry z toho, co je pozorováno v chování, tedy z toho, k jakým cílům toto chování směřuje a jaké úsilí osoba vynakládá k jejich dosažení.

Motivace je obecně chápána jako souhrn intrapsychických pochodů, sil a motivů, který aktivizuje a organizuje chování i prožívání. Cílem je změna neuspokojivé situace organismu (in Plháková, 2003). Výchozím stavem je motivační napětí, které je vyjádřeno motivem, ten pak v určité situaci směřuje organismus, prostřednictvím určitého chování, k uspokojení. Z tohoto stavu se odvíjejí další motivy.

Za základní vnitřní stav organismu je považována **homeostáza**, tedy vnitřní rovnováha. Tato představa je však platná spíše ve smyslu rovnováhy látek potřebných pro správné fungování těla, a tak má v současných teoriích motivace místo pouze pro interpretaci krátkodobých psychických stavů (Švancara, 1984). Na principu homeostázy je založena například Hullova teorie drivů, podle které má člověk řadu základních fyziologických potřeb (příjem jídla, vody), jejichž neuspokojení vyvolává nepříjemný stav napětí, ten Hull nazývá drive. Tento stav vede jedince k uspokojení potřeby a tím k redukci drivu (Plháková, 2003).

Důvod, proč se jedinec chová určitým způsobem a směřuje tím ke svému cíli, záleží mimo jiné na individuálních dispozicích. Stejný cíl, například být psychologem, může u různých lidí vycházet z odlišné motivace. Dalším faktorem motivace chování je situace a z ní vyplývající vlivy. V situaci se vyskytují podněty (incentivy), které vybízejí k určitému chování. Samotné vnější incentivy nespouští motivované chování, velkou roli zde hraje očekávání, že cíle bude dosaženo. Způsob, jakým se motivované chování projeví, řídí volní regulace (Stuchlíková, 2010).

Často bývá motivace definována: „...jako vnitřní dynamický stav, který se sestává z emočních a kognitivních procesů a podněcuje, směřuje a udržuje chování

k určitému cíli...“ (Klinger, Cox in Stuchlíková 2010). Cíl je komplexní motivační scénář obsahující soubory motivů, které směřují k jednomu cíli.

Platón ve svém metaforickém pojetí duše jako dvojspreží není daleko od současných teorií motivace a osobnosti. Vůle je podle něj vozkou, který řídí emoce a rozum. Převáděno do současnosti jsou emoce a kognice motivátory chování a prožívání, které se uplatňují na pozadí určitého individuálního základu osobnosti. Tento základ je poměrně stálá individuální charakteristika, která ovlivňuje procesy motivace, vnímání motivů atd. McClelland nazývá tyto trvalé motivační charakteristiky implicitními motivy (McClelland, 1988).

Z funkčního hlediska je motivace regulace činnosti, která směřuje k uspokojení potřeb individua. Podle Nakonečného (1996) je „...motivace jednou složkou psychické regulace činnosti: zajišťuje fungování učení, aktivizuje kognitivní a motorické systémy k dosahování určitých cílů, tj. podněcuje k chování, které udržuje dynamický růst osobnosti a její vnitřní rovnováhu.“.

2. Formální třídění motivů

Pojem motiv je v odborné literatuře chápán obecně jako vnitřní příčina jednání. Klasifikace motivů bývají založeny spíše na logických principech nežli obsahových psychologických hlediscích, což je důvod, proč jich existuje široká paleta. Hartl (2000) podává shrnující výklad pojmu motiv: „Motiv je pohnutka, příčina činnosti, jednání člověka zaměřené na uspokojení určité potřeby. Má směr a cíl, intenzitu a trvalost. Pramení z vnitřních, vědomých, podvědomých, bezděčných a vnějších podnětů.“

Jedno z formálních rozlišení třídí motivy na **elementární** a **komplexní**. Některé motivy jako je hlad nebo žízeň jsou jednodušší než jiné, např. zájem o umění (Smékal, 2002).

Jiné třídění motivů rozděluje motivy do dvou skupin: **vnitřní** a **vnější**. Vnitřní, neboli intristické, motivy vycházejí z organismu. Patří sem jak fyziologické potřeby jako je hlad, tak psychogenní potřeby jako je potřeba jistoty. Vnější motivy, označované jako **incentivy**, jsou pobídky okolí k určitému jednání (jedná se o odměny a tresty). Vnitřní a vnější motivace bude detailněji popsána v samostatné kapitole.

Lewin (in Smékal 2002, str. 233) rozděluje motivy na **primární** a **odvozené**. Primární motivy jsou „...motivы původní, nepodmíněné, směřující k přímému uspokojení, jako např. motiv hladu.“. Hlad uspokojí jakékoliv jídlo, avšak někdy se

zaměření na potravu mění v odvozený motiv, kterým by byl „hlad“ na určitý druh jídla (např. řízek).

Behavioristé rozlišují **primární** a **sekundární** popudy (drives). Primární - účinek vychází z aktivace vrozených tělesných mechanismů. Sekundární motivace jsou naučené tendence chování, vycházející z primární motivace (Nakonečný, 1996). Podobné třídění lze vyložit také jako motivy **vrozené** (nenaučené) a **získané** (naučené). Vrozené motivy vycházejí z pudů a instinktů (Smékal, 2002).

Motivace může mít **vědomou** ale také **nevědomou** povahu. Je možné, že jednáme, aniž bychom věděli proč, nebo aniž by nám byla zřejmá příčina našeho chování (Zimbardo in Nakonečný 1996) „Chování iniciované nevědomými motivacemi se často označuje jako iracionální: člověk se často domnívá, že zná důvody svého jednání, že chápe jeho smysl, ve skutečnosti však často neví, proč se rozhodl tak, jak se rozhodl, a důvody svého jednání, o kterých si myslí, že je zná, jsou někdy jen jeho racionalizace, kterou se brání proti výčitkám svědomí“ (Krech, Crutchfield, Livson, in Nakonečný 1996, str. 31). Psychoanalýza, jako věda o nevědomí, se zabývala právě těmi nevědomými motivy a potlačenými pudů, které se projevují například v neurotických symptomech, ve snech a tzv. chybných úkonech.

Analogicky lze rozdělit z hlediska účasti vědomí motivaci na **implicitní** a **explicitní**. Implicitní motivace vychází z nevědomých faktorů a explicitní motivy jsou nám zřejmé, uvědomujeme si je a jsem schopni je verbalizovat. O implicitní a explicitní motivaci bude pojednáno v samostatné kapitole.

2.1 Potřeby

Potřeba je výchozí vnitřní motivační stav, který iniciuje motivační proces. Obsahem potřeby je nějaký nežádoucí stav ve fyzickém či sociálním bytí jedince. Motivace směřuje k odstranění tohoto stavu, to pak jedinec pociťuje jako určitý druh uspokojení. Motiv vyjadřuje obsah tohoto uspokojení a chování, které k uspokojení potřeby vedlo. Pocit hladu je způsobený nedostatkem, tedy potřebou nějaké substance (glukóza), která je nutná k udržení fyziologické homeostázy. V chování se projeví snaha o získání látek (cílový objekt) z okolí. Po konzumaci látky dosáhne organismus obnovení homeostázy, s kterým se zbaví nepříjemného pocitu hladu. Motívem v tomto případě není samotná látka ani její získání, ale pocit uspokojení z nasycení. Vztah mezi motivy a potřebami je komplementární a v řadě psychologů je zaměřuje, například při vytváření jejich třídění a výčtů (Nakonečný, 1996).

H. A. Murray vytvořil, na základě klinických zkušeností, index viscerogenních a psychogenních potřeb. V něm rozlišuje čtyři třídy potřeb (Nakonečný, 1996):

1. Viscerogenní a psychogenní jsou determinovány organickými, nebo vychází z psychických podmínek.
2. Pozitivní a negativní vyvolávají tendence přiblížení nebo oddálení se určitým stimulacím.
3. Zjevné a skryté vyjadřují různé nevědomé touhy a prožívané tlaky. Zjevné se projevují v chování a skryté ve fantazii.
4. Vědomé a nevědomé. Některé motivy si uvědomujeme a některé jsou nevědomé (*potlačené*).

K.B.Madsen (in Nakonečný, 1996, str. 146), rozlišuje tyto druhy motivů, které stanovil na základě vědecké empirie: hlad, žízeň, sexus, péče, udržování tělesné teploty, vyhýbání se tělesné bolesti, erekce, příjem kyslíku, odpočinek a spánek, aktivita, bezpečí, agrese, sociální kontakt, výkon, prestiž, vlastnictví.

Nejpopulárnějším tříděním potřeb se podle Nakonečného (1996) zatím stala **Maslowova hierarchická teorie**. Ta vznikla v duchu humanistické psychologie a byla založena na klinické zkušenosti. Systém potřeb je podle ní následující (str. 146):

potřeby sebeaktualizace
(realizovat plně svůj produktivní a tvůrčí potenciál)

potřeby sebeocenění a úcty, uznání a prestiže, „motivy já“

potřeby náležení a lásky
(přijetí druhými, přátelství)

potřeby jistoty
(bezpečí, ochrany, péče, pomoci)

fyziologické potřeby
(potravy, tekutin, spánku, odpočinku, sexu, atd.)

Zajímavé jsou pokusy o sestavení inventáře základních potřeb na základě **historické srovnávací analýzy**. Autoři jako polský psycholog J. Pieter, ruský psycholog a historik D. F.Poršev aj. zkoumali, o co lidská společnost během historie usilovala a bojovala. Z jejich poznatků lze předpokládat následující univerzální potřeby: sebezáchovy, uchování rodu, smyslu života, svobody (Smékal, 2002).

2.2 Cíle

Cíl je v psychologii obecně chápán jako *žádoucí budoucí stav*, který ovlivňuje naše jednání. My se snažíme dosáhnout pozitivního nebo vyhnout nežádoucímu budoucímu stavu. Hodnota cíle se odvíjí od očekávané **emoční satisfakce** při jeho dosažení. Podle Kratiny (in Smékal, 2002) dosažení cíle uspokojí potřebu a je jakýmsi psychickým nasycením. Vztah motivů a cílů není doposud příliš prozkoumaný, nicméně Smékal (2002) uvádí, že cíl je obsahem činnosti a motiv je důvodem, proč je třeba usilovat právě o tento cíl.

Způsob, jakým si člověk cíle volí a jak o ně následně usiluje, je do jisté míry konzistentní a tento *individuální vzorec jeho cíle-směrné aktivity* se nazývá **motivační struktura** (Stuchlíková, 2010).

2.3 Zájmy

Zájem patří podle Nakonečného (1997) k nejméně jednotně vymezeným pojmům v psychologii. Podle Rubinštejna (in Nakonečný, 1997) se zájmy odlišují od jiných motivujících tendencí svou soustředěností na určitý předmět. Máme například zájem o studium psychologie. Psychologická témata jsou pro nás atraktivní a snažíme se je vyhledávat. To se projevuje v našem chování tak, že začneme psychologii studovat. „Zájem se projevuje v zaměřenosti pozornosti, myšlenek, úmyslů, tužeb, přání a vůle...“ (Rubinštejn in Nakonečný, 1997, str.142). V tomto smyslu je pojem zájem poměrně širokou motivační kategorií. Zájmy jsou druhem motivů, ale nelze je redukovat jen na motiv. Např. zájem o umění u různých jedinců plyne z jiných pohnutek. Někdo je uspokojován samotným estetickým zážitkem, jiný chce být ve společnosti považován za kulturního člověka (Smékal, 2010). Fenomenologická analýza uvažuje o zájmech jako o druhu prožitků, v kterých vystupují „sympatie k určitým činnostem či objektům“ (Smékal, 2010, str. 250).

Zájmy bývají označovány jako *motivy kulturní*. Z výzkumu vzniku a vývoje zájmů vyplývá, že jsou těsně vázány na vývoj jedince a jsou závislé na stimulaci z prostředí. Jsou tedy získanými motivačními dispozicemi narozdíl od potřeb (Smékal, 2010). Podobně rozlišuje i Rubinštejn (in Nakonečný, 1997) mezi potřebou a zájmem, a přidává ještě pojem **ideál**. Ideály autor rozumí zvnitřněné normy a morální principy. Tím zároveň upozorňuje na důležitost hodnot v motivaci.

2.4 Hodnoty

Podle Smékala (2010) je možné na hodnoty v psychologii nahlížet několika pohledy. Předpokládá se, že vznikají *interiorizací ideálů, zásad a přesvědčení*. Hodnoty jsou tedy něco, co na rozdíl od potřeby bylo původně mimo jedince.

Obecně jsou hodnoty abstraktní cíle, o které člověk usiluje. Např. štěstí, zdraví atd. Vypovídají o smyslu či ceně, jakou cíl pro jedince má. Hodnoty také můžeme chápat, jako to, *proč stojí člověku za to o něco usilovat* (požitek, zábava, peníze) (Smékal, 2010).

3. Emoční stránka motivace

Motivy jsou podle McClellanda přímo spojeny s afekty, respektive s dosažením silných emočních zážitků (Nakonečný, 1996). Emoce tak můžeme chápat přímo jako motivy. Například alimentární chování směřuje ke slastnému pocitu z nasycení. Cílem motivovaného jednání je uspokojení, které plyne z emočních prožitků. „V uspokojení prožívá subjekt návrat k psychické rovnováze, jejíž porušení vyvolává motivační stav, nazývaný potřebou“ (Nakonečný, 1996).

Nejsilnější uspokojení, tj. pocity úspěchu, blaha, štěstí, prožívá podle Nakonečného (1996) člověk ze *zvyšování (evalvace) hodnoty vlastního ega*, zejména ví-li o tom jeho okolí a je-li odezva na úspěchy kladná alespoň u těch lidí, na kterých mu záleží a kteří následně projevují *obdiv, lásku, přízeň a souhlas*.

Podle **principu hedonismu** se jedinec chová tak, aby maximalizoval příjemné a minimalizoval nepříjemné. Jinými slovy chování jedince má tendenci *směřovat ke stavům vyvolávajícím pozitivní emoce, které jsou spojeny s fyzickou slastí a naopak má tendenci se vyhýbat takovým situacím, které v něm vyvolávají negativní emoce*. Z toho vyplývá role emocí při učení, jak již vyjádřil Thorndike ve formulaci zákona efektu při učení (Nakonečný, 1996): odměna zvyšuje pravděpodobnost vystoupení odměněné reakce, zatímco trest pravděpodobnost snižuje. Biologický význam emocí při organizaci a motivaci lidského chování potvrzuje objev fyziologických center slasti a bolesti v mozku (Olds in Nakonečný, 1996).

I když nás emoce často matou a znepokojují, jejich účelem je z hlediska evoluční psychologie selekce takového chování, které zaručí zachování druhu a předání genů dalším generacím. Pozitivní emoce jsou odměna za to, že děláme věci, které jsou pro nás dobré a negativní emoce jsou trestem, za to, že děláme něco, co pro nás je

špatné (Beck, 2004). Například po sportovním výkonu se dostaví pocit uspokojení z pohybu nebo dokonce *šťěstí* (to souvisí s vyplavením endorfinů do krevního oběhu), naopak, pokud bude člověk sedět doma, začne se pravděpodobně (pokud tedy neběží v televizi něco zajímavého) brzy nudit, což povede k úzkosti způsobené podnětovou deprivací.

Psychologové často rozlišují čtyři způsoby, jakými emoce motivují chování (Rescorla and Solomon, 1967; Rolls, 1999; in Beck 2004). Součástí motivace je kontrola chování, předvídáním toho, jaké emoce chování vyvolá. V závorkách jsou uvedeny emoce, které odpovídají anticipaci odměny (v angličtině reward), nebo trestu (v angličtině punisher).

- **Reward 1** (*naděje*, hope): Přítomnost podnětu (jídlo) způsobuje pozitivní afekt. Odměna povzbuzuje takové chování, kterým je odměny dosahováno.
- **Punisher 1** (*zklamání*, disappointment): Odstranění podnětu, který vyvolává pozitivní afekt (uvěznění-zamezení sociálnímu kontaktu), vede k negativnímu afektu a odrazuje od chování, které k odstranění vedlo.
- **Punisher 2** (*strach*, fear): Přítomnost podnětu způsobujícího negativní afekt (bolest) odrazuje od chování, které k němu vedlo.
- **Reward 2** (*úleva*, relief): Odstranění zdroje negativních afektů (bolest, hrozba nebezpečí) posiluje chování, které k němu vedlo.

Podle Plhákové (2004) je vzájemný vztah emocí a motivů složitý a ne plně dořešený problém soudobé psychologie. Některé teorie, jako je teorie Williama McDougala a Henryho Murrayho (viz níže), považují citové prožitky za uvědomovaný projev základních motivů (Madsen in Plháková 2004), a některé dokonce tyto dva psychologické jevy ztotožňují. Na druhou stranu někteří autoři upozorňují na to, že se emoce a motivy mohou v psychickém dění vyskytovat samostatně.

Motivované chování někdy probíhá bez přítomnosti obvyklých doprovodných emocí a city mohou být „...evokovány změnami ve vnějším světě, které s motivy příliš nesouvisí“ (Plháková 2004). Například umění vzbuzuje v člověku silné emoce bez přítomnosti nějakého motivu.

Plháková (2004) uvádí některé funkce emocí, které jsou vzhledem k dosavadnímu výzkumu v této oblasti evidentní:

- **vyjádření základních lidských motivů** – zesilují a podporují chování, které směřuje k jejich uspokojení
- **regulace úrovně fyziologické aktivity** – emoce ovlivňují autonomní nervový a hormonální systém, (např. strach – připravenost k útěku)
- **signální funkce** – role citových prožitků při rozhodování, co udělat a čeho se vyvarovat
- **kontrolní zpětnovazebný systém** – city člověka informují o výsledcích jeho aktivit nebo o tom, jaké je jeho osobní situace
- **neverbální komunikace**
- **vnitřní pobídky** – vyvolání emoce samotné, nebo vyhnutí se je motivem chování.

4. Vnitřní a vnější motivace (teorie sebedeterminace)

Motivaci člověka dělíme na vnitřní (*intrinsic*) a vnější (*extrinsic*). Podle Hartla (2000) vnitřní motivace vychází z organismu a patří do ní jak *fyziologické motivy, jako je hlad, žízeň, hladina hormonů, tak cíle, plány a tužby*. Vnější motivaci naproti tomu vyvolávají vnější podněty, jako je např. světlo, přítomnost lidí, incentivy.

Podle Deciho (in Antoni, 2009) je člověk vnitřně motivovaný, když nezískává za aktivitu žádnou zjevnou odměnu. Odměnou je aktivita samotná. V odborné literatuře se zdůrazňuje, že rozdíl mezi vnitřní a vnější motivací není vždy jasný, že v mnoha případech se tyto dvě motivace spojují (Frey in Antoni, 2009). Antoni (2009) dodává, že pro vysvětlení ekonomického a sociálního chování člověka je postačující rozlišovat aktivity, které jedinec dělá hlavně proto, že je má rád, a ostatní které dělá hlavně proto, že je mu to přikázáno, nebo za ně dostává odměnu.

Vnější motivace je založena na vnějších odměnách. Tyto odměny (nebo vyhnutí se trestu) získáváme za naše chování a jejich distribuce není pod naší kontrolou, což je i podstatou i operantního podmiňování. Vnitřně motivované chování, jako jsou například koníčky, hry, a kreativní činnosti, je tzv. self-rewarding (autotetické).

Problematice vnitřní a vnější motivace je v odborné literatuře věnováno hodně pozornosti. Deci a Ryan (1985 in Beck 2004) hovoří o tom, že vnitřně motivované

činnosti jedinci poskytují větší uspokojení. Společně formulovali širší teorii motivace, která pokládá za jednu z důležitých pohnutek lidského chování potřebu **sebeurčení**. Tato teorie se zaměřuje na pole školní psychologie a mnoha výzkumy dokazuje, že výkony žáků jsou lepší v případě, že jsou vnitřně motivovaní. Toho lze ve školním prostředí dosáhnout zvýšením **autonomie** žáků. Například mohou-li si studenti sami zvolit, co se chtějí učit, zvýší se jejich vnitřní zájem o studium. Vnitřní motivace je spojena s pocitem kompetence, osobní kauzace a autonomie.

„Výsledky dosavadních výzkumů vedly k následujícím závěrům: Pokud lidé provádějí určitou činnost z vlastní iniciativy, pak u ní vydrží déle než u aktivity, k jejímuž provádění je přiměly vnější okolnosti. Užívání odměn ve snaze řídit a ovládat lidské chování snižuje vnitřní motivaci a s ní související pocity, jakými jsou spokojenost a pracovní pohoda“ (Deci a Ryan in Plháková, 2003, str. 383).

5. Implicitní a explicitní motivace

Dalším důležitým rozlišením motivace, které sehrává velkou roli v motivační struktuře osobnosti je rozlišení na **implicitní** a **explicitní**. Toto rozlišení souvisí s konceptem dvou nezávislých systémů lidského prožívání a to **emočně směřovaného implicitního systému a kognitivního explicitního systému** (Cognitive-Experiential Self Theory, Epstein, 1994; Multicoding Theory of Information Processing; Bucci, 1985; Persönlichkeit-System-Interaktionen, Kuhl, 2000, in Stuchlíková a Man, 2009). Bucci (in Stuchlíková a Man, 2009) upozorňuje, že oba systémy fungují ve *vzájemné souhře a žádný není nadřazený*.

V oblasti motivace se toto rozdělení dostalo do centra pozornosti v 80. letech minulého století, kdy McClelland formuloval **implicitní** a **explicitní** motivaci jako dva relativně nezávislé druhy lidských motivů, které se liší svým působením na chování a tím, jak se objevují v ontogenezi. *Implicitní motivy jsou spojeny se silnějšími emočními zkušenostmi a vytvářejí se v raném dětství. Explicitní motivy se objevují s rozvojem řeči a schopností mentální reprezentace sebe sama.* Explicitní motivy si uvědomujeme a vytváříme je ve vztahu k sebepojetí. Mohou to být například **cíle**, kterých se snažíme dosáhnout nebo naše **postoje**. Implicitní motivace je popisována jako **malý počet nevědomých motivů**, který „... je definován jako opakující se a přetrvávající zájem o emočně sycené incentive“ (Stuchlíková a Mann, 2009). Jádrem implicitní motivace je

McClellandova tzv. velká trojka implicitních motivů, které se skládá z **motivů výkonu, motivů moci a motivů afiliace.**

Motiv výkonu

Motiv výkonu se projevuje jako naděje na úspěch nebo obava z neúspěchu. Murray (in Plháková, 2003) definuje potřebu úspěchu jako potřebu k překonávání překážek, uplatňování svých schopností, touhu vykonávat něco obtížného. Výzkumu motivu výkonu se intenzivně věnoval David McClelland s řadou spolupracovníků. Atkinson (in Plháková, 2003) zjistil s pomocí TAT, že úroveň výkonové motivace souvisí s volbou cílů. Lidé s *vysokou potřebou úspěšného* výkonu si volí *středně obtížné úkoly*, které ovšem jsou dostatečně obtížné, aby pro ně jejich řešení bylo dostatečnou výzvou. Lidé s *nízkou výkonovou motivací* volí buďto *velmi snadné nebo příliš obtížné úkoly* (snadné úkoly lehce zvládnou a neúspěch u příliš obtížného na ně nevrhá špatné světlo).

Druhý pól výkonového motivu, potřeba vyhnout se neúspěchu, se projevuje ve snaze vyhnout se výkonové situaci úplně nebo udělat vše proto, aby bylo dosaženo úspěchu. To znamená, že mnoho lidí tvrdě pracují hlavně proto, aby se vyhnuli selhání a ne aby dosáhli úspěchu (Carver a Scheier in Plháková, 2003).

Plháková (2003) také uvádí, že od výzkumu výkonové motivace v 60. letech, se hovoří o snaze *vyhnout se úspěchu*. Tato snaha má vyplývat z obav ze zátěže a zodpovědnosti nebo z obav z odmítnutí ostatními lidmi. Např. úspěšný student může ve třídě trpět posměšky, že je „šprt“ nebo úspěšná žena si může připadat méně ženská, protože její postavení či práce neodpovídá stereotypnímu obrazu ženy (okolí jí dává najevo, že je málo feminní nebo se tak může hodnotit sama)

Motiv afiliace

Murray zařadil ve své kategorizaci potřeb afiliaci mezi typicky psychogenní potřebu. Tudíž předpokládá, že nemá žádný fyziologický základ, a pravděpodobně je „...derivátem raných citových vazeb k blízkým lidem, takže zahrnuje stopy dětského strachu z opuštěnosti i snahu o dosažení řady uspokojení, které člověku kontakt s druhými lidmi přináší...“ (Plháková, 2003, str. 377). Projevuje se *vyhledáváním blízkosti druhé osoby, přátelstvím, potřebou oblíbenosti ve společnosti a podobně.*

Základními pohnutkami jsou pravděpodobně pozitivní *snaha pohybovat se ve společnosti ostatních lidí, sdílení zážitků s nimi a vyhýbání se samotě*.

Potřeba intimacy s tímto motivem těsně souvisí, bývá s ním často i slučována (např. při hodnocení TAT). Výzkumem vztahu afiliace a intimacy se zabýval McAdams (McClelland, 1988). Potřeba intimacy je uspokojována v dyádě, kdy dochází k **sebeodhalení** (self-disclosure), nadneseně řečeno ke splynutí duší. V intimním vztahu je markantní *blízkost* a *vřelost*. Lidé si navzájem svěřují niterné zážitky a osobní problémy. Motiv intimacy je ze své podstaty špatně slučitelný s motivem moci. V této souvislosti Plháková (2003) poukazuje na to, že profese psychologa uspokojování těchto motivů současně umožňuje.

Motiv moci

Posledním z velké trojky implicitních motivů, je **motiv moci**. Představuje tendenci *mít na druhé lidi vliv, mít prestiž a cítit se silný ve srovnání s jinými* (Winter in Plháková 2003). Člověk se silnou potřebou po moci bude usilovat o vysoké sociální postavení, případně o získání přístupu ke zdrojům bohatství.

Plháková (2003) přirovnává motiv moci k Adlerově **vůli k moci**. Podle Adlera si každý jedinec z dětství odnáší **pocit inferiority**¹. To je přirozené, protože člověk se rodí slabý a je závislý na pomoci ostatních. V případě, že je tato nedostatečnost člověka prohloubena dalšími okolnostmi, např. tělesné postižení, špatná výchova atd., může normální pocit slabosti vést k rozvoji tzv. komplexu méněcennosti.

Pocity méněcennosti se člověk snaží kompenzovat usilováním o moc nad ostatními. Toto usilování je však korigováno další základní lidskou pohnutkou - **cítem sounáležitosti**². Pokud někdo usiluje o moc nad ostatními a má dobře vyvinutý cit sounáležitosti, prosazuje svou moc ve prospěch společnosti a může být např. dobrým vůdcem (Adler, 1999).

6. Pomáhající profese

Hartl a Hartlová (2000, str. 185) popisují termín **pomáhající profese** (převzato z anglického *helping professions*) jako „souhrnný název pro veškeré profese, jejichž teorie, výzkum a praxe se zaměřují na pomoc druhým, identifikaci a řešení jejich problémů a na získávání nových poznatků o člověku a jeho podmínkách k životu, tak

---

¹ tj. pocit nedostatku, slabosti, méněcennosti, nedospělosti

² v němčině *gemeinschaft gefiel*

aby pomoc mohla být co nejúčinnější; patří sem lékaři, zvl. psychiatři, psychologové, sociální pracovníci, speciální pedagogové; šířeji i fyzioterapeuti, balneologičtí pracovníci apod.“.

Co vede lidi k tomu, aby zasvětili svůj život pomáhání druhým? Někdo by řekl, že je to **altruismus**, někdo zas, že je k tomu vede Bůh anebo, že jsou to prostě dobří lidé. U pomáhajících profesí jde ale o zvláštní druh pomáhání neboť ten hodný člověk, co pomáhá, dostává za svoji dobrotu zapláceno. Je to tedy opravdu takový altruista a tak hodný člověk? Podle Guggenbühl-Craiga (2007) **nikdo nejedná výhradně z čistých motivů**. Vždy jsou přítomné **temné motivy (tzv. stínové)**, a čím více je jimi motivace ovlivněna, tím více se člověk drží své domnělé objektivity.

6.1 O altruismu

Altruismus je pojem průkopníka sociologie A. Comta z roku 1853. Popisuje nesobecký charakter mezilidských vztahů. Altruistické myšlení, cítění a jednání bere ohled na ostatní lidi a jejich blaho. Altruistické chování může mít podobu sebezničujícího, či sebe oslabujícího jednání, prováděného ve prospěch druhých. Může být zcela racionální i automatické, neuvědomované či uvědomělé nebo vedené vrozenými emociálními reakcemi. Etologové chápají altruistické chování jako chování, ze kterého zvíře nemá prospěch nebo je mu nějak škodlivé, ale ostatní členové rodu z něj mají prospěch. Sociobiologové hovoří o hierarchii, podle které jedinec pomáhá druhým: a) *příbuzným* (mají společné geny); b) *nepříbuzným opačného pohlaví* (pomohou rozšířit jeho geny); c) *nepříbuzným obou pohlaví, kteří mohou pomoc oplatit*, a v žádném případě nepomáhá nikomu, kdo by ho mohl ohrozit. Za a) představuje tzv. **příbuzenský altruismus**, v kterém rozhoduje míra genetické příbuznosti. Čím více má jedinec společných genů, tím větší oběti je ochoten přinést. Bod c) je nazýván **altruismem recipročním** (Hartl a Hartlová, 2000, str. 33).

Sociální psychologové definují altruismu jako „na druhého orientovaný“ (other-oriented) motivační stav nebo chování s primárním cílem zlepšit nebo zvýhodnit bytí (well-being) někoho jiného než sebe (Burks, Youll a Durtschi, 2012).

Další pohled na altruismus nabízí **hypotéza empatického altruismu** (the Empathy-Altruism Hypothesis). **Empatie** je definována jako *schopnost (a) sdílet emoční stav ostatních, (b) posoudit příčiny stavu ostatních a (c) identifikovat se s ostatními, jejich pohledem* (perspektivou) (De Waal; in Burks, Youll a Durtschi, 2012). Podle hypotézy empatického altruismu je prosociální empatií evokovaná

motivace řízena jediným cílem, a to zlepšit stav druhé osoby (která strádá). Jinými slovy: altruismus není možný, pokud je chování vzbuzeno egoistickou motivací (self-oriented), nebo potřebou (Batson, in Burks, Youll a Durtschi, 2012). Příkladem egoistického motivu pro altruismus je odměna od společnosti, vyhýbání se trestu (Burks, Youll a Durtschi, 2012).

Pomáhání v rámci profese, altruismem, v pravém slova smyslu, není. Co tedy motivuje člověka k tomu, aby pomáhal profesionálně?

6.2 Motivace k pomáhajícím profesím

Bannig (2012) popisuje ve svém článku pro Therapy Today malý výzkum, ve kterém pátrala po tom, co motivovalo terapeuty, poradce a posluchače různých terapeutických či poradenských výcviků ke vstupu do často finančně náročných profesních výcviků. Dále v textu bude slovo terapeut používáno jako zástupné pro terapeut, poradce, psychoterapeut.

Z výpovědí respondentů Banning (2012) vyvozuje čtyři témata či motivace ke vstupu do terapeutického nebo poradenského výcviku/kurzu:

1.) **Povolání (Having a calling).** Mnoho terapeutů popisuje vnitřní pocit, že je to pravá práce pro ně. Na dráhu terapeuta mohou člověka přivést významné životní situace a traumata (např. smrt partnera).

2.) **Zážitek z terapie (experience of therapy).** Mnoho účastníků výcviků a terapeutů přiznává, že jejich zážitek z vlastní terapie jako klienta, měl na jejich vstupu do výcviku velkou roli. Jeden z respondentů uvedl, že měl z terapie skvělý zážitek, který mu otevřel oči a obohatil život a chtěl zkusit, zda může on stejně pomoci někomu jinému.

3.) **Doplnění schopností (filling the skills gap).** Často se do výcviků hlásí také lidé pracující v profesích, jako učitelé, lékaři, zdravotní sestry, personalisté. Při práci pociťují, že jim chybí schopnosti, kterými by mohli svým studentům, klientům či pacientům, poskytnout komplexnější službu nebo pomoc.

4.) **Prostě být tady (just being there).** Další motivací, podle výpovědí respondentů, může být touha po větší autonomii v pracovním životě a možnost při práci používat více lidskosti, než v jiných profesích. Být s někým, kdo potřebuje pomoci.

6.3 Syndrom pomocníka

Motivaci pro vykonávání pomáhajících profesí objasňuje Schmidbauer konceptem syndromu pomocníka či syndromu pomáhajícího. Tento termín formuloval Schmidbauer (2008) na základě své práce se skupinami příslušníků pomáhajících profesí. Vyzoroval, že tito lidé mají obdobné problémy a spojují je určité rysy. „V syndromu pomocníka jde o typickou kombinaci určitých opakujících se příznaků jak v chování, tak v prožívání pomáhajících, které ve větší či menší míře pracovníky poškozují a ovlivňují jejich profesní výkony“ (Géringová 2011, str. 92).

Vznik syndromu se váže k osobní historii, tj. **traumatům a zraněním z dětství**. Pomáhání je pak jakousi obranou před **sebezraněním**, respektive jeho uvědoměním. Orientace na ostatní umožňuje člověku se *nezabývat sám sebou, svými potřebami a emocemi*. Z toho vyplývají typické projevy, jako je: neschopnost vyjádřit vlastní pocity a potřeby, problémové intimní vztahy (Géringová 2011).

Schmidbauer (2008) formuloval 5 témat, které syndrom vysvětlují:

1. **Odmítnuté dítě:** Tento motiv shrnuje mnoho sil spojených v syndromu pomocníka. „Jde o to, že pomocník sám pro sebe odmítl otevřít se emocionálními oblastem, ve kterých se cítí slabý, nedokonalý a nuzný. Chce být silný, mít za sebou výkony, dokázat svou hodnotu a své schopnosti“ (str. 31) Pomocník si nepřizná své slabé stránky a to v něm často způsobuje pocit bezmoci. Takový pomocník vždy všechno ví, je spíše vědec nebo učitel a nedělá chyby.
2. **Identifikace s nadjád (jáským ideálem, superegem):** Vzniká jako důsledek nedostatečného uspokojování potřeb dítěte ze strany rodičů a nedostatečné idealizace rodičů. Vlastní potřeby a emoce ztrácejí na významu a nahrazuje je zbytněné superego a jáský ideál. Takoví pomocníci mají představu, že jsou bezchybní a potřeby jejich klientů jim nahrazují vnímání vlastních potřeb.
3. **Narcistická nenasytnost:** Je důsledkem traumatizace, kterou pomocník kompenzuje snahou o perfekcionismus (kterého nemůže dosáhnout). Pomáhá všem, ale nikdo není tak dobrý, aby pomohl jemu.
4. **Uhýbání před vzájemností:** Pomocník nedokáže vnímat svoje emocionální potřeby. Vyhýbá se vztahům, ve kterých by nebyl tím, kdo dává. Neprojevuje svoje přání a touhy, kromě touhy být nepostradatelný. Jeho vlastní potřeby ho znejišťují.

5. Nepřímá agrese: Dítě v lhostejném, nechápajícím nebo nepřátelském prostředí se naučí potlačovat svoji agresi. „Na jednu stranu nezdolně touží pomstít se těm, kteří ho tak málo respektují, zatímco na druhou stranu vnímá, že realizací své touhy po pomstě by si jenom uškodilo, neboť přístup ke zdrojům života ovládají dospělí“ (Schmidbauer, 2008, str. 47). Pomocník se identifikuje se spasitelem, který osvobozuje ostatní, a chová nenávist vůči všem, kteří ohrožují jeho svěření.

Pomahači, kteří si v pomáhajícím vztahu budou podvědomě chtít uspokojit svou potřebu uznání, lásku nebo pocit moci nad klientem se rychle dostávají do stavu vyhoření.

6.4 Syndrom vyhoření (burn-out syndrom)

Syndrom vyhoření zahrnuje ztrátu profesionálního zájmu či osobního zaujetí u příslušníka některé z pomáhajících profesí. Doprovází ho pocity zklamání, únava, hořkost. Obranou proti vyhoření je vnímání smyslu a poslání práce, vědomí potřebnosti. Prevencí syndromu vyhoření může být mimo jiné například dodržování zásad psychohygieny a relaxace.

7. Projektivní metody

Jelikož se v této kapitole budu zabývat projektivními metodami, je na místě nejprve definovat pojem **projekce**.

Slovo projekce pochází z latinského *proicere, proicio, proieci*, což v překladu znamená *vyhazovat, vytáhnout*. V kontextu psychologie tento pojem použil poprvé Sigmund Freud v *The Anxiety Neurosis* z roku 1894 (Reiterová, 2001). Při studiu neuróz si všiml mechanismu obran proti *vnitřně nepřijatelným obsahům* (představám, afektům). Mezi obranné mechanismy patří vedle projekce například represe, sublimace, racionalizace, regrese atd. Projekce spočívá v *přičítání vlastních přání, představ a pohnutek, které jsou vnitřně nepřijatelné* (vyvolávají úzkost), *jiným osobám*. Projekci Freud nechápe jen jako obranný mechanismus, ale také jako obecnější mechanismus ve smyslu, že naše *osobní historie* (vzpomínky na dřívější vjemy) *má vliv na vnímání současných podnětů*. Z tohoto hlediska je projekce jevem uplatňujícím se v každé percepci (Šípek, 2000).

Někteří autoři uvažují o pojmu projekce v ještě širším měřítku. Např. Guggenbühl-Craig (2007) tvrdí, že projekce je vším, co se odraží z vnitřního prožívání, tedy i samotné chování člověka je projekcí jeho psychické činnosti. Slavík (in Geringerová, 2011) považuje projekci na *přiřazení nebo splynutí abstraktního objektu a smyslového vjemu*. Projekce můžeme také chápat jako *způsob jedince rozlišovat mezi já a ne-já*, kdy přiřazujeme to z venku k tomu uvnitř a naopak, a během vývoje dojde k utvoření hranic mezi vnitřkem a okolím (Geringová 2011).

Jung (in Šípek, 2000) považuje projekci za obecný psychický mechanismus, při kterém *přenášíme subjektivní obsahy jakéhokoliv druhu na objekt*. Při projekci nevědomí aktivně a spontánně hledá výraz v okolí. Podle Junga je *vše nevědomé projikováno a cílem člověka by mělo být učinit projikované obsahy vědomými*. Tím dosáhneme lepšího sebepoznání a také poznání druhých lidí. Projekce je podle Junga významným zdrojem tvořivosti.

Projekce probíhá většinou nevědomě (zvláště při přesouvání nežádoucích vlastností a obsahů na druhé osoby). V některých případech ale projikujeme do velké míry vědomě. Právě tak je tomu např. při projektivních testech, kdy *vědomě přistupujeme na „hru“ s málo strukturovanou, neznámou situací* a tím umožníme vyjádření nevědomých mechanismů (Šípek, 2000).

Holmsovo dělení z roku 1968 (in Stančák, 1996) rozlišuje několik typů projekce:

1. **Atributivní** – osoba připisuje vlastní motivy, city i chování jiným osobám. Uskutečňuje se i na úrovni vědomých mechanismů.
2. **Autistická** – osobou vnímané věci jsou modifikované jejími vlastními potřebami. Např. když jsme vzrušení, připadají nám i ostatní vzrušení.
3. **Racionalizační** - osoba ospravedlňuje či vysvětluje své chování. Např. zloděj se bude hájit slovy: „Vždyť kradou všichni!“
4. **Jiné formy projekce**, s kterými se setkáváme v literatuře, ale jejich existence není výzkumně potvrzena:
  - a. *Podobnosti* – osoba projikuje svoje vlastnosti, které si neuvědomuje. Neatraktivní vidí ostatní jako neatraktivní.
  - b. *Panglossovská³ projekce* – e popření a potlačení tvrdé reality. Ochrana před úzkostí a zármutkem.

---

³ Pojmenováno podle Voltairovy postavy Panglossa.

- c. *Kontrastu* – protikladné vnímání druhých. Např. odvážný vnímá ostatní jako bojácné.

Murstein v roce 1969 (in Reiterová, 2001) rozlišil čtyři druhy projekce:

1. *Klasická projekce* – ve smyslu obranného mechanismu, kterým se osoba zbavuje ohrožujících nevědomých obsahů, ty potom percipuje v okolí a nikoliv v sobě, a tím se vyhýbá úzkosti.
2. *Atributivní projekce* – připisování vlastních motivů, citů a chování druhým lidem (nemá obranný charakter).
3. *Autistická projekce* – naše potřeby ovlivňují naše vnímání. Např. pokud máme hlad, vnímáme věci jako požitelnější (viz rčení: „*Hlad je nejlepší kuchař!*“).
4. *Racionalizující projekce* – stejně jako u Holmse viz výše.

Projektivními metodami se rozumí všechny psychologické metody využívající mechanismu projekce v tom smyslu, že osoba odhaluje svou psychiku ve všem, co dělá (Stančák, 1996). Nejznámějšími zástupci projektivních metod jsou Rorschachův test a Tématický apercepční test.

Frank (in Stančák, 1996; Šípek 2000), kterému je všeobecně **připisováno autorství termínu projektivní metoda z roku 1939** (při přednášce v New York Academy of Science), chápe pod tímto pojmem skupinu testů, zaměřených na studium osobnosti. Tyto metody umožňují technikou projekce poznávat lidské chování a cítění. Projektivní metody přirovnal k *rentgenovým paprskům*, protože podobně jako při rentgenování...“jde o nepřímé metody hodnocení vnitřního stavu průchodem podnětu, stimulu skrze osobu. Výsledkem je nějaký obraz jen matně reflektující vnitřní stav, takže interpretace se musí vždy ujmout trénovaný profesionál“ (Šípek, 2000, str. 20). Rapaport přirovnává projektivní metody zas k *filmové projekci*: Osobnost je film, projektivní technika je promítací přístroj, obrazy na plátně jsou protokolem (Stančák, 1996, str. 146).

Největší a nejzákladnější výhodou většiny projektivních technik je podle Dosajha (in Hibbard, 2003, str. 1-2) jejich kapacita *obejít nebo překročit vědomé obrany respondenta a tím umožnit vyšetřujícímu přístup k důležitým psychologickým informacím (konflikty, impulsy), které si respondent vědomě neuvědomuje. Jsou tedy méně přístupné klamání než dotazníky.*

U všech projektivních technik lze nalézt několik základních charakteristik (Šípek, 2000; Morávek in Reiterová, 2001):

- testový úkol je málo strukturovaný a mnohoznačný
- rozsah odpovědí není přesně vymezen; existuje neomezené množství odpovědí či reakcí
- odpovědi nejsou hodnoceny jako správné či špatné
- při interpretaci testu se neberou v potaz jen odpovědi, ale i proces řešení problému a vytváření odpovědí
- jsou citlivé na podvědomé a latentní obsahy psychiky
- popisují osobnost spíše holisticky a globálně
- hodnocení a interpretace testových produkcí je ovlivněno osobností examinátora

U projektivních metod víme jen málo o tom, co se jejich zprostředkováním děje, jak postup, technika „skutečný svět“ zachycuje. Velikou otázkou je problém možné nejednotnosti skórování výsledků (reliability vyhodnocovatele). To znamená, že *různí vyšetřovatelé mohou skórovat a interpretovat zachycené reakce a odpovědi různě*. Za problémovou bývá označována také **retestová reliabilita** (Šípek, 2000; Pichot, 1970). Nicméně i přes řadu problémů Morávek (in Šípek, 2000) konstatuje, že u většiny základních projektivních metod je reliabilita potvrzena.

Validita projektivních technik je velice diskutabilní. Situaci ztěžuje skutečnost, že *možných odpovědí na jeden daný testový podnět je nespočet, což způsobuje obtíže při interpretaci výsledků*. Závěry projektivních metod jsou svojí podstatou velice globální a výsledky získané u jednotlivce musí být chápány ve svém celku. Proto se také často uvádí, že projektivní techniky jsou spíše **idiografické**, tj. citlivější k „jedinečnosti individua“ na rozdíl od **nomotetických** psychometrických technik (např. testy dovedností), které jsou podepřeny matematicko-statistickou indukcí dat. Data získaná projektivními metodami se statisticky zpracovávají obtížně (Reiterová, 2001).

Mimořádný význam má „...faktor interpretační, tj. faktor osoby, která činí závěry. Výsledek je tedy velmi závislý na tom, jak bude psycholog strukturovat poměrně vágní materiál získaný na základě projektivních technik. Řeč je o psychologově připravenosti, o jeho systému pojmů, způsobilosti s nimi zacházet, o jeho postupech řešení. Výsledek tedy nemůže být nikdy lepší, než je psycholog sám“ (Slavík,

2000, str. 104). Celý problém **validity** projektivních technik rozšiřuje i o validitu závěrů psychologa, který do hodnocení projikuje i sám sebe. O validitě je tedy třeba uvažovat v celém komplexu, do kterého patří i expert (Slavík, 2000).

Šípek (2000) zdůrazňuje důležitost klinické zkušenosti s projektivními technikami, neboť normy pro vyhodnocování buďto zcela chybí, nebo jsou založeny na vágně popsané populaci.

7.1 Klasifikace projektivních metod

V literatuře se setkáme s mnoha různými děleními projektivních metod, založenými na různých hlediscích klasifikace. Např. Pichot (in Reiterová, 2001) uvádí, že je možné třídit projektivní testy podle *povahy materiálu* užívaného jako podnět, podle *techniky zadávání* a podle *způsobu interpretace*. Z funkčního hlediska, když se ptáme na cíl zkoumání (diagnostický cíl, vědecký výzkum, terapeutický cíl), vyhovuje klasifikace Frankova (in Pichot, 1970):

1. *Techniky konstitutivní* – jedinec musí aplikovat strukturu a organizaci na nestrukturovaný materiál.
2. *Techniky konstruktivní* – osoba vytváří širší struktury z jednoho určeného materiálu.
3. *Techniky interpretační* – jedinec interpretuje nějakou svoji zkušenost nebo sdělení obsahující citový význam.
4. *Techniky katartické* – pod vlivem zadávaných podnětů promítá jedinec navenek určité emociální reakce.
5. *Techniky refraktivní* – osobnost jedince se projevuje ve zkomolení konvenčního komunikačního prostředku.

Při formálním dělení se metody dělí podle typu podnětů. Zástupcem tohoto dělení je klasifikace Eysenckova která dělí projektivní testy na čtyři typy (Reiterová, 2001):

1. *Test doplňování* – osoba doplňuje větu, příběh, asociační řetězec, kde začátek je dán předem.
2. *Test interpretační* – osoba vychází z podnětu, který interpretuje, nebo na jeho základě vypráví příběh.

3. **Test produkční** – požaduje se, aby zkoumaná osoba vytvořila (nakreslila, sestavila) konstrukci určenou k interpretaci.
4. **Test pozorování** – pozoruje se chování jedince v nějaké nejasně strukturované situaci.

V české literatuře lze najít řadu přehledných dělení projektivních metod. Svoboda (1999) třídí na projektivní metody:

1. **verbální,**
2. **grafické**
3. **manipulační.**

Podle Šípka (2000) není *žádné třídění projektivních metod ideální*. V některých je možné klasifikovat jeden test do více kategorií a v jiných zas nějaký test vůbec někam zařadit. Šípkovo dělení se mi zdá „*nejpřílehavější*“, a jak uvádí sám autor, jde o jen málo upravený Svobodův systém třídění (viz výše):

1. **verbální projektivní techniky** – slova jsou používána nejen při odpovědích, ale i jako podnět (ústní či písemná forma); např.: Slovní asociační experiment, Test nedokončených vět
2. **apercepčně vizuální projektivní techniky** – využívají pareidolie, tj. připravenost dotvářet neurčité podněty v okolí (např. věštění z kávové sedliny); např.: ROR, TAT, Hand test, Rosenzweigův orázkový frustrační test
3. **expresivní techniky** – zkoumaná osoba něco vytváří (kreslí, skládá, popisuje, doplňuje, modeluje); např.: kresba postavy, kresba (začarované) rodiny, kresba domu, Baumtest, Scéno-test, Lüscherův barvový test.

7.2 Test nedokončených vět

Techniky využívající nedokončených vět, jinými slovy *doplňování vět*, jsou řazeny mezi **verbální projektivní techniky**. Tato technika se patrně vyvinula ze slovně asociačních technik. V roce 1930 popsal techniku nedokončených vět A. D. Tandler, který bývá označován za jejího průkopníka. V literatuře se vyskytují také názory, že s doplňováním vět pracoval Ebbinghaus už v roce 1897 (Šípek, 2000).

Původním posláním doplňování vět mělo být, stejně jako u mnoha jiných projektivních technik, zjišťování intelektových nebo kognitivních schopností, avšak v polovině 20. století se postupně staly **nástrojem pro diagnostiku osobnosti**.

V současnosti patří mezi deset nejpoužívanějších psychologických diagnostických postupů (Šípek, 2000).

Vyšetřovaná osoba má za úkol doplňovat započaté věty ústně či písemně zadávané. Začátek věty by měl být dostatečně význačný, aby poskytoval prostor k projekci. Vyšetřovaný má větu *doplnit podle toho, co ho jako první napadá*. Hodnocení je většinou kvalitativní, ale existují návrhy na standardní vyhodnocování (Šípek, 2000).

Souborů nedokončených vět existuje mnoho variant. Šípek (2000) uvádí několik nejznámějších:

- **Incomplete sentence blank** – autor: Rotter, v roce 1950
- **Sentence Completion Test** – autor: Rohde, v roce 1946
- **Forer Structured Sentence Completion Test** - autor: Forer, v roce 1950
- **Curtis Completion Form** – autor: Curtis, v roce 1953
- **Sachs Sentence Completion Test** – autoři: Sachs a Levy, v roce 1950

Podle Šípka (2000) je možné si vymyslet různé sady nedokončených vět pro poznání určité oblasti (např. mezilidské vztahy, rodinné vztahy, studium, zaměstnání atd.). Také v psychoterapii je někdy užitečné použít tematicky zaměřené nedokončené věty.

Pro účely výzkumu jsem sestavil baterii nedokončených vět zaměřených na motivaci ke studiu psychologie.

Výzkumná část

8. Výzkumný problém a cíl výzkumu

Výzkumným problémem v této práci je explorace motivace ke studiu psychologie. V obecnější rovině lze říci, že půjde o zkoumání motivace k pomáhajícím profesím. Předpokládám, že výsledky budou moci být zobecněny a vztaženy i k jiným oborům, kde je poskytována nějaká profesionální forma pomoci.

9. Výzkumná metoda

Pro zkoumání motivace jsem zvolil design kvalitativního výzkumu v pojetí **zakotvené teorie**. Předpokládám, že díky zakotvené teorii prozkoumám motivaci v širokém kontextu.

Jako techniku sběru dat jsem zvolil *polo-strukturovaný hloubkový rozhovor a test nedokončených vět* fokusovaný na motivaci ke studiu psychologie, který byl pro účely tohoto výzkumu vytvořen.

9.1 Kvalitativní výzkum

Hartl a Hartlová (2000) v Psychologickém slovníku pod pojmem *kvalitativní výzkum* popisují, že jde o postpozitivistický, naturalistický výzkum, „kdy zdrojem dat jsou přirozená prostředí, (...) přičemž důraz je kladen na výklad zkoumaných jevů očima účastníků“ (str. 687).

Miovský (2006, str. 18) uvádí svou definici: „Kvalitativní přístup je v psychologických vědách přístupem využívajícím principů jedinečnosti a neopakovatelnosti, kontextuálnosti, procesuálnosti a dynamiky a v jeho rámci cíleně pracujeme s reflexivní povahou jakéhokoli psychologického zkoumání. Pro popis, analýzu a interpretaci nekvantifikovaných či nekvantifikovatelných vlastností zkoumaných psychologických fenoménů naší vnitřní a vnější reality využívá kvalitativních metod.“

Využití metod kvalitativního výzkumu je podle nejrozšířenějšího pojetí Dezina a Linconlnové (in Miovský, 2006) vhodné ve čtyřech základních situacích:

1. předvýzkum či orientační výzkum
2. ověření, doplnění nebo prohloubení výsledků statistické analýzy
3. zhodnocení metod či dopadů nějakého výzkumného projektu

4. samostatný výzkumný projekt, jehož povaha vyžaduje užití výhradně kvalitativních metod.

Strauss a Corbinová (1999) termínem *kvalitativní výzkum* rozumí „jakýkoliv výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace.“ Dodávají dále, že kvalitativní metody se nejlépe hodí k porozumění a odhnutí jevů, o kterých toho ještě moc nevíme.

Kvalitativní výzkum má tři hlavní složky. První složkou jsou **údaje** (rozhovory, pozorování). Druhou složkou jsou různé **analytické** nebo **interpretační postupy**, které obsahují techniky konceptualizace údajů („kódování“), pomocí nichž docházíme k závěrům nebo teoriím. Třetí složkou jsou **písemné a ústní výzkumné zprávy**

9.1.1 Zakotvená teorie (grounded theory)

Zakotvená teorie je jeden z možných způsobů práce se získanými údaji v rámci kvalitativního výzkum. Tento způsob zkoumání byl vyvinut Barney Glaserem a Anselmem Straussem (Strauss a Corbinová, 1999).

„Zakotvená teorie je teorie induktivně odvozená ze zkoumání jevu, který reprezentuje. To znamená, že je odhalena, vytvořena a prozatím ověřena systematickým shromažďováním údajů o zkoumaném jevu a analýzou těchto údajů. Proto se shromažďování údajů, jejich analýza a teorie vzájemně doplňují. Nezačínáme teorií, kterou bychom následně ověřovali. Spíše začínáme zkoumanou oblastí a necháváme, ať se vynoří to, co je v této oblasti významné“ (Strauss a Corbinová, 1999, str. 14).

Použití zakotvené teorie spočívá zjednodušeně v analýze (např. přepis rozhovoru) a vytváření pojmů. Pojem (neboli významová jednotka) je určitý úsek textu, který obsahuje nějakou informaci. Pojmy poté třídíme a sdružujeme do kategorií a dále kódujeme. Neustále se pohybujeme mezi induktivní analýzou a deduktivním kategorizací. Zakotvená teorie obsahuje tři druhy kódování (Strauss a Corbinová, 1999):

1. **Otevřené kódování:** „proces rozebírání, prozkoumávání, porovnávání, konceptualizace a kategorizace údajů“ (Strauss a Corbinová, 1999, str.42).
2. **Axiální kódování:** „soubor postupů, pomocí nichž jsou údaje po otevřeném kódování znovu uspořádány novým způsobem, prostřednictvím vytváření spojení mezi kategoriemi. To se činí v duchu kódovacího paradigmatu“: (A) PŘÍČINNÉ PODMÍNKY > (B) JEV > (C) KONTEXT > (D) INTERVENUJÍCÍ

PODMÍNKY > (E) STRATEGIE JEDNÁNÍ A INTERAKCE > (F) NÁSLEDKY (Strauss a Corbinová, 1999, str. 70).

3. **Selektivní kódování:** „proces, kdy se vybere jedna centrální kategorie, která je pak systematicky uváděna do vztahu k ostatním kategoriím. Tyto vztahy se dále ověřují a kategorie, u nichž je to třeba, se dále zdokonalují a rozvíjejí“ (Strauss a Corbinová, 1999, str. 86).

Na počátku zakotvené teorie je třeba stanovit si *výzkumnou otázku*. „Výzkumnou otázkou je ve výzkumu zakotvené teorie výrok, který identifikuje zkoumaný jev“ (Strauss a Corbinová, 1999, str. 24).

9.2 Polo-strukturovaný hloubkový rozhovor (interview)

Pro sběr dat pomocí polo-strukturovaného rozhovoru si musíme připravit (oproti nestrukturovanému rozhovoru) určité schéma, které je pro tazatele závazné. Toto schéma určuje otázky, na které se budeme respondentů ptát. Máme definované tzv. *jádro interview*, což je minimální počet otázek, na které se budeme ptát. Výzkumník může pořadí otázek měnit a doplňovat je dalšími tzv. *doplňujícími otázkami*, tak aby získal co nejlepší či nejpřesnější data. Otázky je možné podle situace pokládat s jemnými nuancemi (Miovský, 2006).

Rozhovory jsem zaznamenával pomocí digitálního diktafonu. Ještě před spuštěním nahrávání nebo hned na začátku jsem se dotázal na souhlas se záznamem rozhovoru. Respondentům bylo také vysvětleno, že podle etických zásad bude zachována jejich anonymita. Rozhovory jsem následně podle záznamů doslovně přepsal.

Schéma rozhovorů a plné znění prepisů rozhovorů uvádím v přílohách (č. 2 - schéma rozhovorů a přílohy č. 3 až č. 8 – prepisy rozhovorů).

9.3 Test nedokončených vět

Pro zkoumání motivace ke studiu psychologie jsem vytvořil test nedokončených vět (viz kapitola 7 a 7.2). Mým záměrem při formulaci nedokončených vět bylo, aby se v nich odráželo očekávání ve vztahu k profesi psychologa, představa o očekávání okolí a možná úskalí. Test nedokončených vět jsem zvolil, protože jako projektivní metoda by mohl vypovědět i o neuvědomovaných motivech. Použitý test nedokončených vět uvádím v přílohách (č. 1).

10. Sběr dat

Sběr dat probíhal na domluvených schůzkách s respondenty v kavárně. Zvolil jsem toto prostředí, protože mi přišlo důležité, aby se respondent cítil pohodlně a snažil jsem se navodit dojem neformální situace. Celá schůzka trvala 45 až 90 minut, podle toho, jak se respondent rozhovořil. Jako první bylo na řadě vyplnění testu nedokončených vět⁴ (respondenti dostali test vytištěný na papíře), poté získání osobních údajů (věk, rok studia, studovaná vysoká škola). Následovalo polo-strukturované interview.

11. Výzkumné otázky

Cílem této práce je prozkoumat motivaci ke studiu psychologie. Výzkumné otázky pro zakotvenou teorii formuluji široce. Hlavní otázkou je: **Co motivuje člověka ke studiu psychologie?** Doplnující otázky: *Jaké životní události nebo zkušenosti přivedou člověka ke studiu psychologie? Co od studia psychologie člověk očekává?*

12. Výzkumný vzorek

Respondenti byli do výzkumu vybráni z okruhu mých spolužáků, ti mi dali kontakt na studenty z ostatních ročníků, kteří se z vlastní iniciativy do výzkumu chtěli zapojit a oni mi poskytli kontakt na další jejich spolužáky. Dalo by se tedy metodu výběru vzorku označit za metodu *sněhové koule (snowball)*. Výběr respondentů byl tedy nepravděpodobnostní. Otázka reprezentativnosti výzkumného vzorku je při použití takovéto metody výběru (metoda sněhové koule) dosti problematická (Miovský, 2006).

Výzkumný vzorek tvoří 6 respondentů (3 muži, 3 ženy). Všichni v současné době studují psychologii a to buďto 1. 2. 3. nebo 4. rokem na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích (Pedagogická fakulta) nebo na Univerzitě Karlově v Praze (Pedagogická fakulta). Věkové rozmezí je mezi 20. a 25. rokem.

13. Způsob zpracování dat

Pro zpracování doslovně přepsaných rozhovorů a testů nedokončených vět jsem použil počítačový program pro kvalitativní analýzu ATLAS.ti. „Softwarový program ATLAS.ti je virtuální pracovní plocha vyvinutá pro kvalitativní analýzu velkého

---

⁴ Testem nedokončených vět jsem začínal také proto, aby se respondent během vyplňování naladil na téma následného rozhovoru.

množství textových a grafických dat i audio a video nahrávek (volně dle User's Manual for ATLAS.ti 5.0, 2004). Nabízí mnoho nástrojů k systematické práci s nestrukturovanými daty, například s daty, která nemohou být významově analyzována formálním statistickým způsobem. V duchu *kvalitativní analýzy* (viz dále) ATLAS.ti napomáhá objevit komplex jevů skrytý v datech. Program poskytuje výkonné a intuitivní prostředí, které umožňuje uživateli soustředit se na analyzovanou část a nezahlcovat se složitostí materiálu. Jednotlivé funkce slouží ke správě, pořizování úryvků, porovnávání, zkoumání a opětovnému shromažďování smysluplných částí textu z velkého množství dat tvůrčím, snadným, a přesto systematickým způsobem“ (Buhajová, 2010).

Pomocí popsaného softwaru jsem přepisy rozhovorů a nedokončených vět analyzoval po odstavcích, větách nebo jednotlivých slovech a vytvářel kódy. Vztahy mezi kódy jsem se pokusím vyjádřit pomocí „myšlenkových map“ (network), které lze v programu ATLAS.ti vytvořit.

14. Výsledky

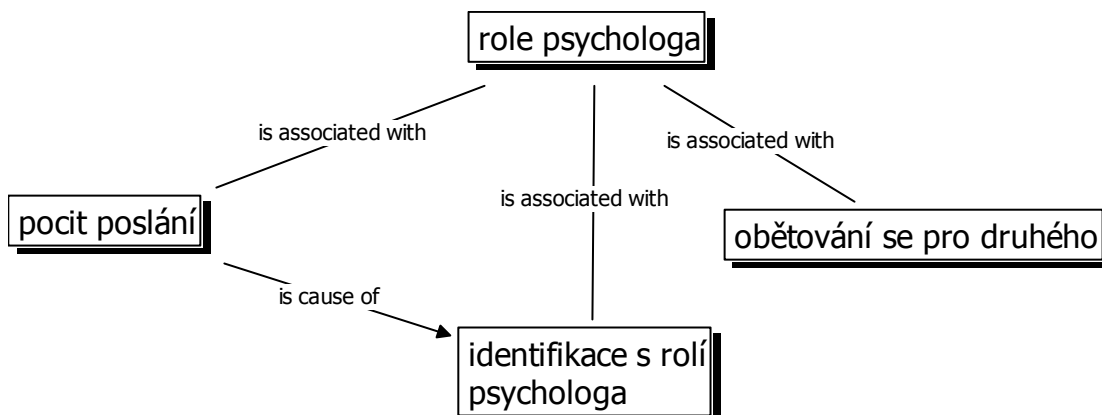
Počet kódů ze všech rozhovorů a testů nedokončených vět přesahuje pět set. Při vytváření schémat jsem ale všechny kódy nepoužil. Seznam všech kódů se nachází v přílohách (č. 15). Při vytváření kódů jsem se snažil co nejvíce vycházet z formulací respondentů. Hojně jsem využíval kódování *in vivo* a záměrně jsem neopravoval gramatické nedostatky či slangové výrazy, aby byla zachována autenticita výpovědí.

Během *otevřeného kódování* dat postupně vyvstávaly kategorie a podkategorie, do kterých jsem jednotlivé kódy třídil. Určil jsem šest základních kategorií. Každá z nich obsahuje několik podkategorií a některé podkategorie se dělí dále.

Základní kategorie jsou: **role psychologa; osobnost psychologa; vlastní osobnost; co psycholog dělá; úskalí; zisk.**

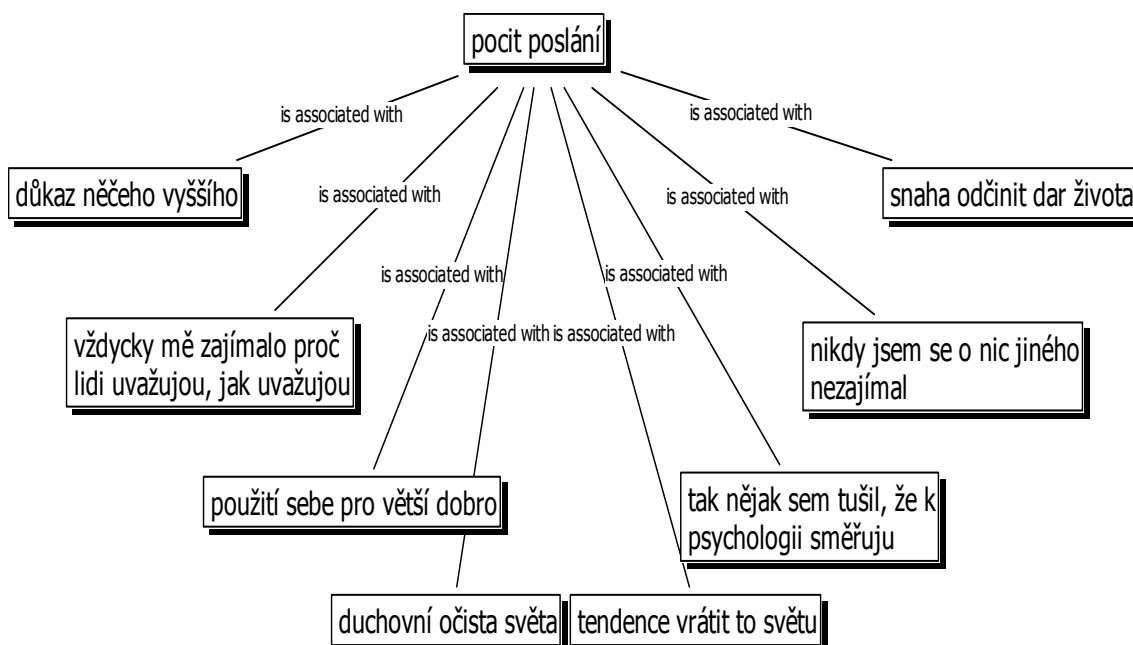
Nyní představím kategorie a podkategorie pomocí vytvořených schémat. U kódů uvádím v závorkách zkratku náhradního jména respondenta (R1 = respondent 1, R2 = respondent 2, atd.). Pokud identifikace respondenta není uvedena, je kód vytvořen mnou, za účelem shrnutí více kódů.

ROLE PSYCHOLOGA

Obrázek 1: Role psychologa

Kategorie **role psychologa** sdružuje kódy vypovídající o představě respondentů o tom, co pro ně role psychologa znamená. Podkategoriemi jsou: *identifikace s rolí psychologa*, *pocit poslání (R4)* a *obětování se pro druhého (R4)*. V schématu je také znázorněn vztah mezi pocitem poslání a identifikací s rolí psychologa, kdy pocit poslání jsem určil jako příčinu identifikace s rolí psychologa. Nyní uvedu další schémata, které rozvádějí podkategorie.

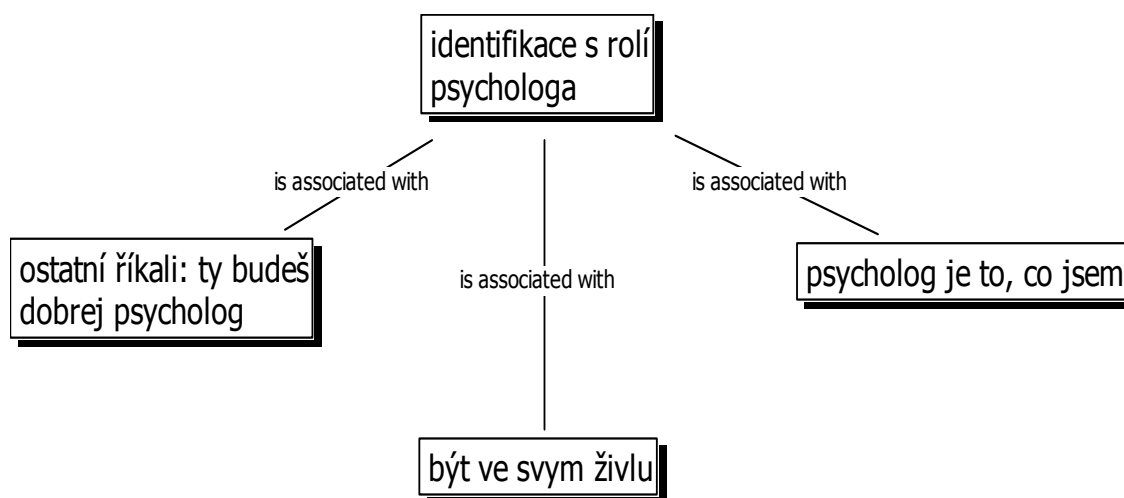

Obrázek 2: Pocit poslání

Do podkategorie *pocit poslání* jsem zařadil kódy: nikdy jsem se o nic jiného nezajímal (R5); duchovní očista světa (R2); snaha odčinit dar života (R2); použití sebe

pro větší dobro (R4); tak nějak jsem tušil, že k psychologii směřuju (R2); vždycky mě zajímalo proč lidi uvažují, jak uvažují (R2); tendence vrátit to světu (R6) a důkaz něčeho vyššího (R5).

V této podkategorii lze identifikovat různé motivační kontexty. „*Nikdy jsem se o nic jiného nezajímal*“ vyjadřuje, že jde o osobní výhradní zájem. „*Duchovní očista světa*“ vypovídá o spirituálním založení jedince a o hodnotě (duchovní) čistoty. „*Důkaz něčeho vyššího*“ se váže k potřebě sebetranscendence⁵. „*Snaha odčinit dar života*“ a „*tendence vrátit to světu*“ může souviset s pocitem dluhu nebo odpovědnosti. „*Použití sebe pro větší dobro*“ vyjadřuje touhu po transformaci sebe na dobro pro ostatní. V „*nějak jsem tušil, že k psychologii směřuju*“ se odráží intuitivní osobnostní založení. „*Vždycky mě zajímalo, proč lidi uvažují, jak uvažují.*“ vyjadřuje touhu pochopit myšlení nebo motivy ostatních lidí. Kódy „*duchovní očista světa*“, „*důkaz něčeho vyššího*“, „*snaha odčinit dar života*“, „*tendence vrátit to světu*“ a „*použití sebe pro větší dobro*“ by se také daly shrnout jako spasilský komplex⁶.

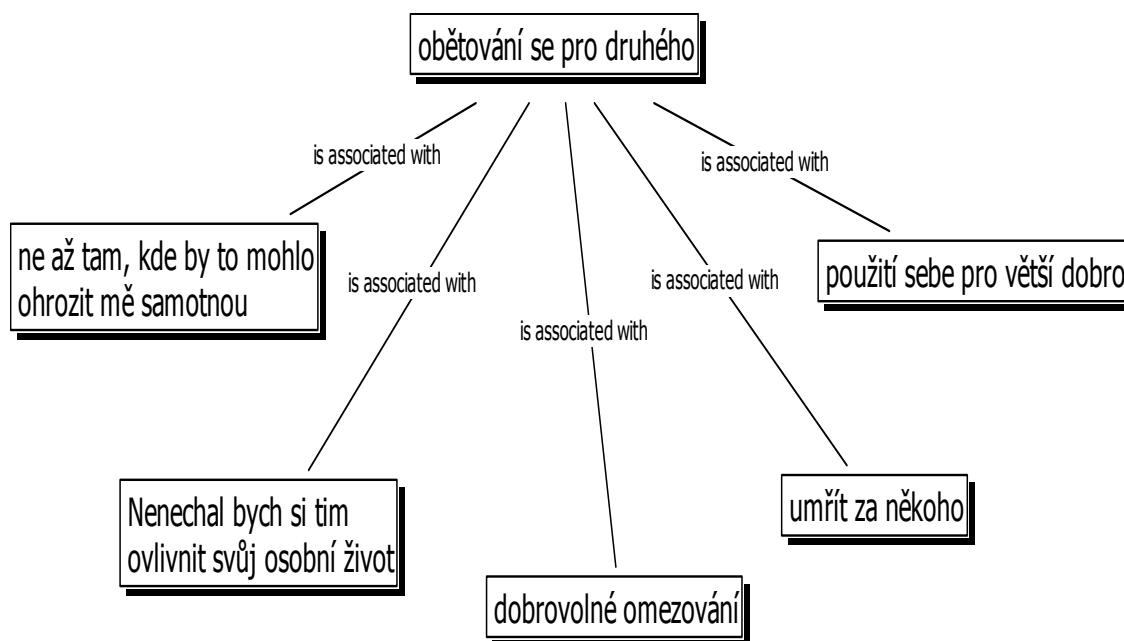
Obrázek 3: Identifikace s rolí psychologa

Podkategorii *identifikace s rolí psychologa* jsem vytvořil na základě kódů: ostatní říkali: „ty budeš dobrej psycholog“ (R2); být ve svym živlu (R2); psycholog je to, co sem (R4).

⁵ Sebetranscendence, neboli sebezpřesah, je podle Frankla (1995) schopnost odpoutat se od sebe sama. Člověk se tak uskutečňuje ve službě něčemu nebo v lásce k jiné osobě.

⁶ O identifikaci se spasitelem hovoří Schmidbauer v Syndromu pomocníka (2008), v souvislosti s nepřímou agresí pomáhajícího.

Zde se také vyskytují rozdílné motivy. „*Ostatní říkali: ty budeš dobrý psycholog*“ je očekávání okolí, tedy vnější motivace. Vnitřní (nebo zvnitřněnou) identifikaci představuje kód: „*psycholog je to, co jsem*“. „*Být ve svém živlu*“ vypovídá o vlastním potěšení z činnosti (samotné studium nebo představa o tom, jaká práce psychologa bude), ta může být spojena s fenoménem flow⁷ a vnitřní motivací.

Obrázek 4: Obětování se pro druhého

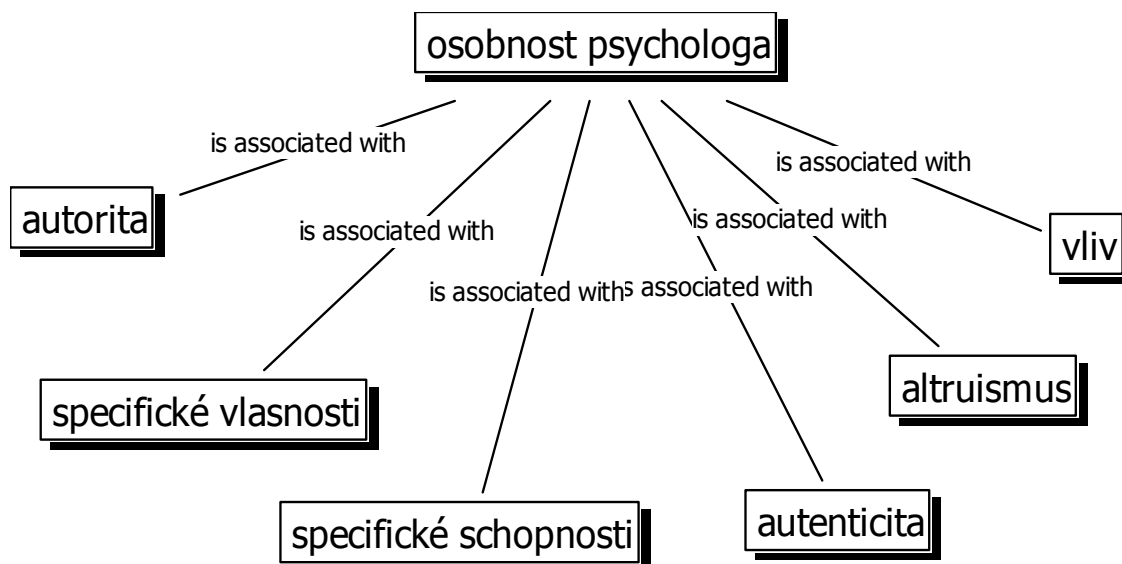
Obětování se pro druhého je podkategorie, kterou tvoří následující kódy: použití sebe pro větší dobro (R4); umřít za někoho (R4); dobrovolné omezování (R4); nenechal bych si tím ovlivnit svůj osobní život (R5) a ne až tam, kde by to mohlo ohrozit mě samotnou (R6).

Kategorie obětování se pro druhého obsahuje kódy, které vyjadřují různou míru obětování se. Na jedné straně jsou kódy: „*ne až tam, kde by to mohlo ohrozit mě samotnou*“, který vyjadřuje pud sebezáchovy a „*nenechal bych si tím ovlivnit svůj život*“, který představuje ochranu vlastního soukromí. „*Dobrovolné omezování*“ znamená ústupky, které bude muset psycholog při své práci dělat, jako je např. práce po pracovní době. Na druhé straně je extrémní způsob obětování se a to „*umřít za někoho*“. Takové popření pudu sebezáchovy a vlastních potřeb lze vysvětlit jako identifikaci

⁷ Termín *flow* (v češtině stav plynutí nebo proudění) představuje podle Csikszentmihalyiho (1996) nejlepší okamžiky v životě člověka, který je pohlčen nějakou činností. Je provázen pocitem štěstí a naplnění.

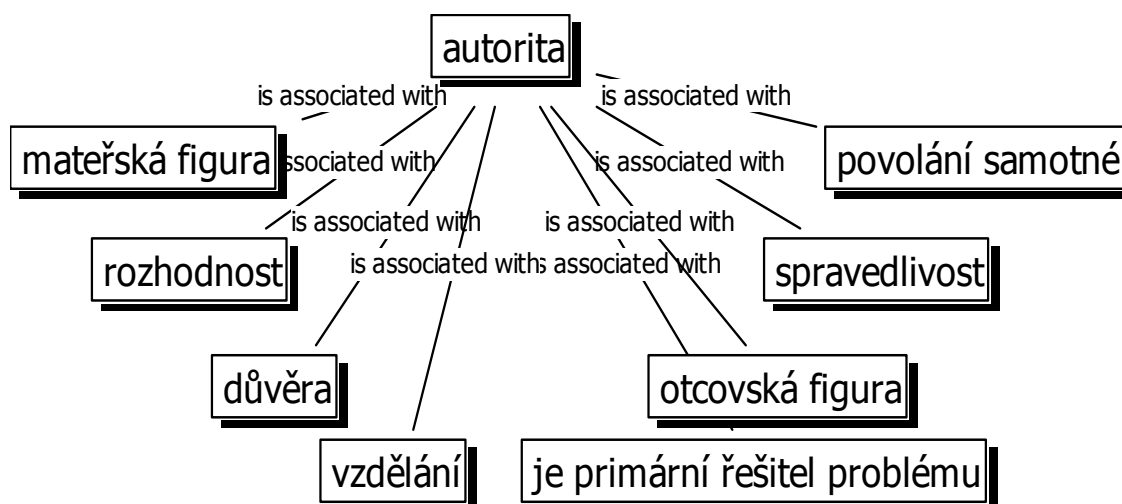
s nadjí v syndromu pomocníka (Schmidbauer, 2008), kdy vlastní potřeby a emoce ztrácejí na významu a potřeby klientů nahrazují vnímání vlastních potřeb. V touze umířít za někoho mohou hrát roli také masochistické tendence jedince trpět za někoho.

OSOBNOST PSYCHOLOGA

Obrázek 5: Osobnost psychologa

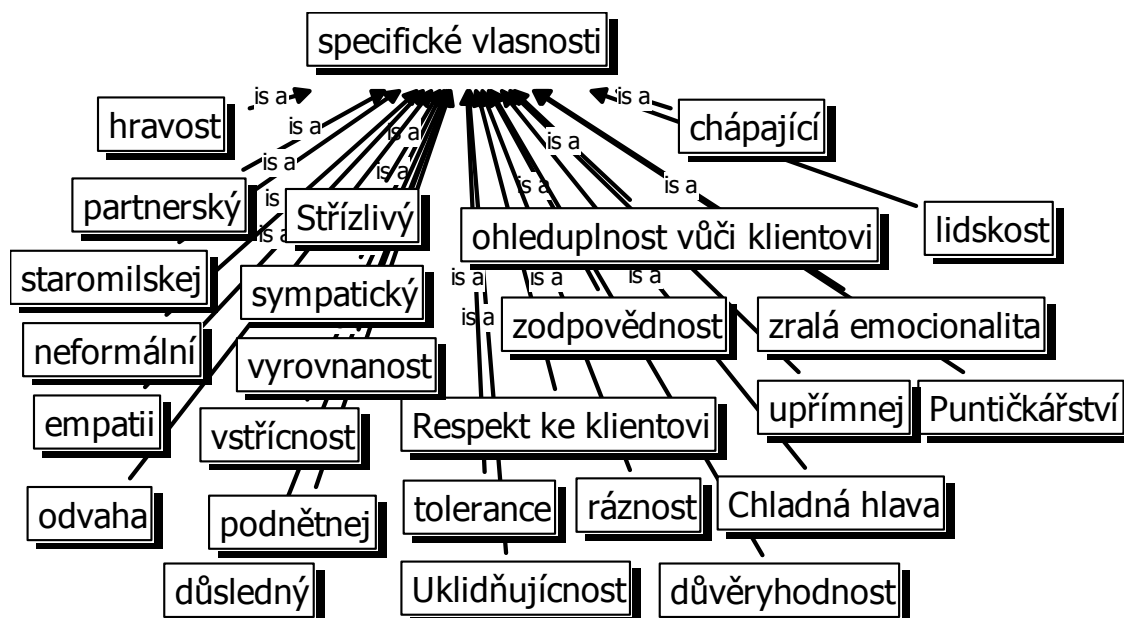
Tato kategorie obsahuje kódy: **altruismus**; **specifické vlastnosti**; **specifické schopnosti**; **vliv**; **autenticita** a **autorita**. Některé z kategorií obsahují podkategorie.

Obrázek 6: Autorita

Do podkategorie *autorita* jsem zařadil kódy: mateřská figura (R2); otcovská figura (R2); rozhodnost (R1); důvěra (R1); vzdělání (R2, R3, R4, R5); je primární řešitel problému (R6); spravedlivost (R1) a povolání samotné (R6).

Psycholog může mít autoritu podobnou jako rodič. To vyjadřují kódy „*mateřská figura*“ a „*otcovská figura*“. „*Mateřská figura*“ bývá také spojena s péčí a bezvýhradným přijetím⁸. „*Otcovská figura*“ může vyjadřovat přísnost, požadavky, náročnost a také spravedlivost či direktivní přístup. „*Je primární řešitel problému*“ vyjadřuje perfekcionismus, který pokládá Schmidbauer (2008) za součást narcistické nenasytnosti, a že psycholog všechno ví nejlépe. Zdánlivá vševědoucnost, může pramenit z pocitu vlastní slabosti pojící se s tématem odmítnutého dítěte v syndromu pomocníka (Schmidbauer, 2008).

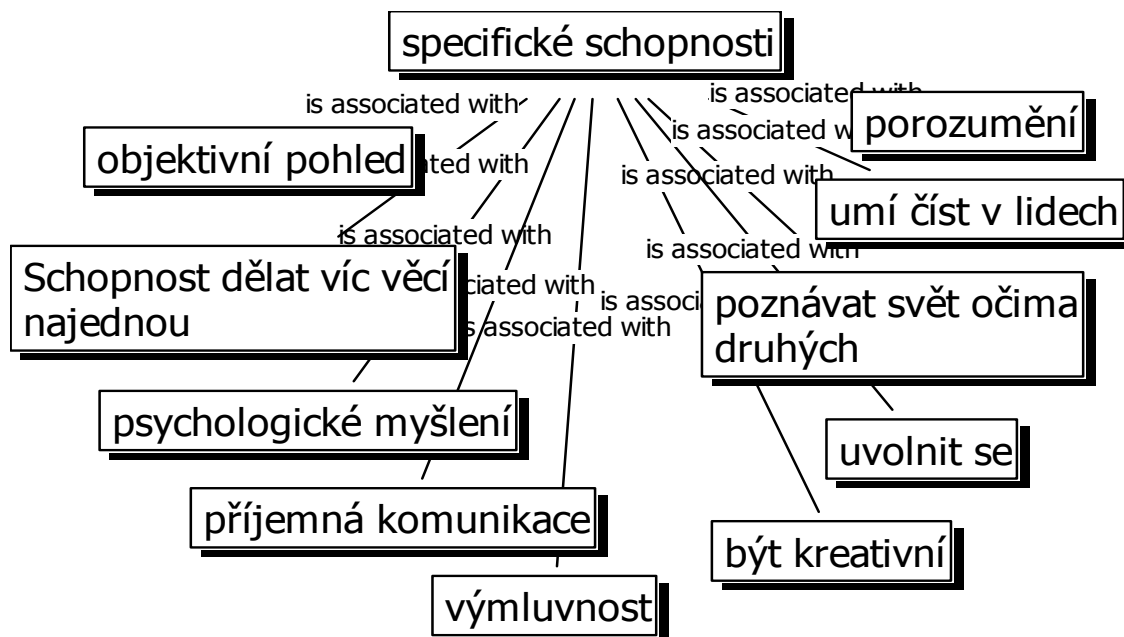

Obrázek 7: Specifické vlastnosti

Podkategorie *specifické vlastnosti* obsahuje: hravost (R2); partnerský (R3); staromilskéj (R2); neformální (R2); empatie (R6, R4); odvaha (R3); chladná hlava (R6); střízlivý (R2); sympatický (R6); vyrovnanost (R1); vstřícnost (R4); podnětnej (R2); důsledný (R5); ohleduplnost vůči klientovi (R4); zodpovědnost (R5); respekt ke klientovi (R4); uklidňujícínost (R5); chápající (R2); zralá emocionalita (R3); upřímněj

⁸ Bezpodmínečné přijetí je důležitou podmínkou terapeutického vztahu např. v Rogerovské (na osobu zaměřené) psychoterapii (Vybíral a Roubal, 2010).

(R2); ráznost (R1); důvěryhodnost (R6); lidskost (R3); puntičkářství (R6) a tolerance (R4).

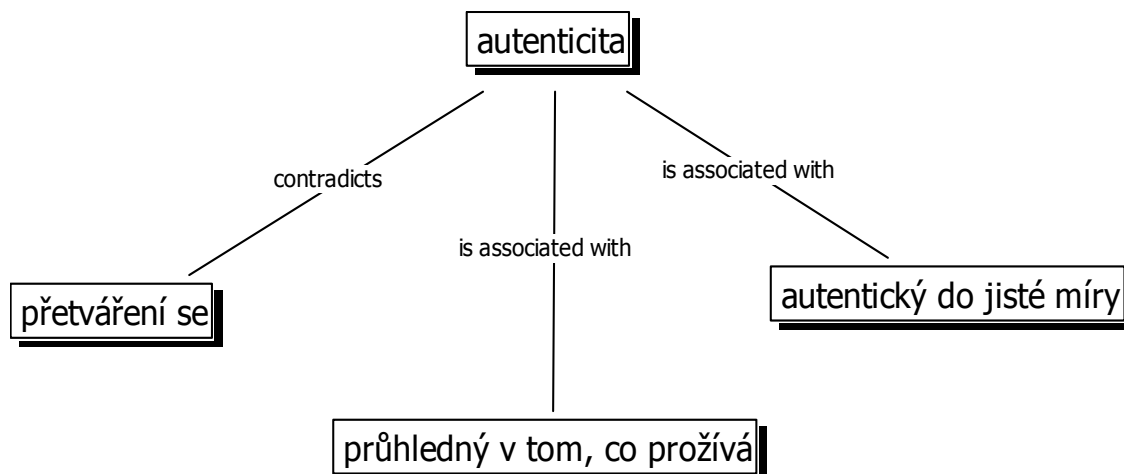

Obrázek 8: Specifické schopnosti

Podkategorii *specifické schopnosti* jsem definoval na základě kódů: objektivní pohled (R2); schopnost dělat víc věcí najednou (R6); psychologické myšlení (R4); příjemná komunikace (R1); výmluvnost (R6); porozumění (R2); umí číst v lidech (R6); poznávat svět očima druhých (R2); uvolnit se (R2) a být kreativní (R2).

Schopnost „*umět číst v lidech*“ může představovat přání odhalovat myšlenky a postoje ostatních. Kódy „*poznávat svět očima ostatních*“ a „*objektivní pohled*“ by se daly označit také jako empatické vcítění. Carl Rogers (in Vybíral a Roubal, 2010) považuje empatii za základní schopnost terapeuta. Od psychologa se také očekává „*výmluvnos*“t či „*(příjemná) komunikativnost*“.

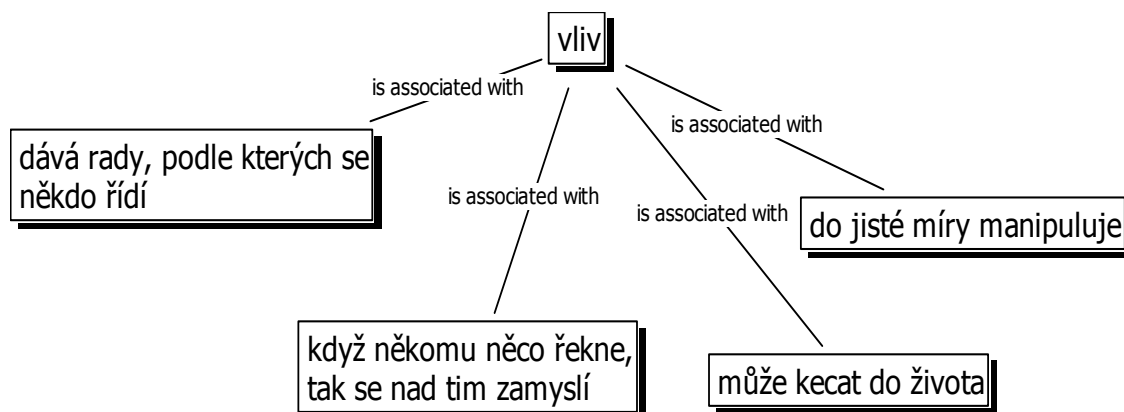

Obrázek 9: Autenticita

Podkategorie *autenticita* obsahuje kódy: autentický do jisté míry (R5); průhledný v tom, co prožívá (R2) a přetváření se (R1). Schéma vyjadřuje, že kód přetváření se je ve vztahu k *autenticitě* protikladný.

„*Průhledný v tom, co prožívá*“ vyjadřuje čitelnost psychologových emocí a myšlenek. Psycholog se vyjadřuje upřímně a jasně reflektuje svůj vnitřní stav. Rogers (in Vymětal, 2004) považuje tento postoj terapeuta za jeden z nejdůležitějších a označuje ho termínem kongruence (opravdovost).

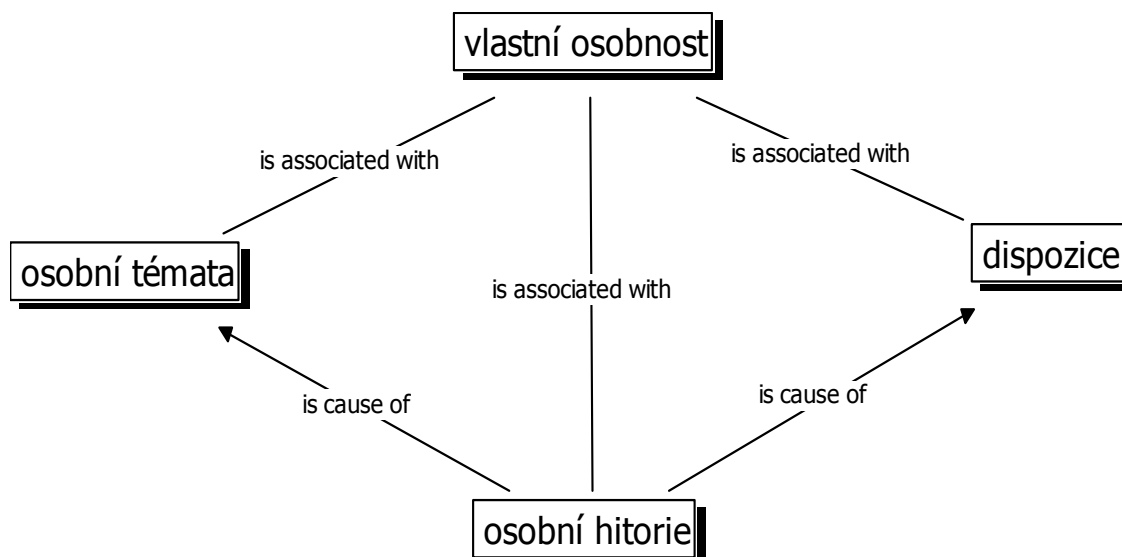

Obrázek 10: Vliv

Podkategorie *vliv* obsahuje kódy: dává rady, podle kterých se někdo řídí (R1); když někomu něco řekne, tak se nad tím zamyslí (R6); může kecat do života (R2) a do jisté míry manipuluje (R5).

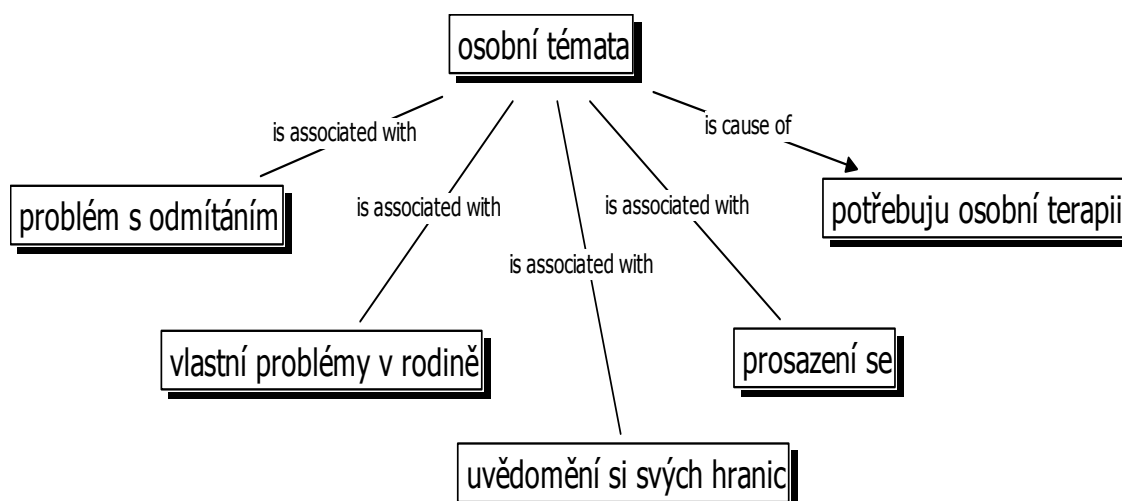
Vliv psychologa je chápán spíše direktivně. Je však realistické, že do jisté míry manipuluje.

VLASTNÍ OSOBNOST

Obrázek 11: Vlastní osobnost

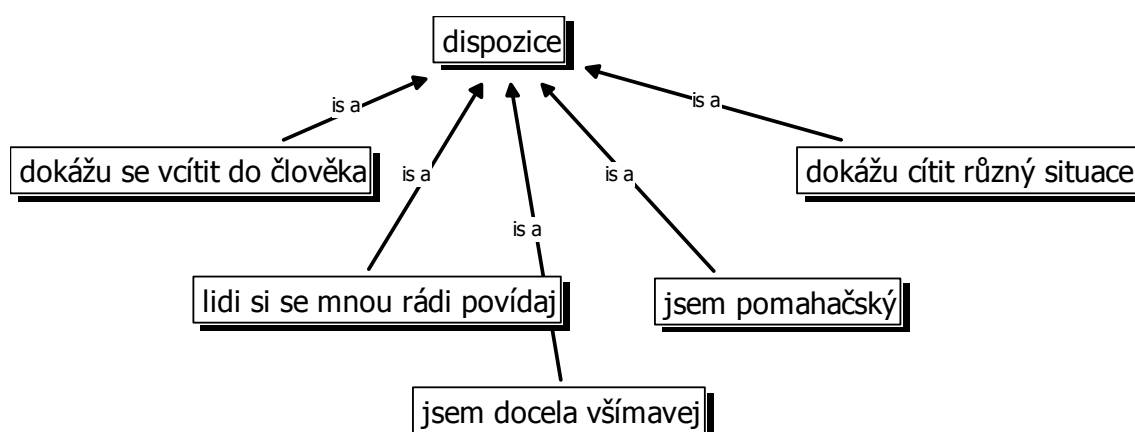
Kategorie vlastní osobnost obsahuje podkategorie: *osobní témata*; *osobní historie* a *dispozice*. Schéma znázorňuje propojenost podkategorií. (Předpokládám, že osobní historie má vliv na dispozice a osobní témata).

Obrázek 12: Osobní témata

Do podkategorie *osobní témata* jsem zařadil kódy: problém s odmítáním (R2); vlastní problémy v rodině (R2); uvědomění si svých hranic (R2); prosazení se (R2) a potřebuju osobní terapii (R4).

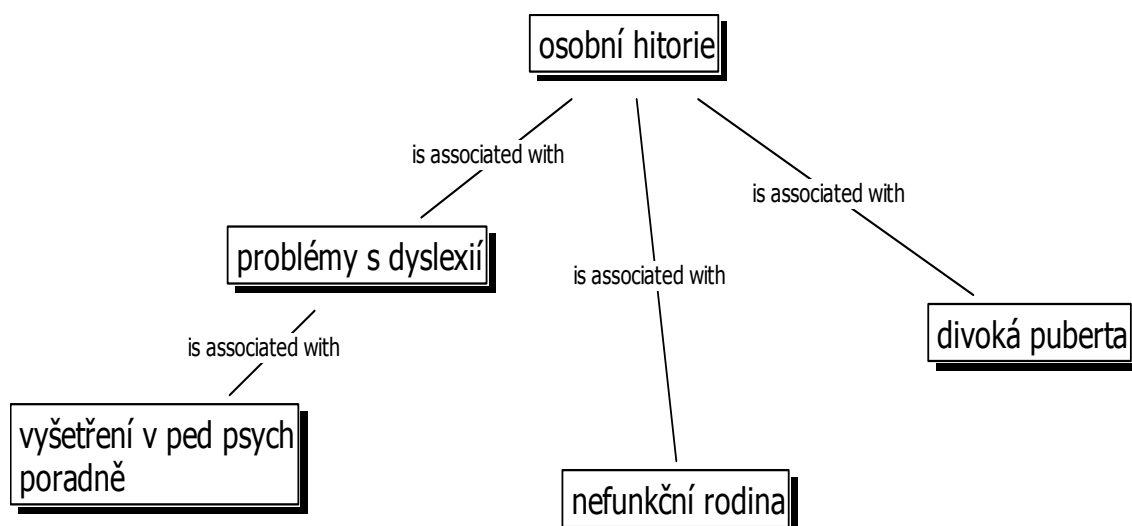
„*Problém s odmítáním*“ a „*prosazení se*“ souvisí s uvědoměním si svých hranic a to se může odrážet v neschopnosti asertivního chování.

Obrázek 13: Dispozice

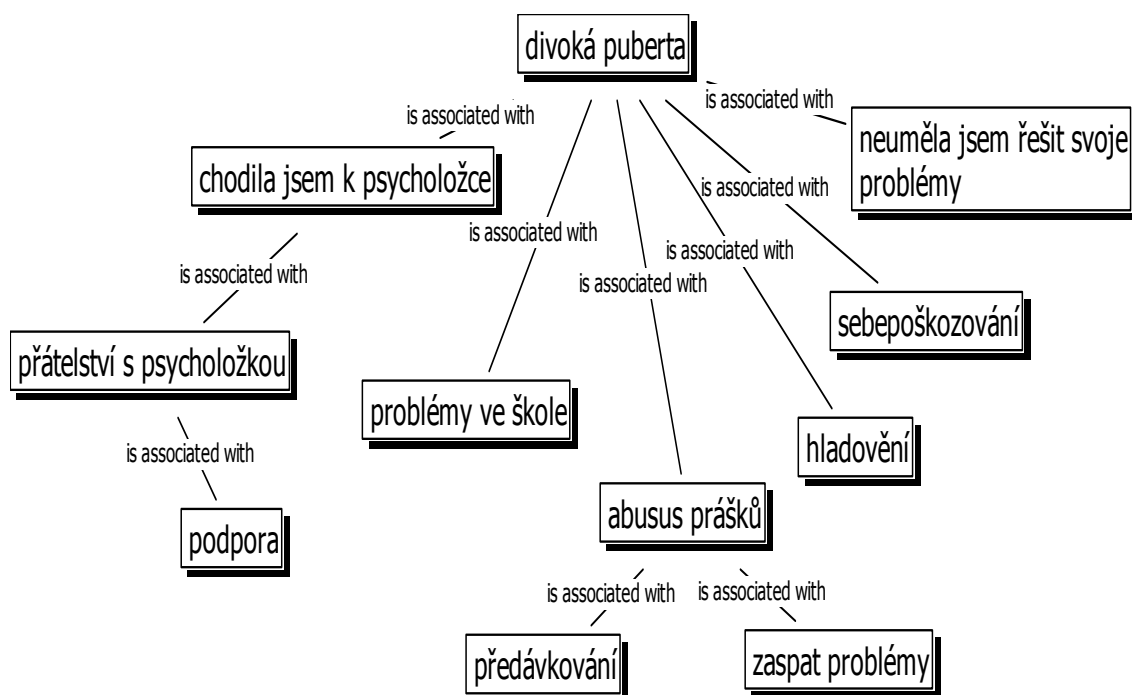
Podkategorie *dispozice* obsahuje kódy: dokážu se vcítit do člověka (R6); lidi si se mnou rádi povídají (R1); jsem docela všímavěj (R1); jsem pomahačský (R2) a dokážu cítit různé situace (R6).

Zde je vyjádřena senzitivita k lidem („*dokážu se vcítit se do člověka*“) a senzitivita či porozumění situacím nebo emočním stavům v různých situacích („*dokážu cítit různé situace*“). „*Jsem docela všímavěj*“ hovoří o schopnosti pozorovat.

Obrázek 14: Osobní historie

Podkategorie *osobní historie* obsahuje další úroveň kódování. Podkategorie **divoká puberta** (R6) a **nefunkční rodina** (R2) jsou více rozvětvené. **Problémy s dyslexií** (R5) je spojena s kódem vyšetření v ped-psych poradně (R5).

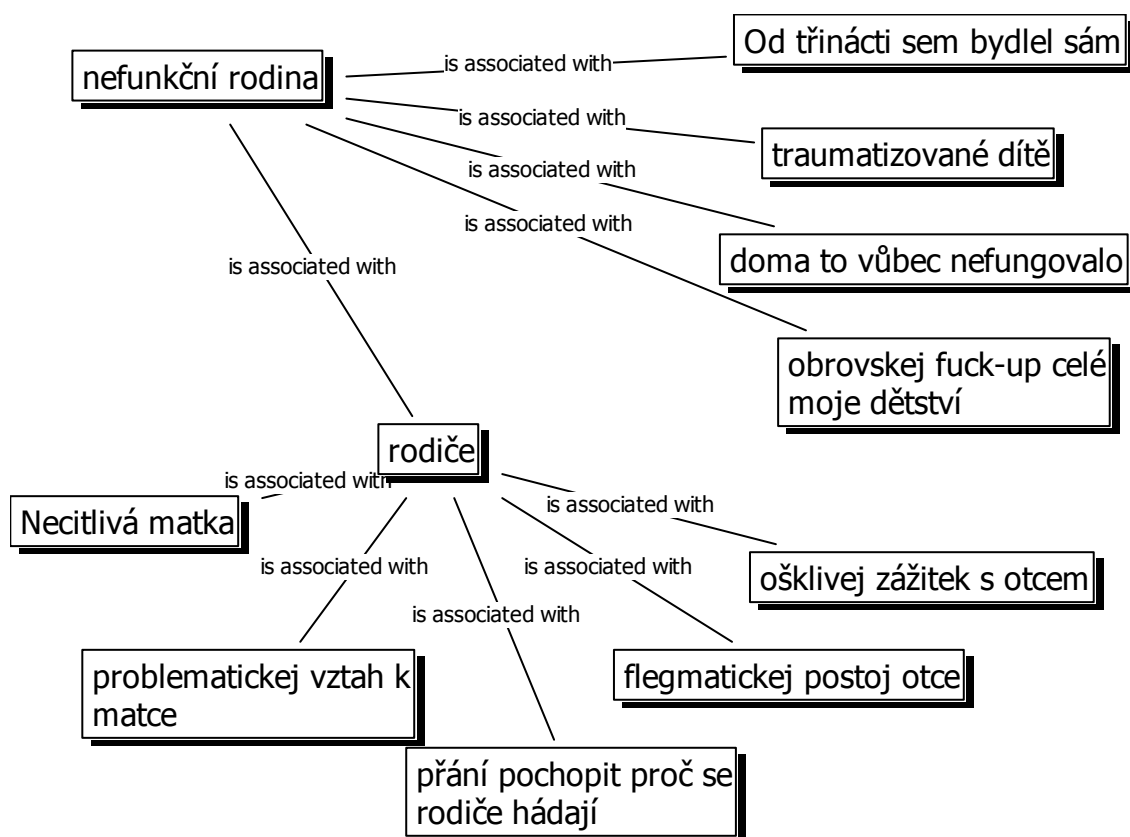

Obrázek 15: Divoká puberta

Podpodkategorie **divoká puberta** (R6) obsahuje kódy: *neuměla jsem řešit svoje problémy* (R6); *sebeпоškozování* (R6); *hladovění* (R6); *abusus prášků* (R6) (spojen s *předávkování* (R6) a *zaspat problémy* (R6)); *problémy ve škole* (R6) a *chodila jsem*

k psychologce (R6) (spojen s přátelství s psychologkou (R6) dále spojeno s podpora (R6)).

Na schématu je zachycen příběh jedné respondentky, kde potřeba vyřešit vlastní problémy v dospívání, které vedly k „*sebepoškozování*“, „*hladovění*“ a „*abusu prášků*“ se stala motorem její budoucí psychologické kariéry. Podstatnou roli v tomto příběhu hraje psychologka, kterou během dospívání navštěvovala. Ta poskytla respondentce „*podporu*“ a také vzor.

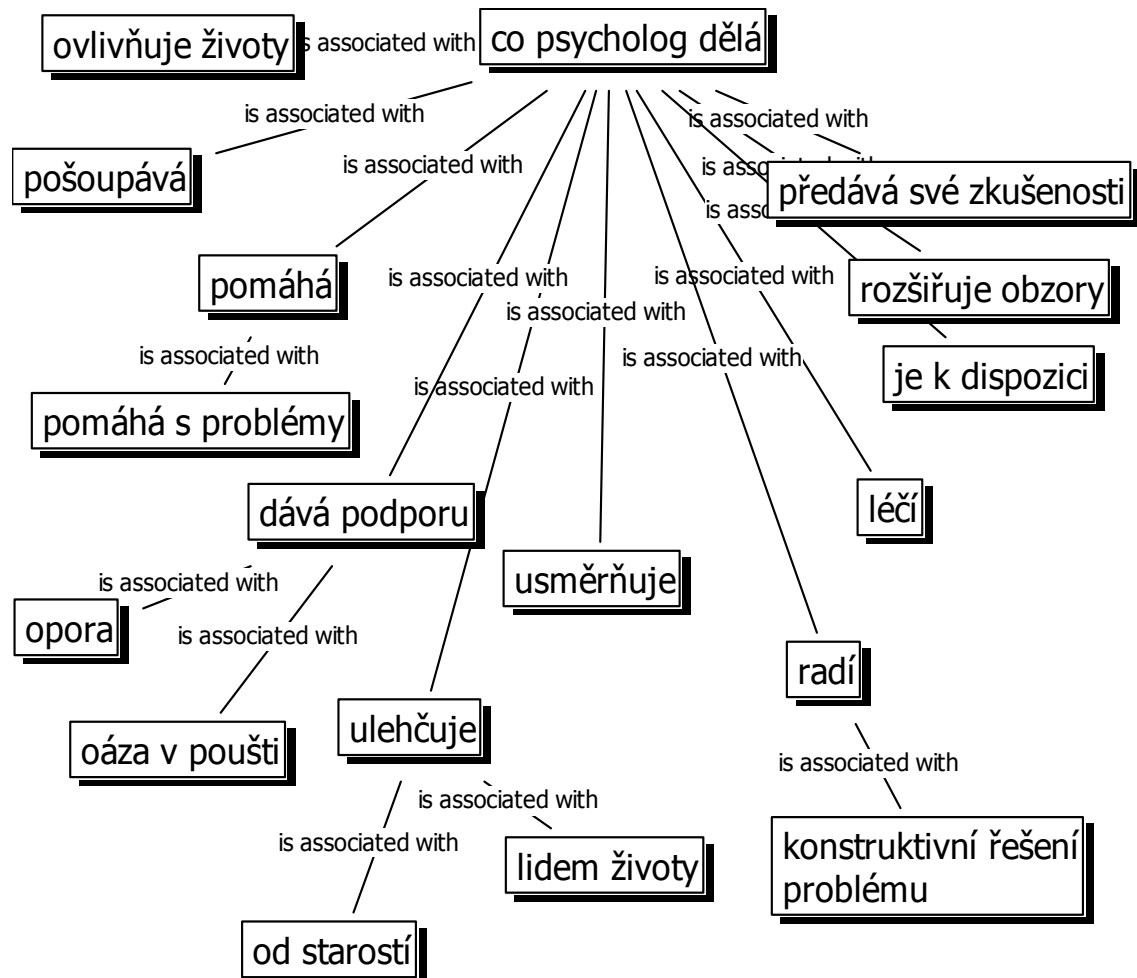
Obrázek 16: Nefunkční rodina

Podpodkategorie **nefunkční rodina (R2)** je definována kódy: od *třinácti jsem bydlel sám (R2)*; *traumatizované dítě (R2)*; *doma to vůbec nefungovalo (R2)*; *obrovskej fuck-up celé moje dětství (R4)* a *rodiče*. Kód *rodiče* obsahuje ještě další úroveň kódů („*podpodkategorie*“): *necitlivá matka (R4)*; *problematickej vztah k matce (R2, R3)*; *přání pochopit proč se rodiče hádají (R2)*; *flegmatickej postoj otce (R2)* a *ošklivej zážitek s otcem (R6)*.

Zdá se, že traumatizace v dětství a zážitek dysfunkční rodiny se podílí na formování osobnosti směřující k pomáhající profesi, konkrétněji k té psychologické.

Může za tím být snaha pochopit vlastní traumatizaci ve vztazích s rodiči. Psychologie disponuje množstvím teorií, které vztahy dítě-rodič a jejich patologie popisují.

CO PSYCHOLOG DĚLÁ

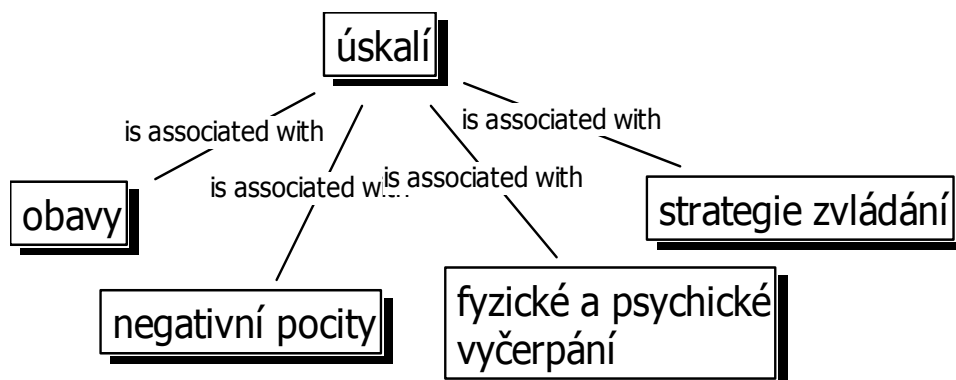
Obrázek 17: Co psycholog dělá

Kategorii **co psycholog dělá** jsem určil na základě následujících kódu: ovlivňuje životy (R2); pošoupává (R2); pomáhá (R1) (obsahuje pomáhá s problémy (R1)); dává podporu (R4) (obsahuje opora (R3) a oáza v poušti (R2)) ulehčuje (R5) (obsahuje od starostí (R5) a lidem životy (R5)); usměřňuje (R5); radí (R1) (obsahuje konstruktivní řešení problému (R4)); lčí (R6); je k dispozici (R2); rozšiřuje obzory (R2) a předává své zkušenosti (R2).

Toto schéma lze srovnat s McClellandovou velkou trojkou motivů: afiliace, moc, výkon (in Plháková, 2004). Mocenská motivace se může odrážet v: „*pošoupává*“, „*usměřňuje*“ a „*radí*“. Prosociální chování, zde v podobě pečování o ostatní, pramení

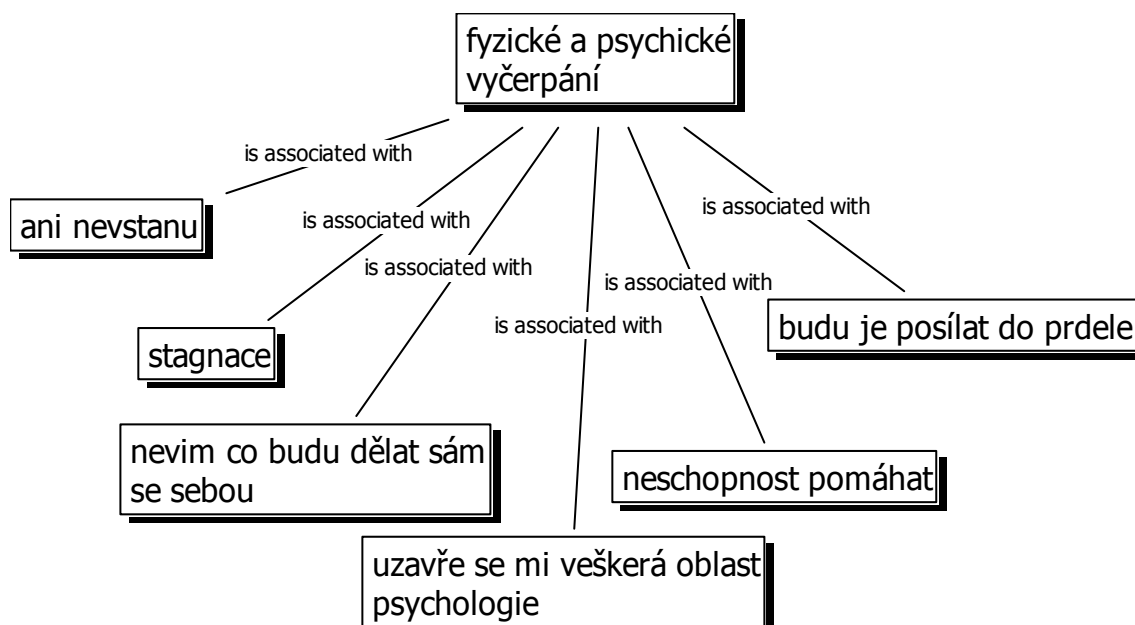
z motivů pro afilaci spatřuji v: „pomáhání“, „dávání podpory“, „ulehčování“, „léčení“ a „být k dispozici“. Výkonová motivace se v datech objevila okrajově také ve smyslu, že psychoterapeutická nebo psychologická práce je náročná výzva. „Předávání zkušeností“ a „rozšiřování obzorů“ je předávání informací druhým lidem a je dle Murrayho (in Plháková, 2004) jednou z psychogenních potřeb.

ÚSKALÍ

Obrázek 18: Úskalí

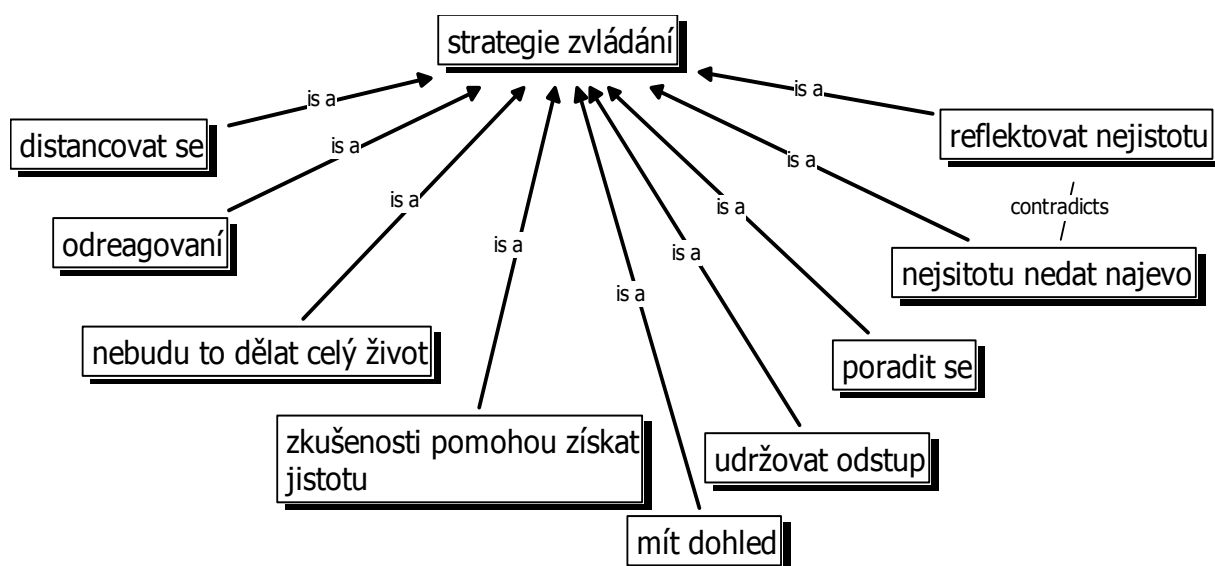
Tato kategorie představuje negativní aspekty práce psychologa. Obsahuje podkategorie: *obavy (R2)*; *negativní pocity*; *fyzické a psychické vyčerpání (R2)* a *strategie zvládnání*.

Obrázek 19: Fyzické a psychické vyčerpání

Fyzické a psychické vyčerpání (R2) jsem spojil s kódy: ani nevstanu (R2); stagnace (R2); nevím, co budu dělat sám se sebou (R2); uzavře se mi veškerá oblast psychologie (R2); neschopnost pomáhat (R2) a budu je posílat do prdele (R2).

Na tomto schématu se manifestuje pocit bezmocnosti či bezradnosti v kódech: „*ani nevstanu*“, „*stagnace*“, „*nevím co budu dělat sám se sebou*“. Dále jsou tu obavy z „*neschopnosti pomáhat*“ a „*uzavření oblasti psychologie*“. „*Budu je posílat do prdele*“ představuje katarzi vzteku. „*Stav fyzického a psychického vyčerpání*“ může být cílem a člověk při něm může konečně vyjádřit vztek vůči ostatním lidem. To, že se do takového stavu dostal při pomáhání ostatním, mu jeho vtek a agresivitu ospravedlňuje.

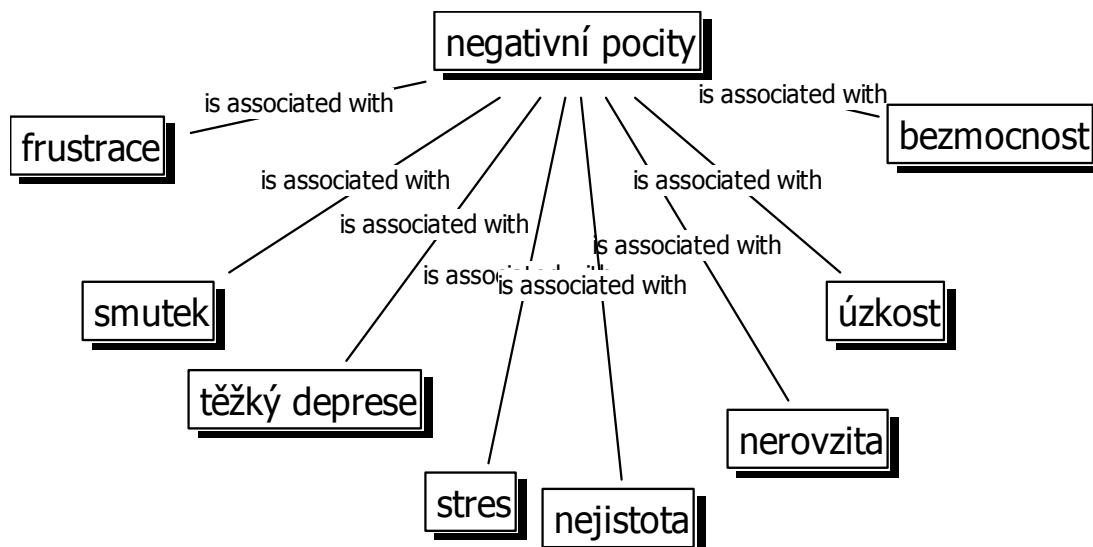

Obrázek 20: Strategie zvládání

Strategie zvládání jsou podle respondentů: distancovat se (R2); odreagování (R5); nebudu to dělat celý život (R6); zkušenosti pomohou získat jistotu (R6); mít dohled (R2); udržovat odstup (R5); poradit se (R6); nejistotu nedat najevo (R6) a reflektovat nejistotu (R2). Kódy nejistotu nedat najevo (R5) a reflektovat nejistotu (R2) jsem označil jako protikladné strategie zvládání.

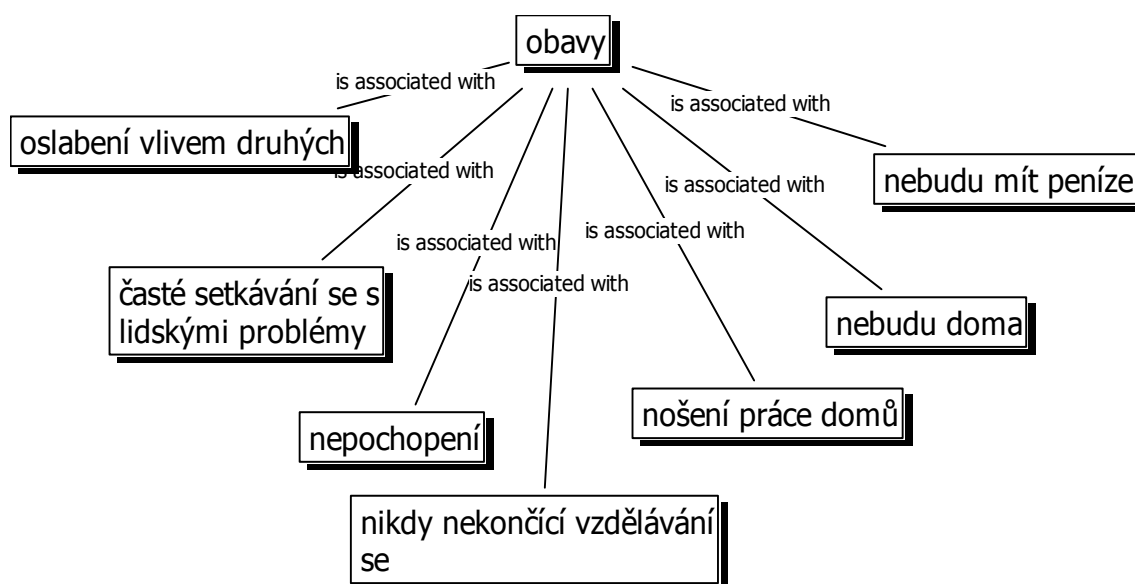
„*Reflektovat nejistotu*“ souvisí s přiznáním si vlastní nedokonalosti, naopak „*nejistotu nedat najevo*“ znamená nepřiznat si vlastní chyby a usilování o perfekcionismus (viz syndrom pomocníka, narcistická nenasytlost).

Obrázek 21: Negativní pocity

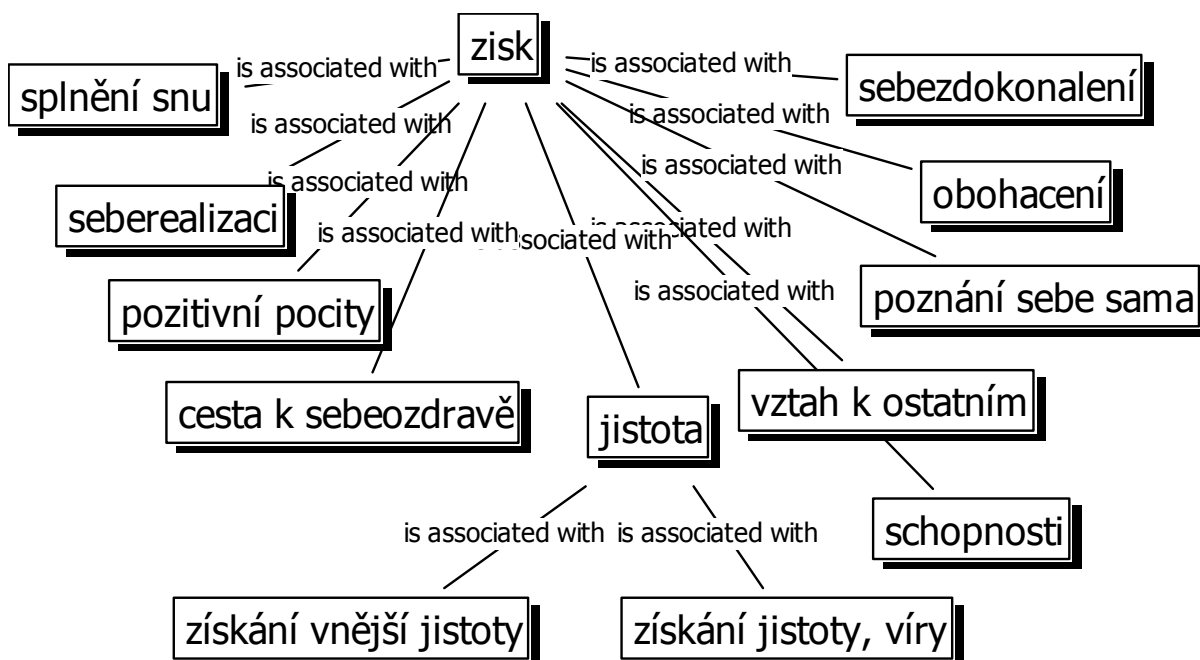
Podkategorii *negativní pocity* jsem vytvořil na základě následujících kódů: frustrace (R2); smutek (R2,R3); těžký deprese (R6); stres (R2,R5); nejistota (R2,R3); nervozita (R2); úzkost (R1) a bezmocnost (R4).

Obrázek 22: Obavy

Podkategorie *obavy (R2)* byla stanovena kódy: oslabení vlivem druhých (R3); časté setkávání se s lidskými problémy (R1); nepochopení (R5); nikdy nekončící vzdělávání se (R3); nošení práce domů (R6); nebudu doma (R6) a nebudu mít peníze (R4).

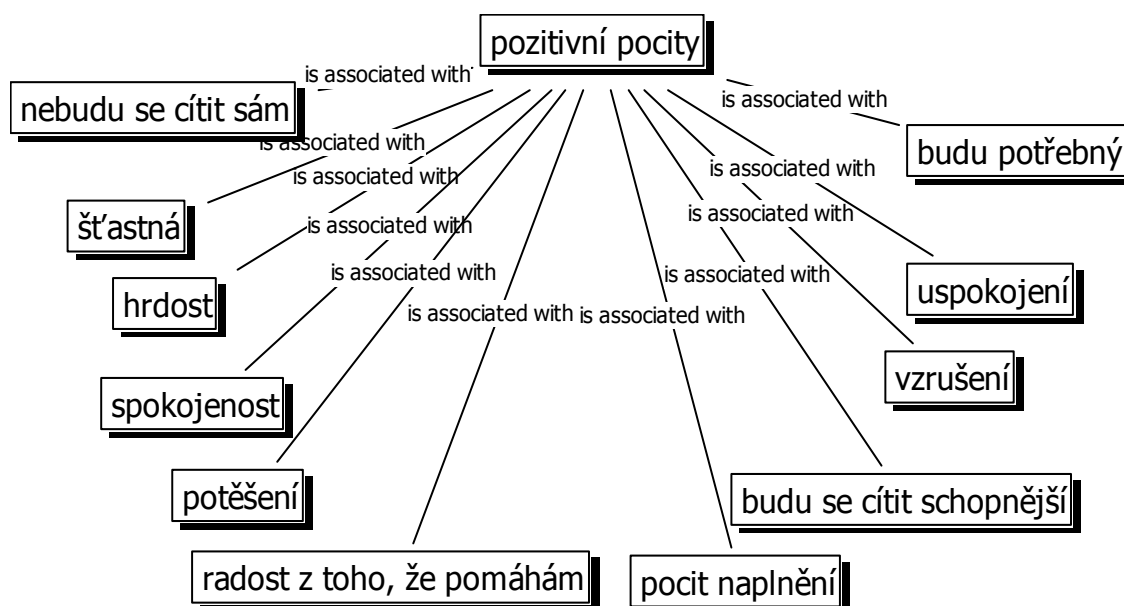
ZISK

Obrázek 23: Zisk

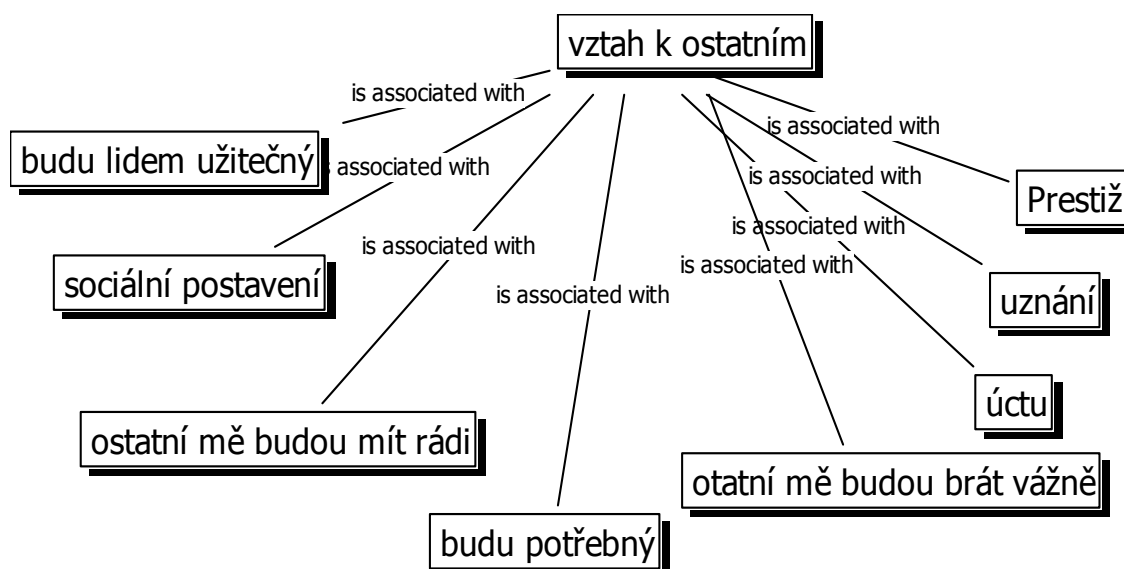
Kategorie **zisk** sdružuje kódy týkající se toho, co respondenti očekávají, že pomocí psychologie nebo během studia psychologie získají. Obsahuje kódy: splnění snu (R3,R6); seberealizaci (R4,R5); pozitivní pocity; cesta k sebeozdravě (R2); vztah k ostatním; jistota (R4) (obsahuje kódy získání vnější jistoty (R4) a získání jistoty, víry (R4)); poznání sebe sama (R1); obohacení (R4); sebezdokonalení (R2) a schopnosti. Kódy psané tučným písmem opět obsahují další kódy.

Studium psychologie může být cestou k „poznání sebe sama“ a k „sebezdokonalení“. Jinými slovy jakousi autoterapií, cestou k sebeozdravě.

Obrázek 24: Pozitivní pocity

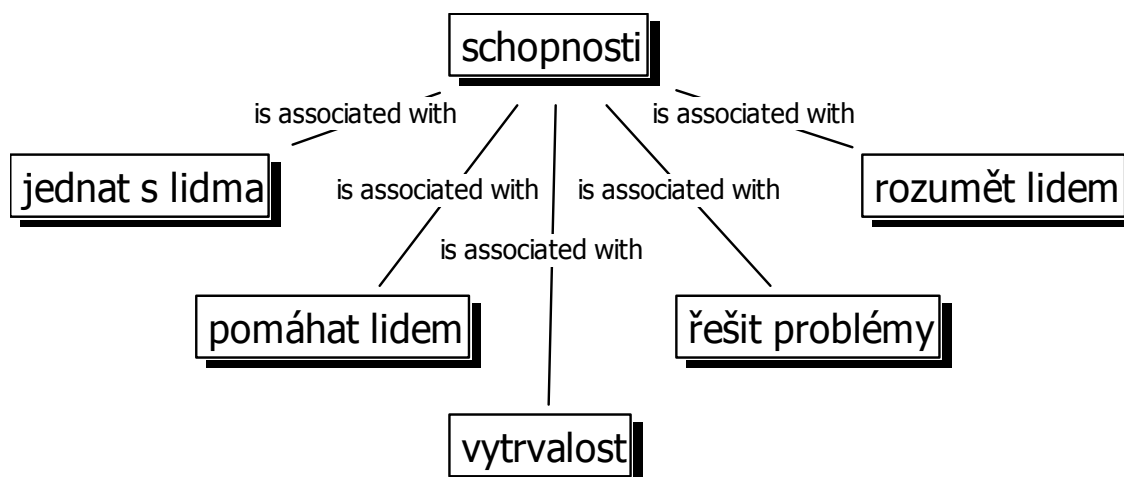
Podkategorii *pozitivní pocity* jsem spojil s kódy: nebudu se cítit sám (R6); šťastná (R6); hrdost (R4); spokojenost (R4); potěšení(R2,R5); radost z toho, že pomáhám (R1); pocit naplnění (R4); budu se cítit schopnější (R1); vzrušení (R2); uspokojení (R5) a budu potřebný (R5).

Obrázek 25: Vztah k ostatním

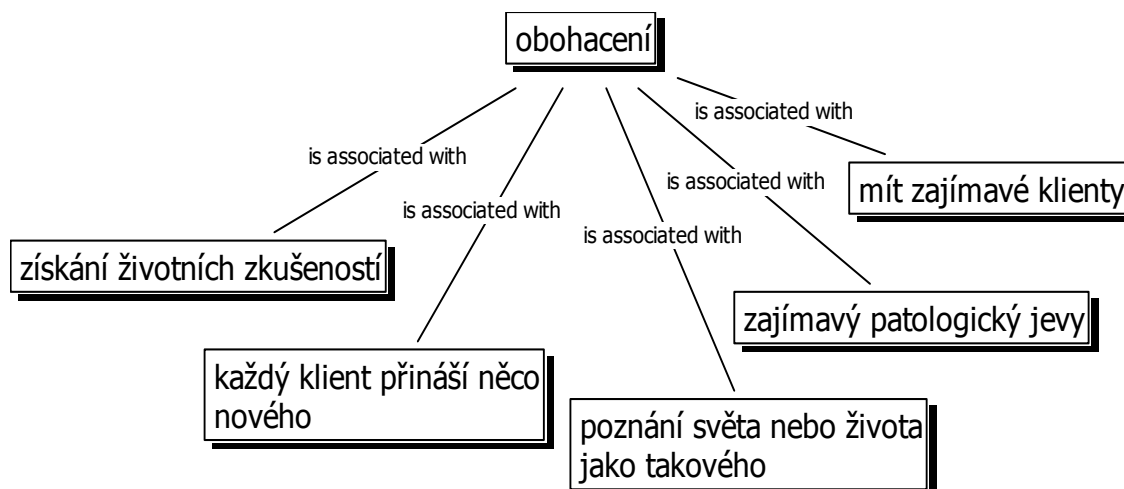
Podkategorie *vztah k ostatním* obsahuje kódy: budu lidem užitečný (R3); sociální postavení (R6); ostatní mě budou mít rádi (R1); budu potřebný (R5); ostatní mě budou brát vážně (R6); úctu (R4); uznání (R5) a prestiž (R2).

Ve vztahu k ostatním lidem zde lze rozpoznat altruistické (prosociální) pohnutky jako „budu lidem užitečný“ a „budu potřebný“. V touze po „prestiži“ a „sociálním postavení“ se odráží mocenské motivy. „Sociální postavení“ a „prestiž“, znamenají jistou sociální moc, která souvisí s „vážností“, „úctou“ a „uznáním“ od okolí. Přání být oblíbený vyjadřuje kód: „ostatní mě budou mít rádi“.

Obrázek 26: Schopnosti

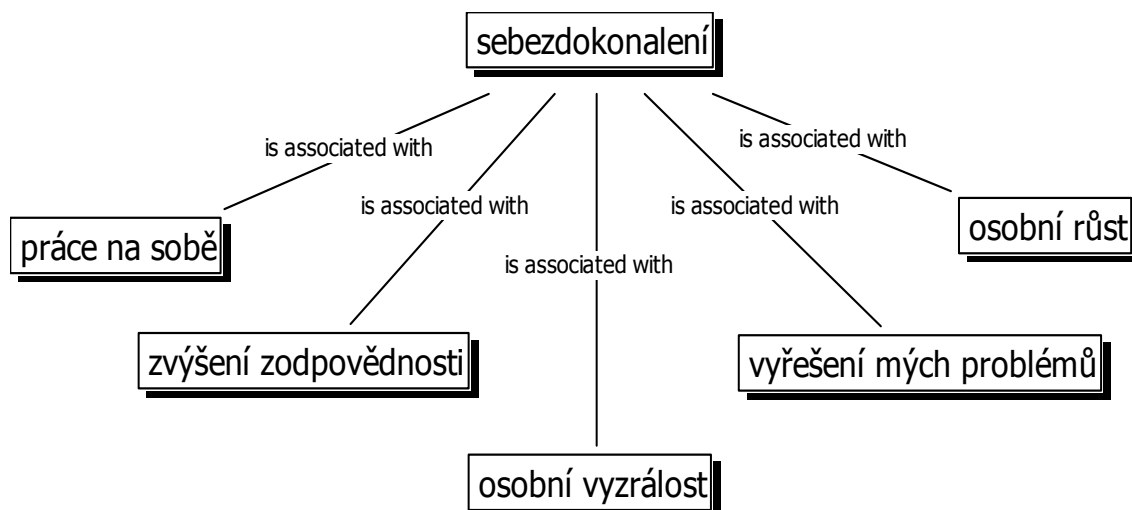
Podkategorie *schopnosti* obsahuje: jednat s lidma (R1); pomáhat lidem (R1); vytrvalost (R5); řešit problémy (R1) a rozumět lidem (R1).

Obrázek 27: Obohacení

Kódy získání životních zkušeností (R6); každý klient přináší něco nového (R6); poznání světa nebo života jako takového (R2); zajímavý patologický jevy (R5) a mít zajímavé klienty (R3) jsem zařadil do podkategorie *obohacení (4)*.

„Poznání světa nebo života jako takového“ vypovídá o filozofickém založení osobnosti. Kód „zajímavé patologické“ jevy může znamenat touhu po poznání lidských stinných stránek, přiblížení se stínu⁹.

Obrázek 28: Sebezdokonalení

Podkategorie *sebezdokonalení* (R2) je spojena s kódy: práce na sobě (R4); zvýšení zodpovědnosti (R5); osobní vytrálost (R3); vyřešení mých problémů (R6) a osobní růst (R2).

„Zvýšení zodpovědnosti“ a „osobní vytrání“ může reflektovat snahu dospět. „Vyřešení vlastních problémů“ znamená přání zbavit se vlastních neuróz. „Práce na sobě“ a „osobní růst“ se týká plného rozvinutí svého potenciálu. Potřebu člověka rozvíjet své schopnosti a možnosti popisuje např. Maslow (in Drapela, 2003) jako potřebu sebeaktualizace a seberalizace.

⁹ Stín je pojem z analytické psychologie, který představuje všechny temné stránky člověka. Představuje nevědomou oblast psyché a vše to, co jáské vědomí odmítá. Stín, jako archetypální možnost zla a schopnost činit zlo, je principiálně přítomen jako součást kolektivního i osobního nevědomí (Müller a Müller, 2006).

15. Paradigmatický model

Abych uvedl kategorie a podkategorie do určitých vztahů, využiji paradigmatického modelu podle Strausse a Corbinové (1999) (viz kapitola Zakotvená teorie). Vzhledem k výzkumným otázkám se v paradigmatickém modelu objeví pojem **studium psychologie**.

- A. Příčinné podmínky: **osobní historie, osobní témata, dispozice**
- B. Jev: **identifikace s rolí psychologa**
- C. Kontext: **role psychologa, pocit poslání**
- D. Intervenující podmínky: **co psycholog dělá, osobnost psychologa**
- E. Strategie jednání a interakce: **studium psychologie**
- F. Následky: **zisk, úskalí**

Model je vytvořen čistě schematicky. V modelu jsem původně zamýšlel studium psychologie použít jako jev, avšak sestavit ostatní části modelu se mi pak nedařilo. Paradigmatických modelů jsem vytvořil několik, většina ovšem postrádala vnitřní logiku. Nakonec jsem vytvořil ještě jeden:

- A. Příčinné podmínky: **osobní historie**
- B. Jev: **osobní témata,**
- C. Kontext: **dispozice, pocit poslání**
- D. Intervenující podmínky: **zisk, úskalí, co psycholog dělá**
- E. Strategie jednání a interakce: **identifikace s rolí psychologa**
- F. Následky: **studium psychologie**

16. Zakotvená teorie

Nyní se pokusím formulovat zakotvenou teorii vycházející s výše uvedených výsledků.

V prvním uvedeném paradigmatickém modelu jsem jako jev určil **identifikaci s rolí psychologa**. Teorie vycházející z tohoto modelu: Na začátku stojí **osobní historie, osobní témata** a **dispozice** jako příčinné podmínky. Na jejichž základě se jedinec **identifikuje s rolí psychologa**. Tato identifikace je ovlivněna kontextem, který tvoří představa o **roli psychologa** a vlastní **pocit poslání**. **Studium psychologie** je strategií jednání jak dosáhnout toho **co psycholog dělá** a přiblížit se **osobnosti psychologa** (*vlastnosti, schopnosti*). Následkem jednání, jímž je **studium psychologie**, je potom **zisk** (viz Obrázek 23) a možná **úskalí**.

Druhý paradigmatický model jsem vytvořil tak, že jsem jako jev použil **osobní témata**. Po položení otázky: *Jaká je příčina osobních témat?*, jsem jako příčinnou proměnou dosadil **osobní historii**. Kontextem jevu jsou vlastní **dispozice** a **pocit poslání**. Jedinec se potom **identifikuje s rolí psychologa** (strategie jednání) a vnímá intervenující podmínky **zisk, úskalí** a **co psycholog dělá**. **Studium psychologie** je následkem tohoto jednání.

17. Shrnutí

Na základě vztahů jednotlivých kategorií či kódy vyjádřených v paradigmatických modelech lze odpovědět na výzkumnou otázku a její podotázky.

Hlavní otázka: *Co motivuje člověka ke studiu psychologie?*

Z výsledků výzkumu a obou výše uvedených verzí zakotvené teorie vyplývá, že na motivaci ke studiu psychologie se podílí **osobní historie** jedince, která je spojená s **osobními tématy** a **dispozicemi**, které si neseme pravděpodobně z dětství. Studium psychologie může představovat způsob, jak překonat neurozy vzniklé v dětství a dospět.

Tím se dostávám k doplňující otázce *Jaké životní události nebo zkušenosti přivedou člověka ke studiu psychologie?* Z výpovědí respondentů jsme vytvořili podkategorii **osobní historie**, která obsahuje *problémy s dyslexií, nefunkční rodina* a *divoká puberta*. Je tedy možné, že některé zážitky z dětství či dospívání souvisí s vytvořením *pocitu poslání* či přáním *obětovat se pro druhého*, jak někteří respondenti popisovali.

Dalším motivačním činitelem pro rozhodnutí studovat psychologii může být **očekávání**, co nám psychologie či role psychologa přinese. Druhá doplňující otázka zněla: *Co od studia psychologie člověk očekává?* Dle výpovědí respondentů člověk od studia psychologie očekává **zisk**. Ziskem mám na mysli *splnění snu, seberealizaci, sebezdokonalení, získání schopností* atd., jak jsem popsal ve výsledcích. K roli psychologa se podle respondentů také váže *sociální postavení, úcta od ostatních, uznání* atd. (viz kapitola Výsledky). Zároveň si je člověk vědom *úskalí* v podobě vysokých nároků a možného vyhoření.

18. Diskuse

V diskuzi bych chtěl uvést své rozpaky nad vytvořenou zakotvenou teorií. Teorii se neodvažuji pokládat za zobecnitelnou. Na druhou stranu vytvořené teorie nejsou svou podstatou ničím zásadně novým. S tím, že motivaci člověka ovlivňuje jeho osobní historie, by souhlasil asi každý, a to i bez většího zkoumání. Co se ovšem v datech objevilo, bylo několik specifických životních zkušeností respondentů. Byly to zážitky z dětství jako *necitlivá matka, flegmatický otec, dyslexie, divoká puberta, špatný zážitek s otcem*. Těchto několik témat je samo o sobě dost různorodou skupinou, ale věřím, že kdyby se data kvalitativně prozkoumala jako případové studie, objevily by se jisté podobnosti.

Metoda zakotvené teorie poskytuje dostatečnou volnost ve zpracování tématu a zároveň i postupy jak data smysluplně uchopit. Jak uvádějí autoři knihy *Základy kvalitativního výzkumu* Strauss a Corbinová (1999), práce se zakotvenou teorií vyžaduje mnoho zkušeností a celý proces vytváření teorie od otevřeného kódování po formulování samotné teorie je náročný i pro zkušeného výzkumníka. Často jsem se cítil přehlcn daty a přepadala mě frustrace z „nekonečné“ úpravy schémat a přepisování kódů.

Během vytváření zakotvené teorie vyvstaly otázky: *Jak moc je zakotvená teorie výpovědí o zkoumaném jevu?* a *Jak moc je výpovědí o výzkumníkově představě o jevu?* Na konci výzkumu si nejsem jistý, jestli je výzkum výhradně výpovědí o motivaci respondentů nebo i výpovědí o mé motivaci. O možnosti více výkladů dat svědčí i to, že jsem vytvořil dva paradigmatické modely a vytvořil dvě verze zakotvené teorie, které se ovšem zásadně neliší.

Při pořizování rozhovorů, jejich přepisu, kódování a následném vyhodnocování jsem měl neustále subjektivní dojem, že se u respondentů objevuje syndrom pomocníka (Schmidbauer, 2008). Všechna pět témat bych jistě v datech či kódech obhájil. Nechtěl jsem ale budovanou teorii vytvářet v duchu syndromu pomocníka a snažil jsem se být objektivní a přijít s něčím novým.

Závěr

Cílem této práce bylo popsat motivaci ke studiu psychologie. V teoretické části jsem se zabýval pojmem motivace v širším měřítku. Popsal jsem formální třídění motivů, objasnil vztah motivace a emocí. V samostatných kapitolách jsem se zabýval teorií sebedeterminace a implicitní a explicitní motivací. V dalších kapitolách jsem se věnoval problematice pomáhajících profesí, kde jsem se zabýval např. altruismem a syndromem pomocníka. V závěru teoretické části jsem obecně popsal projektivní metody a detailněji test nedokončených vět, protože jsem jej používal při výzkumu.

Výzkumná část popisuje výzkumný problém a cíl výzkumu. Výzkumným problémem byla motivace ke studiu psychologie a cílem bylo tuto oblast prozkoumat. Dále osvětluji výzkumný design zakotvené teorie (grounded theory) a popisuji polostrukturovaný rozhovor a test nedokončených vět, který jsem použil pro sběr dat. Samozřejmě nechybí výzkumné otázky, popis výzkumného vzorku a výsledky. V diskusi reflektuji celý výzkum. K práci připojuji seznam použité literatury a seznam příloh.

Na výzkumné otázky jsem podle mého názoru odpověděl uspokojivě, i když jsem nic nového nebo nečekaného neobjevil. Přínosem této práce může být to, že zaměřuje pozornost na psychology. Zkoumání motivace psychologů k jejich povolání může odhalit fenomény jako např. vliv osobnosti psychologa na terapeutický proces, vliv psychologovi osobnosti na interpretaci výsledků testů atd. Vytvořené kategorie a podkategorie také mohou v dalším výzkumu sloužit jako východisko pro podrobnější zkoumání daných kategorií. Pro respondenty mohl být tento výzkum přínosný, protože měli možnost podrobně reflektovat svojí motivaci.

Také bych zde chtěl zmínit, že téma, které jsem si před více než rokem vybral jako téma této bakalářské práce, se stalo (nejspíš už dávno bylo) i mým osobním tématem. Sám nevím přesně, proč psychologii studuji a přemítám nad tím, *komu chci vlastně pomoci*.

Použitá literatura

Adler, Alfred. *Porozumění životu: úvod do individuální psychologie*. Praha: Aurora, 1999.

Degli Antoni, Giacomo. "Intrinsic vs. Extrinsic Motivations to Volunteer and Social Capital Formation." *Kyklos* 62, no. 3 (August 2009): 359-370. Academic Search Complete, EBSCOhost (přístup získán Květen 1, 2013).

Banning, Nicola. *Who wants to be a counsellor? (Cover story)*. *Therapy Today* 23, no. 5 (Červen 2012): 16-20. Academic Search Complete, EBSCOhost (přístup získán Květen 1, 2013).

Beck, Robert C. *Motivation: theories and principles*. Upper Saddle River: Pearson, Prentice Hall, 2004.

Buhajová, Lucie. *Ověření využitelnosti softwaru ATLAS.ti pro literární vědu* [online]. 2010. Diplomová práce. Univerzita Palackého, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Erik Gilk. Dostupné z: <http://theses.cz/id/wons81/> (přístup získán Duben 4, 2013).

Burks, Derek J., Lorraine K. Youll, and Jayson P. Durtschi. *The empathy-altruism association and its relevance to health care professions*. *Social Behavior & Personality: An International Journal* 40, no. 3 (Duben 2012): 395-400. Academic Search Complete, EBSCOhost (přístup získán Duben 22, 2013).

Csikszentmihalyi, Mihaly. *O štěstí a smyslu života*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 1996.

Drapela, Victor J. *Přehled teorií osobnosti*. Praha: Portál, 2003.

Frankl, Viktor E. *Lékařská péče o duši*. Brno: Cesta, 1995.

Géringová, Jitka. *Pomáhající profese: tvořivé zacházení s odvrácenou stranou*. Praha: Triton, 2011.

Guggenbühl-Craig, Adolf. *Nebezpečí moci v pomáhajících profesích*. Praha: Portál, 2007.

Hartl, Pavel, a Helena Hartlová. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000.

- Hibbard, Stephen. *A Critique of Liliensfeld et al.'s (2000) "The Scientific Status of projective Techniques"*. Lawrence Erlbaum Associates, Inc. 2003. www.ebscohost.com (přístup získán 23. Zářím 2012).
- McClelland, David C. *Human Motivation*. Cambridge: Cambridge University Press (United Kingdom), 1988.
- Miovský, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006.
- Müller, Lutz a Müller, Anette. *Slovník analytické psychologie*. Praha: Portál, 2006.
- Nakonečný, Milan. *Motivace lidského chování*. Praha: Academia, 1996.
- Pichot, Pierre. *Mentální testy*. Praha: SPN, 1970.
- Plháková, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia, 2003.
- Reiterová, Eva. *Projektivní test tří stromů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001.
- Schmidbauer, Wolfgang. *Syndrom pomocníka*. Praha: Portál, 2008.
- Smékal, Vladimír. *Pozvání do psychologie osobnosti: člověk v zrcadle vědomí a jednání*. Brno: Barrister & Principal, 2004.
- Stančák, Andrej. *Klinická psychodiagnostika dospělých*. Nové Zámky: PSYCHOPROF, 1996.
- Strauss, Anselm L a Corbinová, Juliet M. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999.
- Stuchlíková, Iva. „*Motivace a osobnost*.“ V *Psychologie osobnosti*, autor: Marek Blatný a kolektiv, 137-166. Praha: Grada, 2010.
- Stuchlíková, Iva a Man, František. *Motivační struktura – intergrující koncept psychologie motivace*. *Československá Psychologie* (Duben 2009): 158-171. Academic Search Complete, EBSCOhost (přístup získán Květen 16, 2011).
- Svoboda, Mojmír.: *Psychologická diagnostika dospělých*. Portál, Praha 1999.

Šípek, Jiří. *Projektivní metody*. Praha: ISV nakladatelství, 2000.

Vybíral, Zbyněk a Roubal, Jan. *Současná psychoterapie*. Praha: Portál, 2010.

Vymětal, Jan a kolektiv. *Obecná psychoterapie*. Praha: Grada Publishing, 2004.

Seznam obrázků

Obrázek 1: Role psychologa	35
Obrázek 2: Pocit poslání	35
Obrázek 3: Identifikace s rolí psychologa.....	36
Obrázek 4: Obětování se pro druhého.....	37
Obrázek 5: Osobnost psychologa.....	38
Obrázek 6: Autorita.....	38
Obrázek 7: Specifické vlastnosti.....	39
Obrázek 8: Specifické schopnosti	40
Obrázek 9: Autenticita	41
Obrázek 10: Vliv	41
Obrázek 11: Vlastní osobnost	42
Obrázek 12: Osobní témata.....	42
Obrázek 13: Dispozice	43
Obrázek 14: Osobní historie	44
Obrázek 15: Divoká puberta	44
Obrázek 16: Nefunkční rodina.....	45
Obrázek 17: Co psycholog dělá	46
Obrázek 18: Úskalí	47
Obrázek 19: Fyzické a psychické vyčerpání.....	47
Obrázek 20: Strategie zvládání	48
Obrázek 21: Negativní pocity	49
Obrázek 22: Obavy	49
Obrázek 23: Zisk.....	50
Obrázek 24: Pozitivní pocity	51
Obrázek 25: Vztah k ostatním.....	51
Obrázek 26: Schopnosti	52
Obrázek 27: Obohacení.....	52
Obrázek 28: Sbezdokonalení	53

Seznam příloh

Test nedokončených vět	64
Polo-strukturovaný rozhovor	65
Rozhovor Respondent 1	66
Rozhovor Respondent 2	71
Rozhovor Respondent 3	76
Rozhovor Respondent 4	82
Rozhovor Respondent 5	93
Rozhovor Respondent 6	97
Nedokončené věty Respondent 2	101
Nedokončené věty Respondent 1	102
Nedokončené věty Respondent 3	103
Nedokončené věty Respondent 4	104
Nedokončené věty Respondent 5	105
Nedokončené věty Respondent 6	106
Seznam kódů	107

Test nedokončených vět

Jako psycholog budu dělat...

Jako psycholog budu mít ...

Jako psycholog budu chtít ...

Jako psycholog budu lidi ...

Jako psycholog (se) budu cítit ...

Jako psycholog budu ...

Ostatní ode mne budou očekávat ...

Od práce psychologa očekávám ...

Jako psychologa mne ostatní budou ...

Práce psychologa pro mne představuje ...

Role psychologa pro mne znamená ...

Psycholog má tyto kompetence: ...

Vztah ke klientům je pro mne ...

Práce psychologa je pro mne výzvou k ...

Práce psychologa je pro mne příležitostí k ...

Práce psychologa má tato úskalí ...

Jako psycholog nebudu dělat ...

Jako psycholog nebudu mít ...

Jako psycholog nebudu chtít ...

Jako psycholog nebudu lidem ...

Jako psycholog (se) nebudu cítit ...

Jako psycholog nebudu ...

Polo-strukturovaný rozhovor

Kdy jsi poprvé slyšel o psychologii?

Věnoval nebo věnuje se někdo v tvém okolí psychologii?

Kdy a proč si se rozhodl/a začít studovat psychologii?

Co tě ke studiu psychologie přivedlo? (*Nějaká kniha, film, přednáška, nějaký vzor*)

Máš nějakou oblíbenou publikaci (*atd. viz výše*)

Jak si představuješ svoji profesní budoucnost?

Jaké zaměření nebo směr v psychologii tě zajímá a proč?

Máš nějaký oblíbený příběh?

Se kterou pohádkovou postavou by ti nedělalo problém se ztotožnit?

Co pro tebe znamená role psychologa?

Jaké schopnosti nebo vlastnosti by jsi chtěl/a získat?

Jak chceš působit na ostatní lidi? (*oblečení...*)

Jak by vypadal ideální psycholog?

Jak by se choval psycholog porušující své kompetence?

Jakou roli má v profesi psychologa (*pomáhajících profesích*) altruismus?

Co to znamená mít na někoho vliv?

Kam bys byl/a ochoten/a zajít v pomoci druhým?

Jak se budeš vypořádávat s pocity vyhoření?

Může psycholog použít při výkonu práce manipulaci?

Je důležitější vést klienta k adaptaci nebo spíše k individualitě?

Jaké ženské vlastnosti by měl mít psycholog?

Jaké mužské vlastnosti by měl mít psycholog?

Jak si poradím v práci s nejistotou? (*v situaci, na reakce, neznalost symptomů*)

V čem spočívá autorita psychologa? (*faktory utvářející autoritu psychologa*)

Představ si, že jsi ve vedoucí pozici. Jak se budeš chovat ke svým podřízeným?

(*formálně/neformálně, tykání/vykání*)

Kolik by toho měl za den psycholog udělat? (*hodně/málo*)

Chtěl/a bys pracovat s jednotlivci nebo spíše se skupinou?

S čím novým/zajímavým se můžeš při práci psychologa setkat?

Jaké emoce tě budou provázet?

V jakých projektech by ses chtěl/a angažovat?

Do jaké míry by psycholog měl být autentický?

Rozhovor Respondent 1

Kdy jsi poprvé slyšel o psychologii?

Asi ve čtvrtáku na prŮmce, nebo určitě i předtím ale začal sem se o to zajímat až ve čtvrtáku.

A od koho si o tom slyšel?

Jako neslyšel jsem o tom v podstatě od nikoho, ale když jakoby sem se rozhodoval kam jít, tak sem zvážil všechny možnosti a prostě napadlo mě tohle, tak se do toho pustil.

Takže když si vyplňoval přihlášku na vejšku...

tak sem měl jenom sem

Věnoval nebo věnuje se někdo v tvém okolí psychologii?

Ne.

Nějaký známí?

Ne, bohužel

Kdy a proč si se rozhodl/a začít studovat psychologii?

Jo tak ve čtvrtáku sem se rozhodoval kam dál. Na strojařinu jsem určitě nechtěl, páč ta střední mě nebavila a tak sem si řekl, že bych chtěl dělat nějakou práci, kde bych mohl třeba pomáhat ostatním a takhle a vždycky třeba ještě dřív sme třeba hráli fotbal jakoby s postiženejma dětma, tak to mě napadlo, že mi mohla bejt třeba dobrá práce a řek sem si, že díky tý psychologi vlastně nebo pomocí tý psychologie je to dobrej prostředek jak těm lidem pomáhat, takže proto sem tady.

Co tě ke studiu psychologie přivedlo? Kdyby si mohl říct kupříkladu nějakou knihu, přednášku popřípadě nějaký vzor.

Hele asi žádnej vzor. Vyděl sem Foresta Gumpa ale

A to je psycholog?

Ne tak. Asi jakoby asi k tomu mě nepřivedlo jakoby nic. Beru to jako prostě prostředek, kterej mi třeba pomůže potom těm lidem pomáhat a tak. Jakoby jako žádnej vzor třeba, to nemám.

Máš nějakou oblíbenou publikaci psychologickou?

Zatím sem četl jenom Plhákovou, ne celou. Takže ta se mi četla jako docela dobře. Ještě mám teďka Kognitivní psychologii od Sternberka, nebo jak se to menuje a ta jako taky docela dobrá.

Takže předtím si nečetl vůbec?

Ne ne ne ne.

A ty studuješ jednoobor psychologie?

Studuju dvouobor s tělocvikem, ale s toho se snažim teda dostat teďka, takže chtěl bych.. Ale dostal sem se na přijímačkách i na jednoobor jakoby. Vybral sem si teda dvouobor, ale chci z toho přejít příští rok.

Jak si představuješ svoji profesní budoucnost?

No tak jakoby třeba asi bych chtěl jako nějakou tu práci s postiženýma dětma jako v nějakym centru pracovat a jakoby skombinovat to třeba s tím sportem, že bych byl třeba nějakej vedoucí a no, to třeba. Nebo možná, že bych chtěl potom ještě na magistra, zkusit nějakou lepší psychologii, ale nevim ještě, to nevim. Takže zatím asi nějakej třeba ten vedoucí v nějakym centru s postiženejma.

Jaké zaměření nebo směr v psychologii tě zajímá a proč, jestli se v těch směrech orientuješ?

Jasně. Tak zajímá mě třeba psychologie sportu, i když nevim teda jestli bych toho chtěl někdy využívat, ale zajímá mě to. No. A pak tak asi obecně o tom nemám ještě takovou představu zatím, no.

A třeba když bys měl říct, jestli chceš dělat výzkum nebo terapii?

Tak to asi terapii určitě. Výzkum mě moc neláká. Hlavně aby to bylo co nejvíc praktický a třeba ta terapie zní docela dobře.

A v terapeutický směrech se orientuješ?

Tak jako lehce, ale zatím asi sem si nevybral třeba nějaký, kterej by mě oslovil víc než nějaký jinej. I když třeba ta psychodynamická psychologie, tak to je docela zajímavý, Freud, analytická psychologie. Líbí se mi to odhalování problémů, to nevědomí a tak

Máš nějaký oblíbený příběh? Obecně příběh.

Spoustu příběhů je zajímavých, ale tyjo nevím

Tak co tě napadne první?

Nevím, nic moc mě nenapadá, ale tak. A co ta má být za příběh?

Je to jedno, jaký chceš. To je na tobě.

Tak to já nevím, mě napadaj nějaký pohádky. Tak já nemí, tak mám rád S čerty nejsou žerty, to je nejllepší vánoční. Jinak, jako že by mě nějaký příběh oslovil, to asi ne. Mám rád třeba Ghándýho, ale tak to nevím. Líbí sem ta jeho teorie nenásilí a takhle.

Se kterou pohádkovou postavou by ti nedělalo problém se ztotožnit?

Tak asi třeba s tím hlavním z S čerty nejsou žerty, ten se jmenuje Máchal.

Co pro tebe znamená role psychologa?

No, tak je to jakoby nějaký jakoby způsob jak někomu pomoci, což znamená třeba, že to může bejt nějaká, že třeba ten terapeut nebo někdo, že třeba se musí nějak i přetvářet, což bylo první, co mě napadlo teda a pak třeba i nějaká ta role, že se, ta empatie, že se musíš vlastně vcítit do toho druhýho. No toť asi vše.

Jaké schopnosti nebo vlastnosti by jsi chtěl získat?

Tak určitě třeba nějakou schopnost jakoby, nevím jestli přímo jako vnímání, ale tak asi taky jakoby vnímání těch jakoby těch druhejch, když jako něco říkaj, tak jakoby rozeznat v tom nějaký ten problém nebo něco, když to je asi takový dost naivné nebo nevím, ale. Že prostě tak určit jakoby schopnost pomáhat těm lidem, tak to třeba. Nebo, jak že to znělo, ještě jednou?

Jaké schopnosti nebo vlastnosti by jsi chtěl získat?

Tak schopnost porozumět lidem asi. A schopnost řešit ten problém.

Jak chceš působit na ostatní lidi? Myslím i takový věci jako oblečení a tak.

Jasně no. Tak oblečení nevím. Tak to sem nikdy nějak moc neřešil, ale tak nevím, normálně asi. Já většinou nosim zajímavý věci občas, ale tak nevím. Třeba barevný vlasy a tak, ale je mi to v celku jedno, co si o tom ostatní lidi myslej. Myslím že třeba je dobrý, když někdo vypadá jako balázen ale jako, že třeba na ostatní působí jako blázen a nemusí bejt jako takovej blázen, v uvozovkách.

To by třeba mohl být psycholog takový člověk, co působí jako blázen?

Já si myslím, že jo. Třeba klasický punkáč jakoby by mohl bejt psycholog, i když možná třeba kdyby byl nějaký terapeut, tak by měl asi vypadat víc normálně.

A ty by si chtěl vypadat jak, když by si si představil sebe?

Tak, no kdybych byl terapeut, tak bych asi nosil kvádro. Takže asi normálnějc, aby to ty lidi třeba nezervóžňovalo zbytečně jakoby, v tej práci by to pak mohlo bejt na škodu třeba. I když o nic nejde, ale tak žejo.

Jak by vypadal ideální psycholog?

Ideální psycholog? Tak asi by byl vyrovnanej, duševně. Zábavnej, uměl by prostě třeba rozveselit lidi, uměl by naslouchat, řešit ty problémy.

A jak by vypadal třeba?

Oblečení jakoby? Tak nevím, nepřikládám tomu nějakou váhu, ale tak třeba mohl by nosit oblek, mít normální učeš. Asi co nejvíc neutrálně, aby třeba ty lidi se na to nemuseli soustředit zbytečně, aby třeba si mysleli během té terapie, že vypadá jak idiot. To by asi nebylo ono úplně.

Jak by se choval psycholog porušující své kompetence?

Tak já nevím, dělal by nějaký nelegální výzkumy třeba. Během terapie by mohl třeba zkoumat ty lidi.

Jak zkoumat?

Já nevím, kdyby třeba Freud vymyslel, nebo kdyby je mohl nějak rozebrat úplně, nebo kdyby jim mohl vnutit nějakou třeba myšlenku, že by se zbláznily. To je dost jako sci-fi, ale tak.

Jakou roli má v profesi psychologa altruismus?

Já nevím co to je.

Altruismus, to je takovýto prosociální chování, jakoby to pomáhání druhým, jako bez nějakýho nároku na nějakou odměnu nebo tak.

Na tak já si myslím, že to je asi důležitý třeba v rámci toho, aby ten psycholog jako když chce dělat hodně dobře tu práci, tak mu umět těm druhým lidem rozumět, ajkoby vcítit se do nich a to by byl třeba problém, když ho ta práce přestane bavit a už nebude mít tu prostě motivaci pomáhat ostatním, tak prostě myslím, že u něj dojde k nějakýmu tomu vyhasnutí, prostě a moc lidem nepomůže potom.

A jak myslíš, že se budeš ty vypořádávat s pocity vyhoření?

Tak to nevím, myslím že je třeba hodně důležitý mít hodně koníčků okolo a prostě nenudit se třeba ve volným čase a mít asi o to pořád zájem, ale to je asi ve hvězdách koho to třeba přestane najednou bavit nebo ne.

Co to znamená mít na někoho vliv?

Asi to znamená, že když ty mu něco řekneš, tak on jakoby to nebere na lehkou váhu, ale prostě vnímá ty tvoje rady a třeba s podle nich i řídí. jakoby dá na tebe

Může psycholog použít při výkonu práce manipulaci?

Tak asi by neměl, ale asi já nevím. Myslím si že ně, třeba ale těžko říct.

A jak by třeba vypadal, když by někým manipuloval?

Tak třeba by mu mohl vnutit nějakou myšlenku tím, že by na něj třeba získal, nebo nad nim získal třeba takovou tu kontrolu a měl na něj velkej vliv, tak by mu třeba mohl vnutit nějakou tu myšlenku že je v depresi, ale otázka je: proč by to dělal?

Kam bys byl/a ochoten/a zajít v pomoci druhým?

No, tak to nevím. Asi, jako tak mám zájem pomáhat druhým a asi ne třeba zadarmo žejo, ale tak prostě tak jakoby hlavně je to třeba v tom, že já bych chtěl dělat nějakou práci, která mě naplňuje a naplňovala by

mě třeba ta pomoc ostatním, pač mě to přijde jako dobře strávenej čas. A jak bych daleko zašel? Tak to nevim, no určitě vystuduju, chtěl bych dělat nějakou tu práci s nima

A ve smyslu obětování něčeho svýho nebo se sebe? Třeba svůj čas, peníze, cokoliv.

Asi podle toho, jak bych do toho byl zapálenej určitě třeba jako myslim si, že bych byl schopnej třeba po práci se tomu věnovat, ve volnym čase třeba studovat nějaký další materiály abych věděl, jak jim třeba líp pomoct. A finančně, to nevim. Podle toho, jak bych na tom byl. Kdybych měl třeba nějaký volný peníze, tak možná i jo, ale to nevim no.

Je důležitější vést klienta k adaptaci nebo spíše k individualitě?

Asi k individualitě.

Když si představíš, že můžeme vlastnosti rozdělit na mužské a ženské. Jaké ženské vlastnosti by měl mít psycholog?

Ženský vlastnosti? Tak třeba to vcítění se. A nějaká ta příjemná komunikace. Nevim, jestli kdyby se třeba terapeut snažil jakoby chlap nějak tak příjemně působit na chlapa jestli by to třeba nebylo divný nebo nevim. Ale tak určit, třeba taková ta příjemná komunikace

Jaké mužské vlastnosti by měl mít psycholog?

Tak nevim ,třeba nějakou vyrovnanost větší v tom rozhovoru, i když myslim, že ženský jsou taky asi vyrovnaný, ale nevim, napadlo mě to k tomu.

A ještě něco?

Třeba takovou ráznost, že by měli třeba umět prostě říct:ted' ti poradim, nebo: ted' ti něco řeknu. Nevim.

Jak myslíš, že si poradíš v práci psychologa s nejistotou? Třeba v situaci, který nebudeš úplně rozumět, nebo reakce klienta, který nebudeš chápat nebo neznalost symptomů, který uvidíš.

Tak asi bych třeba, nevim jestli to třeba přiznávat tomu klientovi, že zrovna nevim, co říct, tak ale myslim si, že to je v pořádku, že třeba potom snažit se to spíš nějak vyřešit, třeba že bych prostě si načet nějakou knížku nebo třeba se ještě zeptat někoho dalšího a prostě kdybych si nebyl jistej, tak bych se to hned snažil co nejrychleji nějak vyřešit a prostě udělat nějaký opatření k tomu abych už to věděl.

V čem spočívá autorita psychologa?

Autorita?

Pokud myslíš, že nějakou má.

Při tý terapii, to nevim, ale když je třeba nějaký ten vedoucí, tak by asi měl mít t autoritu, což jakoby třeba se dá naučit v podstatě. To sme se učili na pedagogice, že se to dá naučit. Myslim si, že důležitý, aby působil rozhodně třeba a aby to ty lidi věděli, že se za nim můžou obrátit s čímkoliv.

Kdyby si měl říct nějaký faktory, který tu autoritu utváří?

Tak rozhodnost, důvěra, spravedlivost, no to sou asi nejdůležitější.

Představ si, že jsi ve vedoucí pozici. Jak se budeš chovat ke svým podřízeným?

Tak určitě spravedlivě. Tak asi budu se jim snažit vyjádřit, že mi můžou důvěřovat a určitě taky rozhodně abych prostě aby byl nějaký výsledek z tý práce.

Formálně, neformálně?

Tak přijde na to. Já bych upřednostňoval asi neformální chování, třeba tykání a takhle

Kolik by toho měl za den psycholog udělat? (hodně/málo)

No. Tak většina lidí chodí do práce na osm hodin, tak já nevím, jestli třeba přijde terapeut a přes den má objednaný nějaký klienty, tak aby to třeba za těch osm hodin stihnul. No tak, povídá si s nima. A pak já nevím jestli třeba dělá ještě něco navíc. Jak kdy, třeba podle toho, co je to za případ. Kdyby to by třeba nějaký extrém, třeba vyhrožuj, že se zabije, tak je možnost asi se mu určitě věnovat víc, no.

A kdyby si měl říct míru, jestli hodně nebo málo?

Tak asi spíš hodně nebo když já nevím. Ale tak asi je lepší hodně než málo no. Ale zase pak ho to může začít štítat, žejo.

Chtěl/a bys pracovat s jednotlivci nebo spíše se skupinou?

Já asi spíš se skupinou.

S čím novým nebo zajímavým se můžeš při práci psychologa setkat?

Tak asi určitě s novými lidma, který jsou třeba i nějaký rozdílní nebo s kterejma sem se nikdy nesetkal, že se třeba chovaj jinak, v rámci třeba terapeut se třeba občas setkává s lidma s různými nemocema a třeba ten vedoucí u těch postiženejch, tak to asi taky se setká s těma postiženejma a třeba zase může bejt zajímavý vidět prostě jak při tom sportu jak se chovaj a takhle. Třeba to je zajímavý.

Jaké emoce tě budou v práci psychologa provázet?

Asi třeba radost z toho, že pomáhám. Možná někdy úzkost třeba. A nevím, můžu to bejt vyčerpávající občas věnovat se jim třeba jako celý den, ale to není jakoby emoce, nebo to souvisí s tou úzkostí třeba, která teda asi nemusí bejt vždycky

V jakých projektech by ses chtěl angažovat?

Asi teda práce s těma postiženejma. Zejména bych se chtěl zaměřit na tu sportovní stránku. Třeba donutit je, nebo donutit je jako, prostě aby se víc hejbalí prostě. V rámci toho sportu je to dobrá terapie. A co sem zatím se setkal, co sme hráli ten fotbal, tak to bylo jako docela zábavný a myslím si, že oni se taky s tím dobře zabavěj a myslím, že je důležitý se k nim chovat jakoby normálně jakoby normálně jako k ostatním. Protože prostě, že nemůžou chodit, tak jako je to blbý, ale nedělá to z nich nějaký že toto. Je docela problém si myslím, že ty lidi se k nim fakt chovaj, tak že prostě jako když: hlavně si neubliž, já z toho pak budu mít problém, takže s tím sem se třeba setkal u nás v Děčíně jsou takový ty centra, teď nevím jak se to menuje. FC XXX se to menuje, je to takovej fotbalovej klub jakoby. My s nima hrajeme fotbal jako to, tak myslím, že je potřeba se k nim chovat normálně a že to třeba taky oceněj. Nevím, hlavně se zabavěj. Jako náš trenér, tak ten s nima třeba pracuje, sice to není psycholog, má jenom učňák, ale jakoby tak ten s nima a ten to to. A ten třeba řekne že : Když nemůžeš chodit, tak by ses měl po schodech vyplatit, no. I když to už může bejt jako extrém trochu jo, ale je tam taková ta myšlenka toho, že prostě že z nich nedělá nějaký chudáky a sou to normální lidi.

Do jaké míry by psycholog měl být autentický?

Autentickéj?

To je jako přirozený, spontánní, na nic si nehraje.

Jo tak, já si myslím, že asi záleží na situaci. Třeba jako když je v té skupině těch lidí, třeba jako nějaký ten trenér, tak si myslím, že může bejt absolutně přirozený. A třeba v rámci terapie, když třeba tam přijde někdo, kdo mu třeba nějak nesedne, tak by se asi měl i přetvařovat, tvářit se jakože to, že prostě, nebo to nějak nevnímat třeba nějakou antipatii a vtom případě už asi není moc přirozený jako.

Mohl by si říct, že něco z tvé osobní historie, z dětství a tak, t přivedlo k psychologii?

Tak já nevím, myslím si třeba, že jse docela vnímavěj, ajko asi ne nějka extrémně, ale tak jako vždycky sem si všimnul toho, že se vnímám, třeba poznám, když se s někým bavíš, tak jakoby jak se má. Lidi si se mnou rádi povídaj o různých věcech, ale že mi mě to třeba k tomu nějak přivedlo, to asi ne.

A třeba vztahy s rodiči?

Tak vztahy s rodiči mám dobrý. S kamarádama taky. A nevím no, nikdy sem se moc nepral, vlastně vůbec skoro a tak si takže myslím, že většinou s lidmi vycházím dobře. S nějakým konfliktem, kterej by mě třeba k tomu přived sem se nesetkal ani třeba z druhý strany, že ostatní by měli nějaký problémy. S tím sem se třeba nesetkal nikdy.

Rozhovor Respondent 2

Kdy jsi poprvé slyšel o psychologii?

Tak v pátý nebo šestý třídě, už na základce.

Od koho, nebo jakým způsobem?

To bylo hrozně zajímavý, sem měl vždycky takový spolužáky, oni: tyjo, ty chceš, ty na všem vydíš takový to dobrý, ned všim takhle přemejšlíš, ty budeš dobrej psycholog. Já sm měl jednoho takovýho spolužáka, kterej furt jako: musíš na tu psychologii. Pak to bylo hodně ze skauta, že tam byl ten Matrin, kterej teda psychologii studoval v tý době. to byl takovej jako, možná vzorovej, vzorová postava v tý psychologii.

Takže byl třeba pro tobe nějakej vzor v tom?

No asi, no spíš jako takovej mužská postava a zároveň teda ještě s tou psychologií, že i, ale víceméně sem jako o tom uvažoval sám. I jako mámu to napadlo: ty bys mohl na tu psychologii.

A ještě někdo jinej se věnoval psychologii ve tvym okolí?

Ségra chtěla studovat psychologii. Se nedostala. Na potřetí se dostala do Prahy na dálkový studium, ale nakonec tam nešla, protože už se chtěla živit sama a neuplatila by to. Doma to ani neřekla, takže se o to taky zajímala. Ale doma nějak sem o tom nevěděl, to bylo až pozdějc.

Kdy a proč si se rozhodl, že budeš studovat psychologii?

Rozhodl sem se, jako definitivně, ve čtvrtáku na gymplu. Já už sem tak jako s tím počítal celej gympl, že směřuju k tý psychologii, ale ne nějak, že bych úplně se třeba na to drtil vyloženě. Někaký rozsáhlý přípravy, to bylo až před přijímačkama, to sem se připravoval nejvíc. Tak nějak sem jako tušil, že k psychologii směřuju.

Co tě ke studiu psychologie přivedlo? Třeba nějaká knížka, film přednáška, nějaký ten vzor?

Tyjo spíš jako, tak že mě to vždycky zajímalo, nebo zajímalo. Mě zajímalo, proč lidi uvažujou, jak uvažujou. Mám dojem, že je to z domova, z důvodu nějakého neporozumění. Já sem tomu jako nikdy, nebo nechápal sem třeba, naši se hádali, žejo, se rozváděli. Nevěděl sem, proč se to děje. To bylo moje obrovský přání bylo to pochopit, že vždycky sem měl i takový pozorovatelský sklony. Mi přišlo, že to můžu využít. A pak to bylo díky tomu Martinovi.

Ten Martin mohl být tvůj vzor?

To ani nevím, jestli sem v tomhle měl vzor. Ale jako trošku určitě? Já sem viděl, že třeba to bude možná jako snazší, že třeba doklepe nějaký věci, ale nezneužíval sem toho nikdy, až teďko, že k němu jdu na praxi nebo.

Máš nějakou oblíbenou publikaci?

Tak to je Chvála psychoterapie, co sem nedávno přečet od Yaloma. Co ještě tam mám? Teďka sem byl úplně fascinovanej, co asi taky jedna čemu bych v budoucnu se chtěl pracovat, to čtu od toho Bryše, což sou poruchy vztahový vazby a on v Německu to hrozně rozjel, různý ty preventivní programy jak jako vést ty lidi k tomu, že ta vazba primární osoby je hodně důležitá.

Jaké zaměření nebo směr v psychologii tě zajímá a proč?

Psychoanalytickej přístup a všechno co čtu, tak ej psychoanalýza a ta existenciální. Teďka vlastně jo, vždyť já sem chtěl říct Frankl, už od něj čtu čtvrtou knížku.

Jako vzor?

Jako k tý knize, co mě nejvíc zaujalo. Tak tu vůli ke smyslu a povinnosti člověka k životu. rád bych do psychoanalytickýho výcviku.

Jak si představuješ svoji profesní budoucnost?

Budu si hovnit v křesílku a poslouchat rozebraný pacienty. Ne, představuju si to asi nějak jako široce, jako že nebudu mít pořád to samí, ale představuju si, že třeba budu s někým dělat nějakou skupinu, terapii. Pak si představuju, že třeba budu mít vlastní psychotherapeutickou praxi. Jestli třeba, to já nevím, jak s těma dětma. Chtěl bych si to jako nejdřív ošahat, protože vim u sebe, jak často měním názory. Takže bych si to chtěl nejdřív jako prožít, co mě bude víc vysosávat, co mě bude víc dávat.

Výzkum by tě třeba nelákal?

K tomu sem zatím nenašel ještě vztah.

Teď trochu odbočíme. Máš nějaký oblíbený příběh?

Příběh.

Třeba nějakou pohádku.

To mě vůbec nenapadá. Napadá mě Hobit, což byla jedna z oblíbených knížek, co sem přečet, ale to jako není nějaký jednoduše, spíš komplexní a složitý.

Se kterou pohádkovou postavou by ti nedělalo problém se ztotožnit?

S Pinokiem. Mě napadlo. To je fakt co mi první vytanulo na mysli.

A napadá tě třeba proč? Nebo co máte společného?

On je takovej janek ten Pinokio. Pak mě napadlo, že lže a to je docela fajn. A pak si to musí jako vychutnat. To po mě chceš moc.

Co pro tebe znamená role psychologa?

Znamená to pro mě bejt jako ve svym živlu, jako ryba ve vodě. Znamená to pro mě bejt s lidma, poznávat svět očima druhých skrze jako jiný reality. Je to pro mě drama, komedii, tragikomedii. Takovej jako real life, ten jako osobní životy, vzrušení. Prestiž.

To je všechno součást té role?

Jo. Dívat se na věci s odstupem. Pomoc, no. Nějaká duchovní očista světa možná, ale v takovym uzoučkym měřítku, jak já myslim očistu světa, střízlivá.

Jaké schopnosti nebo vlastnosti by jsi chtěla získat? V kontextu toho studia nebo psychologie vůbec.

Schopnosti. jako uvolnit se, být kreativní a vžívat se, jako za sebe, do těch situací s těma lidma. Takže možná jako, že budu třeba v klidu experimentovat s nějakýma věcmi, v kterých si nejsem jistej. Nebudu se muset opírat o nějaký techniky.

Jak chceš působit na ostatní jako psycholog?

Bejt oporou. Bejt jakoby tou oázou v poušti. Třeba zároveň jako bejt odrazovím můstkem v tom třeba nějakým posunu toho člověka, když třeba stagnuje.

A po vnější stránce? Například oblečení a tak.

Střízlivě, neformálně. Než nějaké jako vyloženě striktní takovej ten paternalistický přístup nějakýho jako psychiatra, víš nějaké jako volnější.

A po stránce oblečení?

Jako nechtěl bych asi plášť.

Jak by vypadal ideální psycholog?

Jak by vypadal vzhledově nebo jako co mě napadne?

Prostě jak by vypadal?

Bude to mužskej, bude tak kolem padesátky, bude neformální, srozumitelný a chápající a jako podnětný a už je mi asi jedno, jak bude vypadat. Myslím, že by nemusel mít plášť, mohl by bejt i takovej nějaké staromilskéj.

A kdyby sis ho představil, tak třeba jaký barvy?

Nějaký neutrální. Triko, džíny. Černá, modrá, zelená, hnědá, může mít svetr třeba.

Jak by se choval psycholog porušující své kompetence?

Teďka jak by se choval obecně nebo ke mně?

Prostě, jak se chová psycholog porušující svoje kompetence?

Asi zve svoje pacientky do hospody, má s nima poměr. Asi zesměšňuje svoje klienty. Mluví i nich hodně, přehršle. Bewre si je pro svoji zálibu, že se jim může třeba nějak vysmívat. Sobecký přístup v tom jo: Ste případ. Neví co s nima a nepošle je dál třeba. neumí reflektovat svoje chování.

Může psycholog použít při výkonu práce manipulaci?

Může.

A jak si to představuješ? Nebo jak si to představuješ?

No manipulace mi přijde, když je přesvědčený o tom, že ten klient třeba tadyto rozhodnutí není to pravý, tak třeba, co mě napadá teďka.

Chápeš manipulaci spíš negativně nebo pozitivně?

Spíš negativně, no. Teďka zjišťuju, že jako negativně. A teď přemejšlim nad tím, proč by toho musel vůbec využívat.

A co pro tebe vůbec znamená manipulace?

Manipulace pro mě jako znamená, nedostatečný zájem o toho klienta, nebo nedostatečná empatie k němu. Že je to nějaký jako rozhodování na základě dojmů nebo nějakých nesimpatii k tomu klientovy, ho vnutit do nějakýho chování. To mi přijde jako manipulace.

Takže může psycholog manipulaci používat?

Ale nějak by si to měl uvědomovat. S nějakým záměrem, ale ku prospěchu toho, ne aby ulehčil sobě, pak mi to přijde teda manipulace.

Jakou roli má v profesi psychologa nebo vůbec v pomáhajících profesích altruismus?

To je hrozně abstraktní pojem.

Tak co si pod tím představuješ?

Já si pod altruismem představuju nějakou snahu odčinit jako ten dar, že můžem bejt na tý zemi sdílet jako ten svět se všema živejma bystostma, sdílet s nima svoje zkušenosti. Tak altruismus mi přijde právě, jak vrácení to tomu životu, že práv můžu pomoci těm ostatním.

A jakou to má roli v pomáhajících profesích?

Právě to, že nebudu s těma lidma manipulovat.

Co to znamená mít na někoho vliv?

Asi mu kecat do života. Nebo mít vliv. To že mě vyslechne a něco s tím udělá, ten člověk. To je mi přijde, díky tomu, že se mnou mohl sdílet, aniž bych mu třeba něco řekl, už to mi přijde jako vliv

Kam bys byl ochoten zajít v pomoci druhým?

To nevím. Nevím, jak daleko bych byl ochotnej zajít, ještě v tom nemám ujasněný hranice. Sympatický je mi třeba zajít za nim domu. Až i třeba přes doteky, ale nemyslím nějaký sexuální. Třeba takový ty, tu podporu. Ale nevím, nemám to moc ujasněný, je to pro mě ještě moc abstraktní.

Jak se budeš vypořádávat s pocity vyhoření?

Blbě.

Co budeš třeba dělat?

No budu to konzultovat s kým můžu a určitě budu potřebovat nějakej dohled nad sebou, nevím, mám z toho obavu. Nevím proč, ale říkám si, že jednou do toho padnu a představuju si to jako absolutní fyzický vyčerpaní, psychický, nechť jako bejt s nějakema lidma a zabejvat se jejich starostma a asi víc ještě než psychicky fyzicky, že už ani nevstanu a budu je posílat do prdele a nevím co budu dělat sám se sebou. Jakože obavu mám z toho, že u syndromu vyhoření se mi uzavře veškerá oblast psychologie.

Je důležitější vést klienta k adaptaci nebo spíše k individualitě?

Tak to záleží. Když to bude nějakej psychopat, tak se budu snažit, aby si nechal pro sebe, že je princ tamhle a když to bude nějakej neurotik, tak to je jasný, tak to aby si třeba dupnul. Takový univerzální odpovědi, ale jako.

Jaké ženské vlastnosti by měl mít psycholog?

Mě napadlo to bezvýhradný přijetí, empatie, vidět ze strany toho druhýho.

Jaké mužské vlastnosti by měl mít psycholog?

Mužský. Nějakej jako pozitivní výhled do budoucna. Určitej druh hravosti a experimentování. Bejt nějakou takovou tou klidnou stabilní oporou. Zároveň jako pošoupávat toho člověka dál jako posouvat se životem.

V čem spočívá autorita psychologa? Jestli nějakou má, tak v čem může spočívat?

No to je tam mě přijde, že je tam sám za sebe, že je příladem. Že je dná na rovinu, upřímněj.

A co by byly třeba faktory, který utvářej tu autoritu?

Bude mít magistra z psychologie nebo doktorát. Nějaký zkušenosti, pacienty za sebou. I když to asi není úplně. Bude mít za sebou výcvik. Napadá mě ještě nějaká otcovská figura nebo mateřská, což taky i bych si mohl teďka vykládat, ale.

Představ si, že jsi ve vedoucí pozici. Jak se budeš chovat ke svým podřízeným?

Zase neformálně přátelsky, lidsky. Napadá mě, že budu chtít bejt jako na jejich levlu, víc než nějakej jejich vedoucí. A tykání. Asi nějakou bezprostřednost bych upřednostnil vždycky.

Jak si poradíš v práci s nejistotou? Třeba v situaci, který nebudeš dobře rozumět, při nějakých reakcích toho klienta, nebo třeba neznalost symptomů. Jak si s tím poradíš?

No, jako doufám, že to ustojím. Třeba jako když to bude vhodný, tak bych to otevřel, tu nejistotu nebo ji reflektoval. Nebo napadá, i bych to nechal jako bejt a jestli se z toho něco vyvrbí jako samo třeba bych to i vydržel v tichosti, co se stane, co se stane dál, třeba mě napadlo, že budu mlčet a já budu pak říkat: tyjo, proč je zticha. Ale to mě napadlo jako fakt a uvědomit si tu svoji pozici, že tam pořád nejsem o toho abych byl v tý nejistotě, ale že sem tam od toho, abych tomu člověku pomohl, a tím že budu nejstej mu asi prdlajs pomůžu. Tak jako se od toho taky i distancovat.

Kolik by toho měl za den psycholog udělat? Spíš hodně nebo málo?

Spíš míň a kvalitně než víc. A to je jako tan muj postoj právěTřeba v klinice ě k tý psychoterapii, že si myslím, že je to takhle správně. Ale nevím, jak to jako bude v praxi. Třeba v klinice vím, že to takhle moc nefunguje. To je spíš jako poradensky a systematicky.

Chtěl bys pracovat s jednotlivci nebo spíše se skupinou?

Se skupinou i s jednotlivcema. Ale třeba nevím, jestli s párama.

S čím novým nebo zajímavým se můžeš při práci psychologa setkat?

S nějakou kuriózní psychózou. Mě přijde, že pořád je všechno jako, všechno bude tak nějak nový. Mě to jako evokuje, na co bych se jako mohl těšit.

Jaké emoce tě budou provázet?

Napadaj mě: nejistota, obavy. Napadá mě: vzrušení, radost, potěšení. Napadá mě: nerovzita, stres, frustrace, odhodlání. Takže asi smutek.

V jakých projektech by ses chtěl angažovat?

V projektech jako v rámci psychologie?

Ano.

Já mám takovou fantazii jako v projektu krizovýho centra, že třeba pracovat v rámci nějakýho krizáče, anebo teďka mám takovej sen, o kterym sem ani nepřemějšlel, takovej ještě vzdálenej, v rámci tý vztahový vazby jak rozjet to tady, jako koncept třeba toho Bryše, jak o tom píše, už třeba od školek. Pracovat na tom, aby to dítě třeba mělo tu empatii. A vést k nějakému třeba správnému rodičovství, výchově těch dětí, aby nebyly traumatizovaný. A určitě všeho možnýho, co se týká nějakěj skupin. Zajímalo by mě třeba jako projektů se účastnit, že bych n a to participoval jako psycholog, že bych třeba mohl absolvovat, že mě třeba zajímá ta Rorschachova metoda, ale ne zas tak jako ten Leuner. Ale nevím, když o tom teď povídám, jestli mě to úplně hluboce zajímá.

Do jaké míry by psycholog měl být autentický?

No, tak jako individuální otázka. Asi by měl bejt průhlednej v tom, co prožívá, to teda určitě a co si myslí. Co je všechno vlastně ta autentičnost? Ta kde je to jako důležitý pro toho pacienta, aby si tam nefiltroval nějaký vlastní problémy v rodině nebo aby vyprávěl co ho napadá, třeba jakej má sexuální vztah se svojí ženou a ukazoval to jako případ svému pacientovi. Takovej kamará s nim asi zas bejt nemůže?

Spíš autentický nebo neautentický?

Spíš autentickéj. Pro mě by to bylo důležitější, aby byl autentickéj, než nějakěj jako chladnej interpretující psycholog.

Může říkat psycholog vždycky, co ho napadne?

No, ale když má dojem, že to bude k užítku, jinak ať je radši zticha. Zase autentickejš bejt nemusí. Myslim zase, že ta práce je přece jenom na tom druhym, na tom klientovi. Autentickejš, asi nebude jako třeba vykládat karty na stůl, jako proč to všechno říká. Třeba může občas říct: Tak hele, vysvětlím vám, proč se zrovna na tohle ptám, když to bude jako podstatný. Asi by si měl nějak krejt záda, no.

Myslíš, že něco z tvé osobní historie, z dětství třeba, se vztahuje k tomu, proč studuješ psychologii?

Jo, to řeknu narovinu.

Tak můžeš to nějak rozvést?

No, mám dojem, že to doma nefungovalo, vůbec. Už na začátku sem na to narážel, že to prostě bylo z nefunkční rodiny. Od třinácti sem bydlel sám. Nechápal věci, jak maj bejt. Asi do toho hodně zasáhlo nuj problematickejš vztah k matce a flegmatickejš postoj otce ke mně. Se to promíto, no. Ségra se musela odstěhovat. Vybavuju si, že sem pořád pařil počítačový hry. To až zpětně si uvědomuju, že sem si tím suploval nějakou samotu. Takže mám dojem, že psychologie je nějaká cesta k sebeozdravě a zároveň využití tady toho všeho, jako nějaký energie, třeba pustit to dál. Ale jako, uvědomuju si svoje pomahačský až jako obětující se sklony a většinou k ženskéjm, k holkám. A jakože nebyl by problém s odmítáním všeho, vůbec jako prosazení se, uvědomění si jako nějakých svejch hranic, to do dneška. Tak to je pro mě psychologie v tomhlectom otvírání očí, no.

Rozhovor Respondent 3

Kdy jsi poprvé slyšel o psychologii?

Asi si to vybavuju, už někdy na základce, ale, jo na základce to hodně a potom na gymplu tam sme měli vlastně školního psychologa, kterejš s náma vedl kroužek psychologie. Takže tam asi. Ten nás vzal i do psychiatrické léčebny.

Věnoval nebo věnuje se někdo v tvém okolí psychologii?

Ne.

Kdy a proč si se rozhodla začít studovat psychologii?

Tak kdy, to bylo asi po gymplu. Sem to chtěla dělat hned po gymplu, sem si dala přihlášky, ale nedostala sem se a dostala sem se místo toho na němčinu, což mi přišla dobrá varianta. Už sem to chtěla dokončit a bála sem se znova přihlásit na tu psychologii, že bych zažila znova to zklamání z toho nedostání se. No tak sem to dostudovala a pak v Ostravě teda sem to. Ještě jednou, jak to znělo? Co mě přimělo studovat psychologii?

Kdy a proč si se rozhodla?

A proč, no protože mi to přišlo vhodný skloubení mých schopností s tím co mě zajímá.

A jakých schopností?

Třeba právě ta komunikace s lidmi, navazování jako nějakých osobnějších kontaktů. Mě to prostě baví. Přináší mi to dobrejš pocit a vidim v tom prostě to, co bych potom právě dělat i abych si vydělala peníze

Co tě ke studiu psychologie přivedlo?

No asi ten Smejkal v té psychiatrický léčebně, ten co nás měl na ten kroužek, tak byl úplně bezvadnej.

Nebyl to ten co napsat tu...?

Nebyl. Ten je trošku starší. Todle byl mladejš týpek a byl strašně fajn

Kdyby si měla říct nějakou důležitou knížku, film nebo přednášku, co bys mohla říct, že tě to nějak ještě víc přivedlo k psychologii?

Asi řeknu zase to bude furt ohraný, ale ta Horneyové Neuróza a lidský růst. To prostě. Možná je to i o tom léčení si svých bolístek a tahle knížka jednoznačně vede, u mě.

A to si četla dřív než si začla psychologii studovat?

Ne, já sem víceméně se vlastně se k tomu studiu dostala přes Plhákovou, Obecnou psychologii. To sem louskala jako první. A Yaloma, Yaloma taky hodně vlastně.

Máš nějaký vzor v psychologii?

Abramčuk, beze srandy.

A předtím, než si psychologii začla studovat?

Hodně se mi líbí ještě Křivohlavý a nebo Honzák.

A ty jsi znala, ještě než si psychologii začla studovat?

Myslím, že sem, teď nevím od koho, jo v Psychologii dnes sem se setkávala s tím Křivohlavým. Protože sem tu Psychologii vlastně odebírala právě od prváku na výšce, i když sem studovala němčinu, tak sem odebírala Psychologii dnes, takže tam se celkem měla nějaký informace

Jak si představuješ svoji profesní budoucnost?

No, je to hodně zajímavý. Já bych potřebovala se dostat na to magisterský, teda komplet stuium hotový a potom bych nebo možná i během toho, uvidí se jak budou peníze bych si chtěla udělat výcvik v systemice a věnovat se vyložení rodinné terapii. Hodně se mi líbilo právě jak to dělají v tom krizáči, protože si myslím, že pomoc těm rodinám je úplně nejuplněnější, nejlepší.

Takže zaměření a směr v psychologii?

Jo, hodně ta systemika a i celkově i klinika, ta taky, ale právě ty lehčí poruchy. Jako spíš právě ty různé neurózy.

Takže bys chtěla dělat terapii?

Hmm terapii, jo.

Teď trochu odbočíme. Máš nějaký oblíbený příběh?

Já jestli mám oblíbený příběh? Příběh. Počkej.

Co tě první napadne.

Teď mě zase volá mama, já jí to zas nevezmu. Počkej příběh, tak to bude určitě nějaká pohádka. No když sme u těch pohádek, tak mě napadá Maxipes Fík a Mach a šebestová. Ty sem uměla úplně nazpaměť a ty mě dostanou úplně z každé krize, do dneška.

Se kterou pohádkovou postavou by ti nedělalo problém se ztotožnit?

Když sem byla děčko, tak to byl Vinnetou. Ale strašně. T už se na to nemůžu dívat, abych si nezkazila představy o něm.

Co pro tebe znamená role psychologa?

Já se vůbec na to nemůžu soustředit. Co pro mě znamená role psychologa. Mě se to tam bije, protože sem na to odpovídala v těch otevřených větech a teď nevím, jestli si chci vzpomenout, co sem tam napsala. Splnit si svůj sen.

A co ta role znamená nebo obnáší?

Ta role psychologa. No pro mě je ta role psychologa vyjímečná v tom, že člověk tam může pomáhat lidem takovým, kteří si to sami vyberou, kteří chtějí pomoci, takže už jsou nějakým způsobem namotivováni. V tom mě to asi láká. Pomáhat těm, kteří o to usilují a sami neví jak.

Jaké schopnosti nebo vlastnosti by si chtěla získat?

Určitě, asi stoprocentně vyšší osobní vyzrálost pro to, abych se dokázala oprostít od sebe a prostě jenom se naladit na toho klienta.

A co by to bylo za vlastnost?

To by byla vyzrálost, tak možná taková emoční stabilita. Vyšší emoční stabilita. Možná. Jako jakou roli, nebo co teďka je?

Jakou schopnost nebo vlastnost?

Chtěla bych se naučit být pohotová v reakcích. Pohotovost na klienta.

Jak chceš působit na ostatní lidi jako psycholog?

Uvolněně, otevřeně, upřímně. Tak trochu kompetentně. A přátelsky.

A po stránce vnější, jak by si chtěla vypadat?

Jako vzhledem?

Oblečení a tak.

Já mám furt takovou představu. My jsme byly s kámoškou na psychoterapeutickém symposiu a tam byly ty padesátileté psychologičky a strašně, strašně sem si říkala, že chci být, vypadat jako oni. V těch padesáti šmrncovní baby v prostě oblečení takovém, které se hodilo k jejich věku, bylo to elegantní bylo to prostě. Celkově to do sebe zapadalo. No takže i takhle jak právě, abych tím vzhledem nějak to doplňovala všechno. Takže jako elegantně. Taky záleží asi na jednotlivých klientech, ale spíš bych prostě si volila potom do své, kdybych měla nějakou ordinaci, tak bych právě spíš volila elegantní jako způsob nějakého oblékání, než nějaké ležérní nebo domácí.

Jak by vypadal ideální psycholog?

Jaj. Ideální psycholog. Pro mě, kdybych šla k psychologovi?

Jak si ho představuješ?

Jak si představuju ideálního psychologa. Tak představuju si že je mladý, ale už má nějaké ty životní zkušenosti, tak třeba kolem čtyřiceti. Je to muž, ale tady tohle je asi ovlivněný, že sem byla předtím u dvou psychologek a teďka u toho Abramčuka a ještě jak sem byla v krizáči, tak u toho a ti mi prostě přišli schopnější, nebo nevím proč, takže to. Vyzaříje z něho klid, klid a taková maximální pohoda. Asi to bude i takovýto akceptující prostředí, prostě cokoliv tady řekneš, tak to prostě přežiju, zvládnou a tak. Síla z něho taky. No asi tak.

Jak by se choval psycholog porušující své kompetence?

Který porušuje své kompetence. Mě napadá věřící psycholog, který využívá své profese k lanaření lidí na víru.

A co on vlastně dělá, jakou tu kompetenci porušuje?

Tak etiku si myslím. Etiku v tom, že jako klientovi, s klientem manipuluje.

Myslíš si, že může psycholog použít při výkonu práce manipulaci?

Ja si myslím, že se tomu asi nikdy nevyhne, protože vždycky tam jde o to vlastně nasadit našemu klientovi, nasadit klientovi naše brýle, aby se na ten svět zkusil podívat třeba z toho pohledu, který mi mu

nabídneme, ale jde tam o to, jak to člověk podá a jak to potom vyžaduje na tom klientovi, aby to splnil nebo nesplnil, aby naplnil naše očekávání nebo nenaplnil. Jde tam o to asi dopřát tomu klientovi opravdu svobodu a nezneužít té své nad, víceméně nadřazené pozice k tomu, aby

Co to znamená mít na někoho vliv?

Mít sílu, mít sílu měnit jeho rozhodnutí, měnit jeho třeba chování. Mít nad ním určitou moc.

Jakou roli má v profesi psychologa nebo obecně v pomáhajících profesích altruismus?

Jo to je zajímavý. To je zajímavý pojem, protože já na altruismus nevěřím.

A co si pod tím pojmem představuješ?

Jako já pod pojmem altruismus vnímám nezištné děláni něčeho pro někoho a podle mího to neexistuje, protože třeba musím říct, že i já třeba svou roli psychologa dělám zčásti z toho, že vim, že mě to bude naplňovat tahleto profese. Třeba to někdo umí, třeba to fakt tak je, ale já mám prostě nějak takovou filosofii, že i lidi co dělaj v pomahajících profesích právě třeba opravdu s těma těžkýma případama, buď jsou to právě bezdomovci, buď jsou to já nevím opravdu těžce mentálně postižený děti, tak v tom, tak v tom stejně, i když v tom vidí třeba hezký věci, to že třeba jako je ty děti obohacují, tak furt je to zčásti.

Jo, furt je tam ten takže asi tak, to je moje pojetí altruismu.

Jak se budeš vypořádávat s pocity vyhoření?

Já budu sportovat, já budu hrát na kytary, já budu chodit mezi úplně jiné přátele. Myslím si, že s přítelem, přítel je taky dost velký ventil, protože je to takový pobuch, že

Co že je?

Pobuch. Prostě, že se dokáže chovat jak malé dítě, dělat úplně ty největší kraviny, co to jde, takže si myslím, že rychle zapomenou na nějakou svou vážnost nebo něco takovýho, že se nebudu brát tak vážně díky němu.

Kam bys byl/a ochoten/a zajít v pomoci druhým?

No to se těžko říká, třeba bych mohla říct, že takhle. Slyšela jsem jednou příběh psychologa, který prostě odjel na dovolenou někam na hory. Na ty hory mu volala jeho klientka, že se prostě teď chystá spáchat sebevraždu a že prostě to jde teď udělat. A on udělal to, že se sbalil z těch hor a jel prostě za tou klientkou domu a zkontrolovat ji jestli to to. Ta už byla nacpaná práškama, takže ji vlastně sachránil. Teď sem měla v sobě takový zajímavý dilema, že mi to přišlo už jako příliš zatěžující ze strany toho klienta, ale na druhou stranu co se týče myslím si potom toho pocitu toho psychologa, že to pro tu klientku udělal myslím, že to musí být jako přínosný hodně, ale, takže jako v tom si nejsem vůbec jistá. Bych mohla říct, že bych třeba pro ně tolik neudělala, ale potom bych to toho stejně šla. třeba, že sama si nejsem jistá jestli třeba když bych odjela na dovolenou někam na čtrnáct dní, tak jestli bych třeba měla klienta, o kterýho bych opravdu měla strach nebo který bych věděla že potřebuje tu trvalou péči, bych mu třeba ten osobní telefon nebo jako jo, že bych si s ním třeba i přes tu dovolenou. Tohle ještě nemám tak úplně stanovený no.

Mě jen k tomu napadá, že jsou nějaký alternativy, co může ten psycholog, co může ten člověk udělat. Ten psycholog se třeba nemusel sbalit a jet pryč, ale mohl zavolat třeba policajty nebo do nemocnice, aby pro ni přijeli, třeba.

Jo, jo, to je pravda, asi ito je na tom, jak si to člověk interpretuje, tu situaci.

To je první co mě napadlo, že mohl jako udělat něco jinýho. Ale, že třeba pak má ten psycholog pocit, že on je ten jedinej, kdo může zachránit toho člověka, tak ho ani nenapadne, že bych to mohl udělat někdo jinej, že je to jen jeho práce.

Vidíš to.

Je důležitější vést klienta k adaptaci nebo spíše k individualitě?

Ha, taky zajímavá otázka. No, adaptace, individualita. Asi bych úplně nevím tady u těch pojmů. Jako adaptace je podle mě hrozně důležitá, ale zase já bych v životě nechtěla udělat z klienta konformního člověka, takže spíš asi aby se naučil jak může rozvíjet svou individualitu co nejvíc do té míry, do kavad' to bude ještě adaptabilní.

Jaké ženské vlastnosti by měl mít psycholog?

Ženský? Co považuješ za ženský vlastnosti?

No, kdyby bylo možné rozdělit tak, že jsou nějaký ženský a nějaký mužský, tak jaký ženský vlastnosti by měl mít psycholog?

Asi citovou otevřenost si myslím a projevování citů, jako nějakou tu vnější expresi a důraz na vztahy. No asi tak.

A jaké mužské vlastnosti by měl mít psycholog?

Řekla sem tam odvalu u těch ženských?

Ne.

Tak odvalu u těch mužských. Sklon k improvizaci a taky takový možná, nebrat věci příliš vážně. Takže trochu k té povrchnosti. Ne povrchnosti. Jak to říct? Odlehčování.

Jak myslíš, že si v práci poradíš s nejistotou?

Velmi těžce. To zatím už sem měl skrz práci do školy určité úkoly, které sem plnila. Bylo to už minimálně podobné vztahu jako klient a já jako právě ten psycholog, tak sem strašně, myslím si, že jako sem tu situaci našťěstí vždycky zvládla, ale nebylo to podle mých představ. A bude to boj tohle pro mě., učit se to, že nevádí, že si nejsem jistá, že to nevádí. Asi tohle je můj cíl, naučit se takový to, že když si nebudu jistá, tak že to není to nejhorší, že seš už k ničemu a tak. Teď mám v sobě tadytody přesvědčení a potřebuju se ho zbavit, protože ta nejistota tam bude.

A mohla bys to uvést do kontextu? Například v situaci, kdyby klient dělal nějaký pro tebe nesrozumitelný reakce, nebudeš znát jeho symptomy, tak jak by ses v tu chvíli zachovala?

Tak jednak bych to hodně řešila asi právě buď pomocí supervize nebo konzultací s kolegy nebo četbou nějaké literatury.

V čem spočívá autorita psychologa? Můžeš říct nějaký faktory, které ji utváří.

Udávání rytmu té terapie, jestli to tak může.

Jak to myslíš? Můžeš to nějak víc popsat?

Protože třeba já sem přišla na to, že třeba já tohle od psychologa vyžaduju, aby to řídil, nebo řídil, aby právě ten rytmus on udával, aby řekl: tak a teď se budeme bavit o našem kontraktu, jak bude probíhat, tak teď mám deset minutek na uvolnění nebo něco takovýho. A tady to jsou takové ty vsuvky řečnické, kdy on jakoby toho klienta připravuje na to, co se bude dít a ten klient právě může být v klidu, protože ví, co se bude dít a nemusí jako, to je vše z tady toto. Autorita, jinak si myslím ještě určitě žejo, ten klient uvidí, že ten psycholog je schopný, takže tím taky určitě ta autorita. V té schopnosti. Ten klient vidí, že něco ví.

Jak pozná klient, že je ten psycholog schopný?

Že třeba bude vědět, co říct, nebo co udělat, nebo, že dokáže prostě účelně mlčet s tím klientem. Že se treťí do toho, co ten klient v tu chvíli potřebuje, tak asi.

Představ si, že jsi ve vedoucí pozici. Jak se budeš chovat ke svým podřízeným?

Já bych strašně chtěla. Já to právě ani moc neumím ty vedoucí pozice, protože mě dělá problémy jako někomu něco nařizovat. Já to vždycky podávám jako prostě: prosím vás, a a tohles to tamto, takže to nevim jak bych se s tím, ale tak určitě bych se snažil mít nějaký partnerskej přístup. Bych asi moc nevyžadovala tu autoritu.

Formálně nebo neformálně?

Spíš právě jakože formálně bych byla třeba nadřízeným, ale prostě chovali bysme se k sobě jako neformálně.

Tykání nebo vykání?

To asi tykání. Když si představím jako tan krizáč, tak jako tam si vůbec nedovedu představit, že třeba tam jsou tři, třeba tři psychologové nebo tak a bylo by strašně divný, kdyby jako ten jeden si s těma ostatníma vykal a tak. Nemám asi takový ambice

Kolik by toho měl za den psycholog udělat?

No, pro mě připadá v úvahu, nebo teď si takhle představuju, že by. Buď by to byla v psychiatrické léčebně, prostě tam nevim, jak to přesně probíhá, ale kdyby to bylo jako ve vlastní ordinaci, tak si myslím, že že těch pět, šest lidí by mohl zvládnout, jako na individuál.

Kdybys měla říct jako kvantitativně, jestli hodně nebo málo?

Právě že ani moc, ani málo. Ani málo proto, aby měl nějaký ty peníze a moc ne proto, protože si myslím, že by tím byl zahlcanej a nestihl by si odpočinout do těch jednotlivých klientů. Se mi právě líbí to Yalomovský: nechte si mezi hodinama aspoň patnáct minut, aby ste si prostě stihli odpočinout od toho původního a stihli nastartovat na toho nového klienta.

Chtěl/a bys pracovat s jednotlivci nebo spíše se skupinou?

S jednotlivci.

S čím novým nebo zajímavým se můžeš při práci psychologa setkat?

No, teď sem četla od Oxnama, nevim co to bylo, Roztříštěná mysl. Strašně zajímavý, jak on vlastně za nim přišel klient, který vypadal, že je to prostě jenom závislý na alkoholu a vyklubala se z toho mnohočetná porucha osobnosti. Nebo potom třeba z toho krizáče tam třeba jako vykládala ta psycholožka taky brutální, že s klientkou pracovali jako rok a půl a třeba po tom roce se vyklubalo nějaké šílené tajemství, které ona zažila a měla to tak potlačené, že na to přišli až po tom roce a půl.

A jak bys to popsala? Co to je?

Nepředpokládané objevy. Tajemství.

Jaké emoce tě budou provázet při práci psychologa?

Zvědavost. Vztek. Nějaká příjemnost, možná něco o stupeň slabší než láska, jako něco takového. Asi smutek určitě.

V jakých projektech by ses chtěla angažovat?

Já mám takovej svůj sen založit právě krizový centrum na bázi tady toho budějického aby to takhle fungovalo, propojit to s organizacema, protože si myslím, že práce s rodinou, ale právě to povýšit, aby ten

stát do toho taky něco sypat, taky něco přispíval, protože si myslím, že je to strašně důležitý, pospravit ty rodiny, aby ty lidi byli funkčnější.

A to chceš založit kde?

To bych chtěla v Táboře. Tady je, celkem funguje právě, ale má strašně širokou spádovou oblast a pro lidi právě z Tábora, z Prachatic a tak je hrozný problém tady dojíždět. Jenomže zase mám problém, nebo zase mám strach z toho, že kdybych třeba i tady přišla za tím Hajným s tím, že bych chtěla otevřít něco podobného v Táboře, takže by se mi vysmál, protože bych jim vlastně kradla projekty. Protože tady se bojuje o každý každý výtěžství v projektu a pak máš prachy. Když to nevyhraješ, tak prostě prachy nemáš. Takže to je těžký právě financování těch krizáčů.

Do jaké míry by psycholog měl být autentický?

Podle mě, co největší. Já to uznávám tu autenticitu, hodně.

Máš pocit, že něco z tvjí osobní historie, z dětství nebo tak, tě jako přivedlo k psychologii?

Jo, tak určitě. Ambivalentní výchova matky a

Jestli chceš, tak se o to můžeš podělit.

Určitě jo, to je v tomhle. To je prostě to, kdy citově nestabilní matka si, někdy tě sežere láskou, někdy tě úplně odmítá a ty nevíš proč, takže jediný způsob, jak získat tu její lásku je se na ní citově úplně přilepit a sledovat její stavy. Zrovna když má dobrý stav, tak se k ní přito a když ne, tak se jí ho snažit zpravit, abys zas mohl něco sosat z toho když má dobro náladu. Jako je totálně to vidím, je to mazec, ale je dobrý, že už to člověk ví.

Rozhovor Respondent 4

Kdy jsi poprvé slyšel o psychologii?

Můžu ti říct, že si to fakt nepamatuju, kdy poprvé, ale určitě někdy v průběhu gymplu. Nevím třeba nějaká tercie, kvarta. V kvintě jsem měli teda psychologii jako v základech společenský věd a já sem jakoby už předtím četla jakoby knížky takový mystický nebo nějaký ezoterický. Jako někde tam i občas jsou odkazy na psychologickou literaturu a navíc to je v knihovně v jedny poličce. Bylo to blízko sebe, takže mě třeba zaujaly názvy těch knížek psychologickéjch, co byly vedle, ale fakt jako asi bych to tak tipla na tu kvintu, ale přijde mi to dost pozdě, ale jako logicky by to tak mělo bejt.

A kvinta to je jako prvak?

Jo. To mi bylo patnáct šestnáct.

Co tě ke studiu psychologie přivedlo? Nějaká knížka, přednáška, film nebo nějaký člověk?

Já ti vůbec navim , já si myslím, že určitě nějaká knížka, protože jako sem se s tím nějak jako. Já mám pocit, že sem se s tím jako nějak sblížila, jako s tím myšlením psychologickým.

Máš nějakou oblíbenou publikaci?

Já sem jich přečetla tolik, že fakt nevím. Oblíbenou jako psychologickou publikaci.

Kdybys měla třeba říct nějakou knížku, co tě k psychologii přivedla.

Jako, co se týče toho začátku nevím, ale co se týče směru, tak to bylo určitě, to byla určitě ta, jak se jmenuje, ten Ruppert právě. Trauma a rodinné konstelace, je to možný? Jeho první knížka. Tak ten mi dal jakoby směr v tom, kam se chci vyvíjet.

To bylo ale až později, ne?

To bylo až teďka, až ve druháku na vejšce. Ale fakt ta první knížka, já si vůbec nemůžu na žádnou vzpomenout.

Věnoval nebo věnuje se někdo v tvém okolí psychologii?

Jako z rodiny?

Rodina nebo známí, kdokoli.

Nikdo o tom nikdy nemluvil. Myslím, že o tom nikdo ani nic neví.

Kdy a proč si se rozhodla začít studovat psychologii?

Tak asi někdy ve druháku ve třetíku na střední.

Takže sexta?

Sexta, protože už sem si navolila společensko-vědní seminář v seprimě, takže už jsem věděla, že to chci dělat.

Takže to ti bylo?

Sedmnáct. Určitě, mě je sedmnáct, já sem starší.

Jak si představuješ svoji profesní budoucnost?

Tu si představuju docela dobře. Chci se věnovat hlavně teda výzkumu a nějakým projektům, v rámci teda projektů, protože to je jediná oblast, kde sou jakoby peníze a kde ten výzkum teda může vzít a váhám jakoby nad terapií a nad klinikou.

Jako mezi tím?

Tohle je pro mě jasný, jakoby ten výzkum. To je jako věc, ve který si myslím, že budu dobrá, a že to chci dělat. Ale právě váhám s tím, jestli jsem vhodná na to dělat třeba kliniku nebo terapii. Takže tím pádem jako mám i směr, které bych chtěla jako dělat, terapeutickéj. Chtěla bych dělat práci s traumatem, chtěla bych dělat konstelaci traumatu a chtěla bych dělat jako prvky existenciální analýzy. Ale, to jako musím si dělat ty výcviky a takhle a fakt nemůžu teďka říct. Určitě chci dělat dobrovolnictví a takovýchle věci, ale já si myslím, že spíš k tomu dojdou, k té terapii ale třeba až mi bude, já nevím, po třiceti nebo tak. Do té doby se chci živit čistě jakoby asi tou statistickou nebo tou výzkumnou částí psychologie.

Na další otázku už si mi odpověděla. Jaké zaměření nebo směr v psychologii tě zajímá a proč?

Takže to je ta léčba traumatu a existenciální psychoterapie?

Hmm, jo.

A máš nějaký vzor v psychologii? Třeba nějakého autora?

Yalom, ten je prostě jasnej, ale je jich jako hodně, je jich spousta. Nevím třeba jestli to není podle těch knížek, jak jako oni o sobě píšou nebo o té terapii jak píšou, to samí ten Ruppert, tak taky prostě, on tam píše strašně jako rozumně a hodně jako lidsky prostě, že jako z toho nedělá nějakou jako vědu, ale zároveň to podává tak, jako že to je opravdu něco jenom pro někoho, že to nemůžou dělat všichni. Jsou věci, který vyžadujou nějaký specifika.

A myslíš třeba, že ty máš ty specifika, že to je tvoje věc, že to můžeš dělat?

Já si myslím, že jo. Protože tím, že mě to jako zaujalo. Ono tam hraje jako velkej problém to, že potřebuju osobní terapii. Jo, to sem ještě měla říct, že jakoby nechci se vrhnout do té terapie a do těch výcviků do té doby, než jako bud v nějaký osobní terapii individuální. Vůbec než se pro něco rozhodnu, tak bych chtěl mít aspoň nějaký kus té osobní terapie za sebou, protože vim, že to je věc, která mě hodně brzdí. S tím,

že vim, že mám věci, který už si sama od nich nepomůžu, že už prostě jsou. Už to mám všechno pojmenovaný a teď prostě co s tím.

Ted' trochu odbočíme. Máš nějaký oblíbený příběh?

Nějak specifikovat?

Jako pohádka nebo prostě nějaký příběh. Co se ti vybaví?

Jo. Musím asi chvíli přemejšlet, protože to. Jako já si k žádnému příběhu jako nevytvářím extra vztah.

Tak, máš nějaký třeba oblíbený? Co se ti líbí?

Jako mám ráda, ale to mám spíš ráda jako tím stylem, ten večerníček Edudant a Francimór. Ale to se mi líbí spíš kvůli tomu, co jako tam, jak je to jako je udělaný a co jako tam říkaj a jakoby celkově jak je to udělaný. Ale jako příběh příběh, jako vyloženě, ktorej ráda si poslechnu, já si myslím, že to je asi, no hodně mě oslovila v poslední době, jako z dětství si toho teda moc nepamatuju, hodně mě oslovila ta pohádka Na vlásku.

A to je?

Je to kreslená s tou princeznou princeznou s těma dlouhejma vlasama, s tou Rapunzel. Mě se to strašně líbilo i jako příběhově, prostě ta pohádka byla fakt skvělá. Ale je to filmový no, ale co se týče jako literárních děl, mě strašně štve, že sem toho tolik přečetla, takovejch prostě, vždyť já sem musela přečíst celou naši knihovnu doma, to je prostě jedna pohádka vedle druhý. Nebo třeba Zeměplocha, to já bych mohla číst furt dokola, jenže to už je tak už je podle mě tak komplexní, že si na to právě hned nevzpomenu

Se kterou pohádkovou postavou by ti nedělalo problém se ztotožnit?

Asi Popelka.

A proč?

No že je právě taková jako. Jako že je oceněná za to, že je jako dobrá, že je hodná. Že i když prostě se k ní třeba ta rodina nechová dobře, tak nachází v tom vnějším světě jakoby to ocenění za to, jaká je. Já se s ní ztotožňuju proto, že si tak taky přijdu, jako naivně, naivně dobře. Takže asi proto. A že jako překoná ty nástrahy.

Tak ted' zase zpátky k psychologii. Co pro tebe znamená role psychologa?

S tím sem měla taky problém v těch větách. Role.

Co je role psychologa?

To je to.

Pro mě je důležitá ta tvoje představa.

No já vim. Pro mě totiž psycholog není role, pro mě je psycholog to co sem. To není něco, co jako začnu být, to je něco, co prostě sem. Jako rozlišuju, když jakoby bych měla působit jako psychologicky nebo terapeuticky, tak jako rozlišuju třeba to chování moje, jako že to je to jiný, než jako kdybych to byla já, ale celkově jako, když mi řekneš psycholog, tak to je prostě, to je jako moje identita, to není jako role, to není něco, co si jako vezmu, když přijdu do práce. Protože já to jako to myšlení mám pořád jako, to je prostě moje součást. No proto mi to bylo tak blízký, protože to myšlení prostě mi strašně sedlo, jakoby.

Myslíš, že takhle myslej, jen psychologové?

Zatím sem jako nepotkala. Ne, nemyslej jenom psychologově, ale u nich je to teda převažující. Ale jako v těch třeba. V tom širším okruhu lidí, tak jak bych to řekla? Každý má jakoby svoje myšlení, každý má

nějakej, třeba nad těma samejma problémama uvažuje každej trošku jinak. Jo a třeba, když mi tělocvikář začne povídat o nějakejch jako problémech psychologickéjch, co jako já mám na to nějakej názor nebo nějak to chápu, tak on to cápe třeba úplně jinak. Mě to přijde docela obohacující, se na to podívat tím jeho pohledem, ale není mi to tak blízký, není mi to prostě tak blízký jako třeba když se o tom baví fakt jako psychologové nebo nějaký humanitní obory. Myslim si, že celkově jako těm humanitním oborům je to asi bližší, tohleto jako přemejšlení. Asi tak.

Jaké schopnosti nebo vlastnosti bych chtěla získat? Ve vztahu k tomu studiu.

Já určitě bych chtěla získat jakoby jistotu. Chtěla bych získat jistotu v tom, že to co sem a to co dělám je jako správně, ale to si nejsem jako jistá jestli získám tou psychologií. Spíš pro mě to je jako záležitost jako víry tohleto. Taková ta vnější jistota, že prostě je to takhle správně.

Říkala si vnější jistota?

Vnější, no jako víceméně. Protože pro mě jako je vnější jistota, žejo. Jako v tom bohu.

Jak si tu vnější jistotu představuješ?

Jakoby, přemejšlim, jak bych to jako popsala. Mě se o tom hrozně těžko jako mluví. Protože to je prostě takovej pocit, že víš, a já sem ho zažila jako třeba párkrát, ale bylo to hrozně supr, že prostě sem cejtila prostě jo, teď sem tam kde mám bejt, je to prostě suprt, tohle to, co se mi děje je všechno prostě v pořádku, protože takhle to má bejt. A i se mi děly třeba špatný věci nebo tak. Takovýto prostě přijetí a já si myslim, že ho získávám postupně spíš jako tím životem a ne tou psychologií, i když ta psychologie tomu docela jako pomáhá. Ale myslim si že jako hlavní nakopnutí k tomuhle bylo to přiblížení se k tý víře, vůbec seznámení se s celou tou koncepcí, jakoby co to vlastně je a že vlastně víra není církev. To asi pro mě byl nejdůležitější bod. Protože já sem se jako nemohla vnitřně ztotožnit s církví, nemůžu do téď. Církev je pro mě absolutně nepřijatelná. Takže to myslim tím vnějším, jakoby tu církev, jakoby v tomhleto směru. Protože zase pro někoho to může fungovat jako právě ta jistota, patřit do nějaký skupiny, bejt v nějaký církvi, což já úplně nepotřebuju. Ale třeba vim, že když sem byla na mši, tak mi to obrovským způsobem pomohlo. Nějakým záhadným způsobem, nevím jak to tam funguje, nějaká katarze nebo něco takovýho, nějaká ritualizace, ty obřady a tak. Spíš asi v tomhleto směru. Ale co byla původní otázka? Jaké vlastnosti bych chtěla získat?

No no. Teď bych se chtěl ale zeptat na něco z toho, co si říkla. Co má podle tebe společného třeba ta víra s tou psychologií? Protože si o tom začla. To je zajímavé, že si se rozhovořila o tý víře, když sem se ptal na ty vlastnosti. Takže co to podle tebe má společného?

No, mám to spojený tak, že. No vlastně v rámci tý víry, ty když jí máš, tak získáš strašně moc těch, jak to říct vlastností, s čím ti choděj ty lidi, že je nemaj nebo že by je chtěli nebo že jim něco chybí. A tohleto s tou vírou prostě získáš bez nějaký jakoby, jo s prací, ale jakoby úplně na jiný úrovni než jako na tý psychologický, že to je úplně jakoby mi přide, že místama se ta víra s tou psychologií hrozně mívá, ale něco maj společného právě v tý jistotě a myslim, že to je to co jako bych těm lidem umět dát, to je ta vlastnost, kterou bych chtěla mít. Chtěl bych jim umět dát nebo umět jim pomoci k tomu najít tohleto, najít si tudleto jistotu, že já sem v pořádku, to co dělám je v prostě v pořádku, i když se mi nedějou dobrý věci není to prostě.

I am Ok, you are Ok.

No, jo. A psychologie to právě pojmenovává strašně moc způsobama. Každý ten směr vlastně k tomuhle směřuje a asi tohle má společný.

Vnímáš psychologii jako poslání?

Určitě, určitě. Pro mě to je rozhodně poslání. To je to slovo. Na to sem nemohla přijít. Já už od malička sem měla takový stavy, jako že bych nejrádši odjela někam do afriky a tam stavěla školu nebo takový hle věci. Jenže sem na to byla vždycky srab, že sem jako cejtla malou jakoby důvěr v sebe nebo v to, že to dokážu. Nevim, jak to říct. A třeba mi přijde, že čím jako víc mám, čím víc sem tímhle směrem jako jistá, čím víc má tu jistotu jako v tom, že já sem, jako že dokážu všechno co chci, tak tím víc jako mám i tu, třeba umim si třeba úplně představit, že bych se sebrala a odjela. To pro mě už jako není, nevyvolává to ve mě úzkost, obavy, strach, už jako nic jo, už to ve mě vyvolává jen prostě to, že. Já sem třeba od malička měla, prostě od puberty sem měla představy, že bych klidně umřela pro někoho, že by to prostě nevadilo. Úplně za cizího člověka, že bych klidně za něj prostě skočila pod vlak. To prostě pro mě to je úplně jako samozřejmý. Pro mě jedinej způsob smrti, kterej má jako nějakou cenu, že prostě dokáže, že ten život jako zhodnotí, kterej prostě dá, ne že mu dá smysl, ale dá mu prostě jako hodnotu, že prostě si tady nežil zbytečně, že prostě si jenom nepřežíval, že si jako žil. Když prostě někomu ulehčíš od něčeho, tak pro mě to má tuhle hodnotu.

Jak daleko bys tedy byla ochotna zajít v pomoci druhým? Říkala si, že v představě bys dala život.

Já si myslím, že v tý. Jako určitě bych to oddělila od terpie jo, to si myslím, že je důležitý tomu člověku poskytnout spíš tu podporu v tom jeho rozvoji jo, že tam jako nemůžeš za něj skákat pod vlak, ale v tý lidský jo.

A vůbec jako v pomoci druhým? By si dala život?

Jo.

Máš fakt pocit, že bys to reálně udělala?

Mám pocit, že reálně bych to udělala.

Tak se přesuneme na takovou jinou úroveň. Jak chceš působit na ostatní lidi? Jako psycholog.

V tomhle směru. Prostě dávat jim podporu v tom, že jako mají, oni sami jsou prostě svého štěstí strůjcem, že oni sami prostě to dokážou všechno unést, co se jim děje, že jako na to mají tu sílu. To dávání síly.

A když bys to představila jako vzhledově? Třeba oblečení.

Jak bych měla vypadat?

Jak bys jako působit i jako vypadat.

Prostá elegance. Třeba šedej sukňovej kostýmek nebo kalhotovej a k tomu nějaký barevný, já nevim, top, šálu.

Jak by vypadal ideální psycholog?

Ideální? Já si ho představuju jako staršího pána, kterej se jako slušně obléká. Košili, kalhoty. Je upravenej. A hlavně jako vyjadřuje se sofistikovanějc, jako že není takovej jako halasnej nebo jako nevim jak to popsat jinak. Vyzařuje z něj moudrost. Nevim jak to víc popsat, ale kdybych to jako popsala, vypadá prostě jako normální člověk. Nemá jako nic výstředního, nic excentrickýho na sobě ani se tak neprojevuje.

Jak by se choval psycholog porušující své kompetence?

Snažil by se mě někam tlačit a snažil by se, nebo i třeba v dobrý víře, věřím tomu, a snažil porušit své kompetence. No a asi spíš jako to tlačení no. Samozřejmě jako pomímim, neberu takový to jako harašení a sexuální toleto, to je samozřejmě prostě tabu. Asi bych to teda měla říct. To je pro mě absolutně jakoby, to už není porušení kompetenci, to je jakoby porušení úplně všeho. To už je porušení lidský důstojnosti. No neměl by prostě porušovat úctu a respekt. Měl by respektovat toho klienta.

Může psycholog použít při výkonu práce manipulaci?

Já si myslím, že ne. Ale vim, že jako někdy to je třeba.

A co je podle tebe ta manipulace?

No jako. Já nevím, asi jako přimět ho k něčemu, s čím on sám jakoby nepřišel, ale dát mu to jakoby do hlavy tu myšlenku, že jakoby to tak mohlo být, aby ji přijal za svou. To znamená ne že mu říct: já si myslím, že byste měl tohle, ale jakoby nějak to oklikama, aby on na to přišel, ale ty ho tam vedeš, žejo. Tak takhle si představuju manipulaci.

A je manipulace pozitivní nebo negativní?

Negativní. Přemejšlela jsem chvilku, že v tej terapii je pozitivní, ale pak mě to přešlo.

Ona manipulace, jako v pravém slova smyslu, jako v tom neutrálním, je jakoby všechno, když na někoho působíš, tak s ním jako manipuluješ.

No právě. Já už si jako představuju právě tohleto. Jako vim, že protstě sem četla ty knížky, takže někdy to je třeba, někdy prostě ti klienti sou tak jako nejistý, že je třeba je prostě popíchnut nebo. Tak je taková ta zjevná manipulace, že mu jako dáš ten návrh jakože: Co, kdyby jste udělal třeba tohle? To taky ne jako jo, že, Pojd'te udělat tohle, taky takovým tím jako direktivním způsobem. Ale myslím si, že by to nemělo převažovat. Jakože můžeš to asi použít, ale nemělo by to v tý převažovat. A pak je ještě taková ta manipulace i taková ta emoční, že třeba prostě v něm vyvoláš nějaký pocity, nebo. No jako, že záměrně v něm vyvoláš pocity vůči něčemu. Že třeba mu něco vyčítáš. Ale neumím si představit tedy situaci, ve který by to šlo použít. A to si myslím, že není asi dobře, určitě není dobře.

Takže když se vrátíme k té otázce. Může tedy psycholog použít manipulaci?

No může. Použít jí může. Musí být ale schopnej to nahlédnout, že jako, že to nedělá nevědomě a že jako ví co dělá, a že jako dokáže se k tomu chovat zodpovědně, že jako třeba pozná tu míru. Já to neumím si vůbec představit, protože já manipulaci jako nedělám, nebo minimálně o tom nevím, že jako manipuluju, nebo to dělám velmi zjevně, že ten člověk to jako pozná, že ho chci k něčemu zmanipulovat a pak sem o tom s ním schopná jako mluvit. Takže, že já bych rozhodně řekla jako: Já bych radši, kdybyste udělal tohle. A pak bysme se mohli potom jakože, proč ne proč jo. A určitě bych nepoužívala takovou tu skrytou, takovou tu oklikou.

Co to znamená mít na někoho vliv?

To znamená, že jakoby ten člověk přemejšlí o tom, co ty mu říkáš, že jakoby je schopnej si to přebrat třeba. No, že je schopnej nad tím přemejšlet. Že to co říkáš ty, že to k němu dorazí. Že on to jako slyší a uvažuje nad tím. To pro mě znamená mít vliv. Ale samozřejmě váže se to k autoritě. Musíš mít autoritu u toho člověka. A myslím si, že když máš autoritu, tak máš i vliv.

A v čem spočívá autorita psychologa?

Že dává jak tomu klientovi najevo respekt, ale zároveň jakoby mu právě říká ty svoje názory a ví, že ten klient nad tím jakoby, že to nepřevzeme slepě, že bude schopnej jakoby to zvážit. To je pro mě třeba autorita. Takhle já vnímám autoritu.

A jaký by byly třeba faktory, který utvářej tu autoritu psychologa?

Tak určitě sebejistota. Jakoby nějak. Ono se to hrozně pozná na tom projevu, jakoby že ten projev je jakoby, že prostě na tom člověku vidíš, že jako neplácá kraviny. že prostě jako ví, co říká. Co říká a proč to říká a umí si to oargumentovat. A zároveň jakoby si drží, jakože není příliš familierní, jakože si drží jakoby, jakoby ne chladnej odstup, ale takovej slušnej odstup, jakože prostě ti dává prostor, dává prostor prostě těm svým posluchačům nebo těm lidem, s kterejma mluví.

Jakou roli má v profesi psychologa altruismus? Nebo v pomáhajících profesích obecně.

Ještě, jak chápeme altruismu?

No, jak chápeš altruismu?

Já právě altruismu chápu, jako to obětování se pro druhýho.

A jakou to má roli v tý práci, v pomáhajících profesích?

V pomáhající profesi, asi velkou. Že se umíš omezit jako do nějaký míry ve prospěch toho druhýho, že víš jako třeba, že tomu druhýmu to prospěje. Ale jakoby prostě musíš znát tu míru, nesmíš to prostě přehnat. To se nedá asi nějak jako popsat ani vysvětlit. Prostě ten člověk musí jako vědět.

Předtím si říkala, že by si byla jako ochotná dát svůj život při pomoci, tak tam je kde to omezení toho altruismu?

Tam, no jako v normálním lidskym kontaktu tam není. Já si myslím, jako já to chápu to obětování života, jako když to situace vyžaduje. Takhle bych to asi jako specifikovala. Samozřejmě v tý pomáhající profesi, tam třeba ten altruismu podle mě, v tý roli psychologa, tam je třeba v tom, že vyjdeš vstříc, já nevím, s časem. Jo nebo, že jakoby mu dáš telefonní číslo a prostě řekneš: Zavolejte mi kdykoliv a takovýhle jako věci, že to pro mě. Protože to v podstatě on ti bude třeba pak volat stokrát denně a ty jakoby, tebe to bude otravovat, ale ty to jako přijmeš a prostě řekneš: Jo, je to v rámci, ten člověk potřebuje tu podporu, potřebuje tu jistotu. Vim o tom, má tyhle a tyhle problémy, takže prostě jo to přijmu a takhle to bude jako, takhle s tím budeš zacházet.

Takže, když budeš psycholog, jako v práci, tak tam jako omezení je?

Tam omezení je.

Jak si říkala třeba jako nějaký omezení jako toho obětování se. Když je to jako ta profese a když to není profese, tak tam až prostě až jakoby na ten život?

Jo. Když to není ta profese a vyžaduje to situace, tak jo. Tak samozřejmě, že neskočím pod vlak jako jen tak, žejo. Prostě musí tam bejt něco. Musí v tej situaci bejt něco, co mě k tomu přiměje.

No a nemyslíš, že třeba když budeš mít toho klienta, že k němu můžeš mít jako takovej vztah, kterej bude až jako tak intenzivní.

Že bych za něj umřela?

Že to bude jako. To je taky mezilidskej kontakt. Tak jako třeba to bude taky pro tebe důležitý. Pak budeš teda vědět, že tohle je to profi, tak tady ne?

Jo. Tak kdybych toho klienta viděla na ulici jak prostě na něj se řítí auto, tak tam skočila, žejo. Ale když bych byl a v tý ordinaci, tak já si to neumím jako spojit tyhle dvě jakoby dimenze, že to prostě není

situace ohrožení života. Tam jako naopak, ten člověk by se měl naučit fungovat sám, žejo, tak jako já mu můžu pomáhat, žejo, do určitý míry, ale nemůžu za něj nic dělat. Už podle mě je to moc, když za něj budu něco dělat. Ale třeba zas na druhou stranu, právě sem četla toho Yaloma a ten jako tam říkal, že s nějakým člověkem se jako dohodli, že za nim bude chodit domu prostě na ty hodiny, že on prostě by tak natolik simuloval, že prostě. On si nemyslel ten klient, že simuluje, ale nebylo to, že by mu bylo něco vážného somaticky, ale bylo to psychický. Ale jako projevovalo se to psychosomaticky, tak. A právě že on ten Yalom to jako věděl a prostě chodil tam jako za nim a jakoby hrál to s nim, tu hru. A to třeba podle mě byl taky altruismu, to jeho omezení, že on jako se tam musel to. On nebyl v pohodlí tý kanceláře prostě, ale jel tam, byl tam v tom domě. A vzal to tak, že prostě je to potřebný pro tu práci, že to je užitečný. Já asi bych to viděla v tom prostě, to se všechno váže k tomu tvému zvážení, to je prostě o tý odpovědnosti toho psychologa, že jako to dokáže zvážit tak, že je to potřebný no. Já nevim, já tam jiný měřítko nemám.

Mě k tomu napadá, jako to je takový moje představa o tom jo. Jako nechci ti nic podsouvat, je to jenom jako moje představa jak to máš, v tý pomoci těm druhým kam až zajít jo. Že to máš jako psycholog, že tam jsou prostě jasný, že někam už to jako nejde nebo tak a pak máš jako ty jako člověk a tam to jde až úplně.

Jo, jo.

Ale když budeš ten psycholog, tak furt seš ten člověk zároveň. Vidím v tom nějaký rozpor, že pak jako jak budeš poznávat, že seš jako psycholog anebo ten člověk, zároveň seš jako obojí furt, jako i v tý roli psychologa jsi furt jako člověk, kterej by se jako obětoval

Tak já to zkusím ještě takhle. Jakoby, v tý ordinaci, když mi tam přijde ten člověk, tak já sem teda ochotná dát život za jakýhokoliv člověka, takže to tam pořád je, to lidský. Ale ten člověk za mnou de, ten ode mě třeba něco by chtěl. Má nějaký problém, chce ho vyřešit nebo ho chce nějak zpracovat. No a tam vlastně už v týhle situaci, v tom zarámcování, a proto říkám, že záleží na situaci, že prostě se v tomhle rámci jakoby tam už zase třeba ta pomoc bude mít jiný omezení. Tam jakoby ten altruismu, obětování se bude mít prostě jiný hranice, protože už ta situace bude jiná, protože ten člověk prostě bude chtít třeba se nebude umět vymezovat, tak se bude chtít vymezovat, tak já mu přece nebudu jakoby vycházet nebo nebudu prostě jakoby mu poskytovat jako veškerou pomoc, o kterou si řekne. Já nevim jak to konkrétně nějak zformulovat. Ale jako já tam ten rozpor prostě vevnitř nemám. Mě to přijde úplně jako v pořádku, protože prostě v tý situaci ten altruismus, no je to určitě altruismu, protože to hrozně vyčerpává, žejo, vyčerpává ten kontakt s tím druhým, vyčerpává prostě intenzivní ta komunikace, to jako toho člověka vyčerpá, žejo. Teď on má ty problémy, ty seš empatickej žejo, teď to úplně na tebe tak jako působí a žejo, tak to ještě nějak zpracováváš a už jako to samotný žejo, je nějakým způsobem jako dobrovolný omezení tý tvój jakoby pohody, nebo jak to říct. Že jako ty by ses na to mohl úplně vyprdnout a jít někam běhat nebo dělat prostě něco, co tebe uvádí do šťastnýho stavu a ty třeba potom jakoby z toho, z toho sesení budeš nešťastnej, budeš prostě si říkat: Tyjo, tak tohle sem třeba udělal blbě a takhle. Jo, což vlastně je to dobrovolný omezování. Asi teda v tomhle bych viděla ten altruismus. Dobrovolně se omezíš, ale ta míra právě záleží na situaci, jako kam až.

Tak další otázka. Jak se budeš vypořádávat s pocity vyhoření?

Špatně. Jako, toho se bojím asi nejvíc v té práci jako. Že jako nebudu, jednou fakt nebudu schopná, nebo nebudu fakt schopná těm lidem pomáhat, a za druhý nebudu schopná na to nahlídnout. Toho se bojí, že nebudu schopná na to nahlídnout, což ten syndrom vyhoření většinou je, že ten člověk si to neto.

Je důležitější vést klienta k adaptaci nebo spíše k individualitě?

Já si myslím, že k individualitě. A já si dost, jako umím si představit jako, že když dojde k té své individualitě, tak že se dokáže adaptovat. Každý si prostě najde způsob, jak ta fungovat.

Jaké ženské vlastnosti by měl mít psycholog?

No určitě takovou tu péči, takový to mateřský a taky určitě tu komunikaci jako hodně aby mě citliví komunikační kanály. A myslím si, že i to naslouchání, že to patří jako k těm žensky, jako to zúčastněný je taky asi spíš ženská doména než chlapská.

Jaké mužské vlastnosti by měl mít psycholog?

Něco jako tu přirozenou dominanci, takovou tu autoritu. Právě prostě neměl by působit jako chudáček prostě. Nebo jako neměl by se nechávat opečovávat. No to si myslí, že jakoby by neměl běžt, ale tak jako má to každé, to je takový těžký, ale většinou jako ty chlapy si lížou rány někde v ústraní. Jo a ještě v těch ženskej jako měl by bejt schopnej mluvit o tom, co se v něm děje, o tom prožívání, protože to je jako ta prevence toho vyhoření, že bys to neměl nechávat jako. A z těch mužskej no určitě ta dominance, určitě taková ta jistota, že by měl vyzařovat pocit bezpečí. Víš co, jak ten chlap jo, jako tě obejmě, tak to je takový hezký. Tak to si myslím, že by měl mít. A určitě i tu logiku prostě, že by měl bejt schopnej konstruktivně ty věci řešit. Chlapi, žejo, hledaj řešení, když lidem říká jako, ale měl by bt schopnej to reflektovat, že jako není to vždy vhodné.

Jak si poradím v práci s nejistotou? (v situaci, na reakce, neznalost symptomů)

To blbě.

Myslím jako v situaci, který nebudeš třeba plně rozumět nebo třeba při nějakých nečekaných reakcích klienta nebo třeba neznalost symptomů.

To sem zrovna řešili, že jako sem si říkala, že si neumím představit, že půjdu do kliniky a teď mi ta přijde někdo a jako teď já nebudu třeba sem se s tím ještě nepotkala s tom chorobou, no a tak sme vlastně přišli na to, že máš nějaký, třeba v té klinice postupuješ podle nějakýho mustru, že máš jako to vyšetřená emoční, osobní život, kognice a eště něco, no a prostě máš to takhle ty čtyři obští, ty vyzkoumáš nebo jako ty prostě vyšetříš jak to ten člověk má a pak sme říkali: No tak, pak mu zamáváme a pak vytáhnem MKN-10 a budem listovat. Takže asi takhle bych to určitě řešila, jak co se týče třeba té kliniky. Prostě vzít nějaký postup, kterým zjiští jakoby co nejvíc informací a když nebudeš vědět, tak prostě se poradíš jinde, třeba intervize. A když jako by to bylo v psychologický praxi, kde jako to MKN-10 úplně třeba nepoužiješ, tak, a byla by to třeba nějaká ta reakce, tak bych se snažila jakoby, určitě bych to pojmenovala, že třeba týhle reakci úplně nerozumím a asi bych tam dala třeba, co to ve mně vyvolává, že by sme to zkusili třeba spolu prozkoumat blíž jo jako a nějak bych jako pracovala abych vysosala jako co nejvíc z toho, čemu nerozumím, abych se to prostě snažila pochopit.

Představ si, že jsi ve vedoucí pozici. Jak se budeš chovat ke svým podřízeným?

No určitě budu chtít, aby byli zodpovědný, aby plnili tu práci jako zodpovědně a dobře. Pokud to budou dělat, tak jim to budu dávat najevo, budu je jako chválit a budu jim říkat, že jako dělaj svoji práci dobře a pokud to dělat nebudou, tak to budu vyžadovat a myslím si, že asi bych měla polituku třikrát a dost.

Formálně nebo neformálně?

Formálně, určitě. Já sem hodně formální člověk.

Tykání, vykání?

Vykání, určitě. Mě nevadí ostatním tykat, ale já sem radši, když ještě jako sem ve vedoucí pozici, že sem radši když mi prostě vyká no. Samozřejmě jsou situace, kdy to tykání je mi jedno, kdy prostě klidně si budu tykat, nevadí mi to, ale preferuju teda, aspoň na začátek, prostě to vykání.

Kolik by toho měl za den psycholog udělat? Hodně nebo málo?

No já si myslím, že tak klasická pracovní doba je těch osum hodin, tak já si myslím, že psycholog asi se nevyhne tomu pracovat třeba deset dvanáct hodin denně. Ale možná bych to měla jako krátkej dlouhej tejdén.

A kdybys měla říct, jestli hodně nebo málo?

Takhle bych to nepolarizovala.

A jak bys to řekla?

Spíš víc. Spíš víc anebo tak akorát, aby ho to nevyčerpávalo. Ale to zas záleží na tom, jak je schopnej to reflektovat, žejo. Pokud bude cítit prostě, že už to je na něj hodně, tak by si měl dát pauzu.

Chtěla bys pracovat s jednotlivci nebo spíše se skupinou?

Hele, já sem nad tím přemýšlel a myslím si, že skupina je hodně složitá, hodně hodně hodně. Ale asi by mě to bavilo. Jako je tam zase víc podnětů. Jakoby pracuješ s těma vztahama s tou komunikací, ale je strašně těžký to hlídat jakoby jako terapeut. Podle mě to chce strašně cviku.

Takže bys chtěla pracovat spíš se skupinou nebo jednotlivci?

Ta skupina mě láká.

Víc než ti jednotlivci?

No, určitě. Láká mě víc, ale jako vim, že je to těžký a neumím si to představit, ten individuál není podle mě tak těžkej.

Takže, je to pro tebe třeba větší výzva?

Jo, to bych třeba taky řekla. Ano ne jakoby výzva, ale je to prostě složitější. Já bych se třeba bála, že tam udělám víc chyb. Že bude třeba trvat delší dobu, než se to naučím jako nějak, protože vim, že tam sleduješ spoustu věcí a potřebuješ se věnovat spoustu věcem a třeba tě mrzí, že někoho musíš jakoby opomenout ve prospěch té skupiny. Jo, tak to by mě třeba mrzelo a to v tom individuálu dělat nemusíš, ale tam zase třeba musíš udělat taky nějaký kroky, který tě budou mrzet, ale toho klienta to třeba někam posune. Ale ten individuál je teda podle mě jednodušší no.

S čím novým nebo zajímavým se můžeš při práci psychologa setkat?

Přece úplně s každým člověkem. Prostě jako, prostě kždej se jenom bavíš s ním a prostě čumíš jenom jak jako je, žejo. Co všechno v něm je. To je pro mě jako největší obohacení, to poznávání prostě těch lidí. A jak se dokážou vyrovnat se vším.

Jaké emoce tě budou provázet?

No já si myslím, že budu určitě hodně jako vyčerpaná a bojím se, že si určitě jako budu práci tahat domu. K tomu určitě mám jako tendenci, takže stoprocentně budu muset zaangažovat nějakýho supervizora, ale jako myslím si, že to nebude pořád jako. Toho se bojím jo. Ale jako určitě tam budou i emoce , jako

spokojenost s vlastní prací, a jakoby taková ta hrdost třeba na toho klienta a takovýhle jako určitě budou i pozitivní věci, jako nějaké posun třeba, co sme udělali a tak. To si myslím, že tak asi tohleto spektrum.

V jakých projektech by ses chtěla angažovat?

No v těch co zrovna v práci budou.

No, jak si třeba říkala, že bys chtěla dělat ve výzkumu, tak třeba jaký oblast?

Hel mě teďka strašně jakoby oslovilo takovýto pořádání semináru a vůbec informovanost veřejnosti o psychologii jako takový, o tý vědě. Abys prostě nepřišel do hospody a řekl: Já studuju psychologii. Fakt? To nás máš všechny rozebraný vid'? Chtěla bych aby ty lidi prostě jako věděli prostě o co jde, aby prostě ty informace byly dostupnější pro ně. Třeba i v takový nátlakovější formě, že třeba to budou muset ve škole absolvovat. Ale na jako tím stylem, že jako temperament je a osobnost je, spíš jakoby to myšlení jako celkově. Nevím, nemám celkovou představu.

Do jaké míry by psycholog měl být autentický?

Úplně do té největší. Tak o tom to je, že si na nic nehraješ. Nebo minimálně se o to snažíš, si na nic nehrát. To jako si myslím, že stačí.

A může psycholog třeba říkat, co ho napadne?

Zjistila sem, že velmi důležitý je, to umět formulovat tu svojí autenticitu. Jakože neřekneš: Vy ste nudnej nebo Nudíte mě, ale: Mám pocit, že se mi vzdalujete. Jo, chápeš?

Takže je tam co?

Jako ohleduplnost vůči tomu klientovi samozřejmě. Respekt k tomu klientovi. Protože je jasný, že víš, že něco tomu klientovi ublíží, když něco řekneš na plnou hubu. Takže to řekneš, ale trochu kulantně.

Jsou v tvoji osobní historii nějaké věci, které myslíš, že tě přivedli k psychologii?

Jo, určitě moje zkušenosti s otcem mě přivedli k tomu, že nesnáším bezmocnost, tím pádem to je takový to přivedení k tomu k té vlastní kompetenci, k tomu, že to můžu unést, že to dokážu. To určitě je jedna z věcí, který jako nesnáším. A myslím si, že z toho plyne i ta moje nejistota jo, že jako si, taková ta, jak to říct, jako nedůvěra v sebe sama. To ani ne, ale jakoby ty pochyby o tom, že to nedokážu. Že to je jako implantovaný prostě z vnějšku, že to není jako moje.

Takže si chceš jako dokázat, že to dokážeš?

To ne, já vim, že to dokážu, ale občas se mi tam objeví takovej introjekt pochyb. Já si fakt myslím, že to je introjekt. Jako taky vim, že třeba, že mě to hodně ovlivnilo v těch emocích, že třeba hodně si je nepřipouštím a mám velkou cenzuru. Jinak jako obrovské fuck-up celí moje dětství. Já si myslím, že kdybych to celý neměla, tak bych to jako. Nic jinýho bych k tomu asi ani neřekla. Necitlivá matka. Ale já už to mám srovnaný, víš co že, jako já už to mamce nezazlívám prostě, otec už je dávno, nebo dávno, otec je prostě mrtvej, což je teda věc, kterou jsem si ještě nezpracovala a nejsem toho schopná, protože na to potřebuju terapii. Vidíš a už jenom to, že nad tím teďka takhle přemejšlim mi dává obrovskou víru v tom, že to můžu jako dělat no.

Rozhovor Respondent 5

Kdy jsi poprvé slyšel o psychologii?

Kdy sem poprvé slyšel o psychologii? No já nevím, já to mám s spojené s tím, kdy sem se začal zajímat o tu psychologii, což bylo tak nějak na druhym stupni základní školy.

To dost brzo

No to se divěj všichni.

A co tě k tomu přivedlo, třeba nějaká knížka nebo nějakej člověk

Jako obecně k psychologii? No, tak to mě přivedlo, že jsem měl problémy s dyslexií a dostal sem se do ped-psych poradny a to obecně odstartovalo ten muj zájem o psychologii

Věnoval nebo věnuje se někdo v tvém okolí psychologii? Třeba když si byl malej

Jako psych, jako takový ne, ale máma tím, že je zdr. sestra tak si dostudovávala vyšší vzdělání a tam se zajímala o psychologii, nebo byl to jeden z předmětů, ale to bylo po tom, co sem se tou psychologií zabýval já osobně.

Kdy a proč si se rozhodl/a začít studovat psychologii?

No jak říkám, na tom druhym stupni základní školy. A proč sem se to rozhod studovat? Já sem se jako nikdy o nic jinýho nezajímal, nebo nic mě tak nazaujalo jako ta psych, že bych se chtěl něčim jinym žít. Vždycky to bylo prostě na základce: co chceš dělat? psychologa.

Máš nějakou oblíbenou publikaci (atd. viz výše)

Asi výklad snů od Freuda, ten mě zaujal.

Existuje nějakej vzor, kterej máš v psychologii?

Tyjo, asi jako ne vyloženě vzor asi ne, ale spíš nějaká představa, kdo bych chtěl bejt. Sem se setkal s tou pani doktorkou mikuličovou u který sem byl práve. A jako, že se mi líbilo, že má vlastně svojí soukromou poradnu, tka to je asi spíš jako můj cíl. Dá se to brát vlastně i jako vzor

Jak si představuješ svoji profesní budoucnost?

Přesně takhle. Mít svojí poradnu. ale jako nebránil bych se vyloženě tomu bejt pod někym a dělat v ped psych poradně nebo i jinde

Jaké zaměření nebo směr v psychologii tě zajímá a proč?

Asi psychoterapie.

A který směr, nebo jestli se v nich orientuješ?

Přímo směry v psychoterapii v to asi jako ještě úplně jasno nemám co přesně

Říkal jsi, že se ti líbil ten výklad snů

Jako to mě zajímalo, ale ještě bych jako přesně nemohl říct, že bych chtěl být přímo jako analytik.

Máš nějaký oblíbený příběh?

Příběh, jakýkoliv příběh? To si mě docela zaskočil no.

Třeba jako pohádka nebo...

Pohádkovej příběh jako. Já nevím, neberu to jako příběh jako tu myšlenku, spíš mě zaujal teď pán prstenů jako ten svět a celkově ten příběh jako takovej je zajímavěj, ale že by byl přímo jako můj nejoblíbenější se taky říct nedá.

Se kterou pohádkovou postavou by ti nedělalo problém se ztotožnit?

Ztotožnit s pohádkovou postavou. Takovej Harry Potter bych se viděl, trouba.

Co pro tebe znamená role psychologa?

Co pro mě znamená? Především, teda aspon pro mě to přijde jako neskutečná zodpovědnost toho psychologa a asi nějaký důkaz nějakýho vzdělání nebo ne vzdělání, něčeho vyššího.

Jaké schopnosti nebo vlastnosti by jsi chtěl/a získat? V kontextu studia

Asi vytrvalost a zvýšit svoji zodpovědnost především.

Jak chceš působit na ostatní lidi? Myslím tím i oblečení.

Asi nějakým neutrálním způsobem, nevím jako, třeba jako i klidně, nevím jak to říct. Uklidňujcně.

Jak by vypadal ideální psycholog? Úplně ten nejideálnější.

No, viděl jsi mentalistu? Tak tak jako Patrik Jane.

A on je tam jak?

On není v roli psychologa, ale ta osobnost mě hodně zaujala.

Jak by se choval psycholog porušující své kompetence?

Jak by se choval? Hmm... Tyjo.

Co by dělal?

No myslím si, že by byl neobjektivní, neobjektivní vůči k tomu klientovi. Buďto by třeba s něčím přehnaně souhlasil s klientem nebo prostě neobjektivní.

Napadne tě ještě něco dalšího?

Moná by příliš zasahoval do soukromí klienta.

Jakou roli má v profesi psychologa (*pomáhajících profesích*) altruismus?

Altruismus.

Třeba zkus začít tím, že řekneš, co si představuješ pod pojmem altruismus.

No řešily sme to, ale teď dost dobře nevím co si pod tím představit.

Tak kdybys měl vymyslet, co to znamená?

Vím co to je, řešili sme to, nemůžu si to dát do kontextu v kterým sme to řešili, ale určitě bych t dal do hromady.

Tak já ti trochu pomůžu, jo?

No pomoz mi.

Vpodstatě jde o prosociální chování. Děláš něco pro někoho...

NO, jo. Tak v kontextu psychologie si myslím, že má altruismus docela podstatnou úlohu, z nejpodstatnějších.

Co to znamená mít na někoho vliv?

Na někoho vliv. Do jistý míry ho i manipulovat.

Kam bys byl/a ochoten/a zajít v pomoci druhým?

To by asi záleželo na nákyh konkrétním případě, já si to nedokážu dost dobře konkrétně představit.

Třeba nějak nejzašší hranice kam bys byl ochoten zajít?

Nevím co si pod tím dost dobře představit. No rozhodně bych jako třeba nevím asi bych To co by mě osobně neovlivnilo nebo respektive... Nenechal bych si tím ovlivnit svůj osobní život. Do takový míry aby to neovlivňovalo mě osobně, že by to omezovalo muj soukromej popřípadě rodinněj život.

Jak se budeš vypořádávat s pocity vyhoření?

No (smích)

Máš ponětí co mohou bít pocity vyhřené

Vím, vim co to je moc dobře. A, no Bude to chtít asi si najít nějakou formu odreagování no, aby tenhle stav nenastal nějaký sport nebo nějaký koníček. Popřípadě vyhledat pomoc kolegů, když už by na to přišlo.

Může psycholog použít při výkonu práce manipulaci?

Manipulaci? Asi v rámci nějakých etických norem do jisté míry ano.

Je důležitější vést klienta k adaptaci nebo spíše k individualitě?

NO. Já myslím, že by to mělo být v takové rovnováze. Nejde říct jednoznačně jako co přesně. Když je někdo přehnaně individuální, tak jako ho spíš usměrnovat k té adaptaci a když je někdo přehnaně adaptovaný, tak ho vést k té individualitě.

Jaké ženské vlastnosti by měl mít psycholog?

Ženský? Jako psycholog jako chlap?

Mám na mysli tu profesi vůbec.

Spíš bych věděl jako co by neměl mít. Tu přehnanou citlivost, že by si jako v jistých chvílích měl jako udržovat jistý odstup aby právě nevyhořel.

Takže kdyby sis představil, že máš nějaké ženské a mužské vlastnosti, tak jaký by měl mít ty ženské a jaký ty mužský?

Ty ženský mi přijdou takový zodpovědný, kdežto chlapy důsledný. Pokud se na něco zaměříš, tak jako to dotukat úplně do finise, asi tak.

Jaké mužské vlastnosti by měl mít psycholog?

Jak si poradím v práci s nejistotou? (v situaci, na reakce, neznalost symptomů)

Ve smyslu nějaké situace, nějakých reakcí klienta, kterým nebudeš dostatečně rozumět nebo neznalost symptomů, který u klienta uvidíš.

Bezprostředně jako v té situaci?

Ano, jak myslíš, že si s tím poradíš?

Samozřejmě tak s někým se poradit, ale v té bezprostřední situaci nevím jak bych se s tím osobně vyrovnal. Spoléhám na to, že mi na ledascos dá odpověď to studium.

V čem spočívá autorita psychologa? (faktory utvářející autoritu psychologa)

Jestli podle tebe nějakou má.

Možná v té nezaujatosti. Většinou když člověk má nějaký problém, tak přijde za nějakým svým příbuzným, kamarádem, nebo tak něčím a tomu se vypláče a on většinou tak řekne jako no jasně chápu tě, kdyžto ten psycholog jako nezaujatě řekne nebo aspon v mém případě mi řekla psychologka hele prostě je to na tobě, ty se mu síš zakousnou, ty musíš studovat, spíš mě cpala takhle do té osobní roviny, osobnostní roviny.

kdybys měl říci nějaké faktory, kteří vytváří tu autoritu?

Pro mě ta největší autorita je to co má ten člověk za sebou, to vzdělání. To je pro mě jedno z největších autorit.

Představ si, že jsi ve vedoucí pozici. Jak se budeš chovat ke svým podřízeným?

No myslím si, že by měl šéf ve vedoucí pozici by měl být důslednější, ale zase si myslím, že by měl ukazovat takovou svojí lidskou stránku. Neměl by být takový ten striktní: prostě tak a tak to bude. Jakože já nevím tak jako tak dobře, tak teď sem vás zjebal, ale pojděte dem na pivo.

Myslíš, že by se měl chovat spíš formálně nebo neformálně?

To je otázka no. Najít takovou tu přiměřenou míru.

A v komunikaci tykáne nebo vykání?

Záleží asi jaké by to byla pozice. Když by to bylo nějaký vyšší vedení, tak bych asi volil spíš to vykání ale je to atáka. Tím, že sem se nikdy v takové pozici neocitl, tak to nedokážu posoudit.

(formálně/neformálně, tykáni/vykání)

Kolik by toho měl za den psycholog udělat? (hodně/málo)

Co do lidí, jo?

Myslím, jestli hodně nebo málo nebo jak by si to řekl?

Myslím si že jako úměrně jeho síle. Neměl by se asi zbytečně přetěžovat, aby nebyl druhý den schopný vstát z postele.

Když si představíš, že ty jsi ten psycholog a že už pracuješ, tak myslíš, že toho budeš dělat hodně, nebo jak?

Asi záleží na tom, jak náročný to bude, ta klientela. Ale myslím, že by mi nevadilo toho dělat toho víc.

Chtěl/a bys pracovat s jednotlivci nebo spíše se skupinou?

S jednotlivci. Rozhodně.

S čím novým/zajímavým se můžeš při práci psychologa setkat?

Nějaký patologický jevy mohou být pro mě nový i zajímavý zároveň.

Jaké emoce tě budou provázet?

Stres. Stres. Rozhodně stres.

A stres z čeho?

Stres z té zodpovědnosti. To nebude možná ani tlak toho klienta, jako spíš můj osobní tlak.

A nějaká jiná emoce by tě mohli provázet?

Tak možná i potěšení z nějaký úspěšný léčby. To je asi největší odměna.

V jakých projektech by ses chtěl/a angažovat?

Nemám nějakou moc představu o tom spektru. Spíš jako do té praktický. Jak se mi říkal, tak ani to poradenství by mi nevadilo.

Do jaké míry by psycholog měl být autentický?

Autentický? Asi ve větší míře. 90 ku 10.

Co by bylo těch deset procent?

Ta neautenticita.

A co to podle tebe je?

Jak se říká v etických zásadách. Omezení klamných informací.

A co to tedy znamená být autentický terapeut nebo psycholog?

Asi teda jako neříkat něco tomu klientovi s čím se osobně neztotožňuju, o čem není přesvědčenější, že by to nepomohlo tomu klientovi.

Může říkat psycholog vše, co ho napadne?

No to asi ne. Si myslim, že to je těch deset procent.

Je v tvé osobní historii něco, co tě přivedlo k psychologii? Z dřívějšíka, nebo z dětství.

To vyšetření jak jsem říkal, ale že by byl nějaká jako zlomový moment, kdybych si řekl, tak a teď chci studovat psychologii. Mě Spíš byly takový momenty, které mě utvrzovali v tom, že chci studovat psychologii.

Můžu se zeptat, na co bylo to vyšetření?

Dysporuchy, poruchy učení.

Rozhovor Respondent 6

Kdy jsi poprvé slyšela o psychologii?

No už jako hodně malá, když brácha šel do poradny kvůli zjištěný IQ, takže to mě bylo tkovejch 8 9.

Jako obor kloudně asi dýl asi v těch dvanácti, když sme na základce měli psychologii jako předmět. Akorát tam nebyly jako dějiny nebo takový spíš ale jako praktický cvičení co tam s náma paní psycholožka dělala.

Věnoval se ne věnuje se někdo v tvém okolí psychologii?

Ne.

Kdy a proč si se rozhodla začít studovat psychologii?

Tak rozhodla sem se tak na přelomu devítky prváku na střední a to proto, že sem sama chodila k psycholožce nebo pár sem jich vystřídala předtím a ta jedna která teda mi opravdu sedla, s kterou sem vydržela, tak sem tk nějak měl a tendenci to vrátit tomu světu, že prostě jít to studovat a někomu třeba taky tahle pomoct.

A to si chodila na terapii?

Ano.

CO tě tedy k tomu studiu přivedlo?

Asi jako sama ta psycholožka potom, protože pak sme začaly jakoby přátelit mimo tu poradnu a takový, protože ona odešla, takže pak ona samotná mě k tomu podpořila, protože věděla, že bych to chtěla studovat, ale jako ta podpora tam byla důležitá. Toho, že mě v tom důvěřoval.

Takže bys mohla říct, že je to takový tvůj vzor?

Ano

Máš nějakou oblíbenou psychologickou publikaci?

Moodyho, Život po životě.

Můžeš říct, že tě to k psychologii přímo přivedlo?

Možná trošku, ale asi ne zas tolik.

Jak si představuješ svoji profesní budoucnost?

Tak rozhodně canisterapii. Chtěla bych si sama zařídit takovou nějakou svoji praxičku, ale docházet do nějakých veřejných míst není problém.

Máš nějaký oblíbený příběh?

Asi ne

Třeba nějakou pohádku?

Jo jako nepsychologikej? Tyjo, teď mě fakt asi nic nenapadne.

Tak můžem se k tomu pak vrátit.

Se kterou pohádkovou postavou by ti nedělalo problém se z totožnit?

Ježiš, tyjo to je.. Takový otázky sem fakt čekala. Tak počkej pohádky.. tyjo Zaprví sem hodně dlouho žádnou neviděla. Ježiš nejkou aby to opravdu trochu sedělo. Oni jsou jen takový zlý a hodný. Přeskočit!

Já se obávám, že když takhle přeskočím už dvě otázky, tak pak budem přeskakovat už pořád. Bude lepší když u toho zůstanem.

Když já fakt nevím pohádky. Já vůbec přemejšlim co z pohádky existuje. Když já nevím jaká zrovna byla moc sněhurka. Zas abych neměla úplně zlo postavu. Tak plácnu třeba popelku.

Co pro tebe znamená role psychologa?

No nějaký určitý postavení pro mě.

Ve smyslu?

Jako společenským.

Jaké schopnosti nebo vlastnosti by si chtěla získat?

Rozhodně větší empatii. Tak asi víc umět číst v lidech a nezaujatost.

Jak by jsi chtěla působit na lidi? Třeba oblečením.

Tak oblečení to by mě asi tak neto, ale rozhodně důvěryhodně a sympaticky aby prostě věděli, že to můžou říct, nebo tak..

jak by vypadal úplně ideální psycholog?

No já mám zafixovanej ten svůj vzor, tu známou, takže asi jako ona.

Jak by se choval psycholog, který porušuje svoje kompetence?

Tak prozrazoval údaje nějaké další straně. Mohl by zneužívat důvěry klienta.

Jakou myslíš, že má altruismus roli v pomáhajících profesích?

Velkou? Nebo tak, ale jo velkou.

Co myslíš, že znamená mít na někoho vliv?

Mít na někoho vliv, no, že když mu něco řeknu, tak se nad tím zamyslí a možná když na něj ten vliv mám se podle toho zachová.

Myslíš, že může psycholog používat manipulaci?

No neměl by.

A proč?

No tak jakoby tam není od toho aby manipuloval, ale naváděl jenom k cestě tomu řešení. Ale ta manipulace prostě tomu člověku moc nepomůže.

A co si představuješ pod tou manipulací například?

Já sem zrovna teďka četla článek na tu manipulaci třeba v nějakých těch ambulantních zařízeních. Třeba když pacient si nechtěl uklidit pokoj nebo se upravit, tak ho zmanipulovali, tím způsobem, že mu řekli třeba : dneska přijede tvoje maminka, která jakoby stejně nemohla přijet. On si uklidil upravit se, všechno. A že ho zmanipulovali k tomu aby dosáhli něčeho co chtěli, čeho by jinak nedosáhli.

CO je na tom tedy takový to, co by neměli dělat?

Tak neměli by mu lhát, předně.

Kam bys byla ochotna zajít v pomoci druhým?

No já si myslím, že dost daleko, ale ne asi až tam kam by to mohlo ohrozit mě samotnou.

Jak myslíš, že se budeš vypořádávat s pocity vyhoření?

No v týchle profesy asi těžce, ale zas na druhou stranu psychologii třeba nebudu dělat celej život, tak než by ch třeba došla tam , než by nastal ten pocit , tak bych mohla jako zkusit něco jinýho, do toho vložit tu energii a snad to nějak přejít.

Myslíš , že je důležitější vést klienta spíš k adaptaci nebo k individualitě?

TAK Záleží asi v jakym případě jako, protože někde ta individualita je důležitá, ale zase aby se nevymykal moc, že jako prostě nehledět na nějaký, aby se nenechal strhnou tim davem jako, aby chvílema byl opravdu sám sebou, ale aby to nebylo zas moc.

Jaké ženské vlastnosti by měl mít psycholog?

Puntičkářství, Schopnost dělat víc věcí najednou, tada pokud je to ženská vlastnost.

A mužské vlastnosti?

Chladná hlava a výmluvnost.

Jak myslíš, že si poradíš v práci s nejistotou?

Tak ze začátku asi ajko bude člověk hodně nejistej, ale vod toho tam bude mít toho psa, kterej to shrábne za mě jako. A to tam bude taková moje jistota. Ale myslim si, že čím člověk tam bude mít víc zkušeností, tím si tam bude jistější.

Jak myslíš, že se budeš chovat v nějaký situaci, kdy tomu nebudeš úplně rozumět, nebo když nebudeš rozumět klientovým reakcím nebo uvidíš nějaký symptomy, který nebudeš znát?

Tak rozhodně jako před nim to nedat najevo ale pak hnedka se poradit s někym kdo vim, že by tomu mohl rozumět nebo v tom pomoct v tý situaci.

V čem myslíš, že spočívá autorita psychologa?

Už jenom v tom, že je to ten psycholog. Už jen prostš v tom povolání samotnym.

Mohla bys říct nějaké faktory, které jeho autoritu utváří?

Tak asi to, že on je jako ten primární řešitel toho problému.

Představ si, že jsi v nějaký vedoucí pozici, nějakej šéf. Jak se budeš chovat ke svým podřízeným?

To je blbá otázka. Jako fakt upřímně, jo? Tak si napiš: povýšeně, nadřazeně občas dobře.

Spíš formální nebo neformální chování?

Velice formálně.

Tykání, vykání?

Vykání, ale v některejch případech tykání, ale jen v individuálních případech. Kdyby tam byla nějaká kvalita, která by se ode mě nějak moc nelišila, tak tam by to tykání i bejht mohlo, ale nějakaj nováček to rozhodně ne.

Kolik myslíš, že by toho měl psycholog za den udělat, hodně nebo málo?

No hodně!

Chtěla bys pracovat spíš s jednotlivci nebo se skupinou?

Tak jako s obojím no, ale tak asi když to častějce asi s jednotlivcema.

S čím novým nebo zajímavým se můžeš v práci psychologa setkat?

No já myslim, že každej klient přináší něco novýho jakoby do toho povolání, protože to je případ od případu jako jinej, takže tam je každej den něco novýho, protože se mi neopakujou y lidi pořád do kolo, takže tam je pořád něco novýho.

Jaký emoce myslíš, že tě budou při práci psychologa provázet?

Tak asi než si zvyknu, tak těžký deprese z těch lidí. Ale potoma asi až si člověk na to zvykne, tak myslím, že to jako nebude tak hrozný, že ty emoce by mohly být i pozitivní, ale ty začátky si představuju jako krušný, no.

V jakých projektech by ses chtěla angažovat?

Cokoli se psem. Různé terapie u různě postižených.

Do jaké míry by měl být psycholog autentický?

Do jaký míry? Zas ne tak moc, protože by se měl určitě řídit nějakými metodami a předpisami, takže tu svoji spontánnost projevoval tak no spíš míň jako.

Myslíš, že něco z tvjí osobní historie, něco z dětství, ze života, tě přivedlo ke studiu psychologie?

Rozhodně. Já si myslím naopak, že teďka jakoby s odstupem času, když se na to podívám, tak jako všechny tyhle problémy pro mě jsou výhodou v té psychologii, protože dokážu ty různé situace fakt cítit, jako ten člověk jako tam přede mnou, že prostě mě to fakt hodně přivedlo k tomu no, že tak nějak člověk si chtěl původně vyřešit i ty jako ty svoje jako problémy v tom a pak se zaměřit teda jako na ty klienty no.

Chtěla by se podělit, nebo reflektovat, co konkrétně za problémy tě k psychologii přivedly?

No vono toho bylo jako víc, víš. Já sem měla jako hodně divokou pubertu, takže to začlo tím, že sem jakoby neuměla nějak řešit svoje problémy, tak v těch čtrnácti, tak sem začala baštit takový všelijaký prášky co mě přišly pod ruku, jako předpisový, nepředpisový. To sem jako myslela, že to zaspím jako ty problémy. Pak sem se převedla práškama, tím to asi začlo. Pak jakoby se utlo, že žádnéj psychologi nic, to bylo u nás zakázaný doma, aby nebyla ostuda jako. Takže sem se s tím musela prát sama, to znamenalo žejo že sebepoškozování, hladovění a tak nějak jako problémy ve škole a to až pak přišla právě ta moje psycholožkajako. Pak sem měla ještě hodně ošklivej zážitek s otcem, takže jako to se pak nějak řešilo, tři roky sem se z toho asi nějak tak dostávala z toho všeho. Takže sem schopná se v cítit se do hodně různých situací.

A co tě přivedlo ke psům? Že bys chtěla dělat tu canisterapii?

No já nevím, já tak nějak za poslední leta sem si zvykla hodně dom na toho našeho jako, tak se si k němu.. Jako když sem byla mladší tak sem si k němu neuměla vytvořit takovej vztah, jako sem si vytvořila teď a na jednou mě to sni začlo bavit. Pak sem začla chodit třeba do útulků, jako mazlit ty ostatní jako jo. Pak sem si říkala, že on dělá radost mě tak sem chtěla dělat radost jemu, tak sem se učila třeba jako jak masírovat psy a takový abych mu to nějak jako vrátila. Tak sem si říkala proč nespojit jako muj zájem s prací, že bych jako s nim mohla procovat. Pak by mi i třeba dělalo problém, kdybych třeba procovala někde v poradně, osum hodin bych byla v práci, tak ten pes je doma sám, ale takhle bych ho měla u sebe, že by prostě nebyl doma sám jako.

Nedokončené věty Respondent 2

Jako psycholog budu dělat psychoterapii nebo kliniku

Jako psycholog budu mít svoje pacienty a supervízora

Jako psycholog budu chtít předávat své zkušenosti, rozšiřovat obzory svých klientů

Jako psycholog budu lidem k dispozici

Jako psycholog (se) budu cítit potřebný a oporou

Jako psycholog budu rozšiřovat své kompetence

Ostatní ode mne budou očekávat mojí přítomnost, empatii, porozumění

Od práce psychologa očekávám objektivní pohled na situaci a pozitivní výhled

Jako psychologa mne ostatní budou využívat v práci na seberozvoji

Práce psychologa pro mne představuje užitečnou práci

Role psychologa pro mne znamená dobrou věc

Psycholog má tyto kompetence: objektivní náhled na situaci, ovlivňuje životy, zdraví lidí

Vztah ke klientům je pro mne obohacující zkušeností, dobročinnost

Práce psychologa je pro mne výzvou k osobnímu růstu a sebezdokonalení

Práce psychologa je pro mne příležitostí k poznání světa, nebo života jako takového

Práce psychologa má tato úskalí: vede k přetížení psychiky, stagnaci, při neznalosti problematiky

Jako psycholog nebudu dělat práci s dětmi

Jako psycholog nebudu mít svoji praxi, potřebu spát se svými pacientama

Jako psycholog nebudu chtít od svých pacientů nemožné

Jako psycholog nebudu lidem radit jak nakládat se svým životem

Jako psycholog (se) nebudu cítit sexuální potřeby ke svým pacientům

Jako psycholog nebudu manipulovat a fyzicky ubližovat lidem ani pacientům

Nedokončené věty Respondent 1

Jako psycholog budu dělat práci s lidma

Jako psycholog budu mít schopnost jednat s lidma

Jako psycholog budu chtít rozumět lidem

Jako psycholog budu lidem pomáhat

Jako psycholog (se) budu cítit schopnější

Jako psycholog budu pomáhat lidem

Ostatní ode mne budou očekávat pomoc, řešení problému

Od práce psychologa očekávám zajímavost, možnost pomoci ostatním (smysl)

Jako psychologa mne ostatní budou mít rádi

Práce psychologa pro mne představuje možnost efektivně pomáhat ostatním

Role psychologa pro mne znamená přetváření se, vcítění se do druhých

Psycholog má tyto kompetence: radit ostatním, pomáhat s problémy

Vztah ke klientům je pro mne důležitý

Práce psychologa je pro mne výzvou k porozumění ostatním a pomoci

Práce psychologa je pro mne příležitostí k poznání sebe sama

Práce psychologa má tato úskalí časté setkávání se s lidskými problémy

Jako psycholog nebudu dělat práci která mě nebaví (nemá pro mě smysl)

Jako psycholog nebudu mít moc peněz (možná?)

Jako psycholog nebudu chtít dělat nudnou práci

Jako psycholog nebudu lidem ubližovat

Jako psycholog (se) nebudu cítit špatně

Jako psycholog nebudu postrádat dobrý pocit z toho, že dělám něco pro ostatní

Nedokončené věty Respondent 3

Jako psycholog budu dělat psychoterapii

Jako psycholog budu mít vlastní ordinaci

Jako psycholog budu chtít mít zajímavé klienty

Jako psycholog budu lidem užitečný

Jako psycholog (se) budu cítit radost

Jako psycholog budu žít naplňující život

Ostatní ode mne budou očekávat oporu

Od práce psychologa očekávám nikdy nekončící vzdělávání se

Jako psychologa mne ostatní budou vnímat jako „cvokaře“

Práce psychologa pro mne představuje možné výzvy

Role psychologa pro mne znamená důležitost

Psycholog má tyto kompetence: osobní vyzrálost, odvahu, vzdělání, lidskost, zralou emocionalitu

Vztah ke klientům je pro mne partnerský

Práce psychologa je pro mne výzvou k osobnímu naplnění skrze práci

Práce psychologa je pro mne příležitostí k pomáhání těm, kteří o to stojí

Práce psychologa má tato úskalí: psychické zahlcení, oslabení vlivem druhých, přílišné pomahačství

Jako psycholog nebudu dělat práci s lidmi, kteří i ni budou stát

Jako psycholog nebudu mít problém s uživením se

Jako psycholog nebudu chtít zklamat, nevidět

Jako psycholog nebudu lidem brát naději

Jako psycholog (se) nebudu cítit zbytečný

Jako psycholog nebudu bez odborného zaměření

Nedokončené věty Respondent 4

Jako psycholog budu dělat práci.

Jako psycholog budu mít život

Jako psycholog budu chtít štěstí

Jako psycholog budu lidi podporovat

Jako psycholog (se) budu cítit dobře

Jako psycholog budu spokojená

Ostatní ode mne budou očekávat pomoc

Od práce psychologa očekávám naplnění

Jako psychologa mne ostatní budou vyhledávat

Práce psychologa pro mne představuje náplň

Role psychologa pro mne znamená úctu

Psycholog má tyto kompetence: vzdělání, odpovědnost, konstruktivní řešení

vlastnosti: empatii, toleranci, vstřícnost

Vztah ke klientům je pro mne zásadní

Práce psychologa je pro mne výzvou k práci na sobě

Práce psychologa je pro mne příležitostí k seberealizaci, použití sebe pro větší dobro

Práce psychologa má tato úskalí vyhoření

Jako psycholog nebudu dělat nic

Jako psycholog nebudu mít peníze

Jako psycholog nebudu chtít slavu

Jako psycholog nebudu lidem sloužit

Jako psycholog (se) nebudu cítit nespokojená

Jako psycholog nebudu škodit

Nedokončené věty Respondent 5

Jako psycholog budu dělat prospěšnou činnost

Jako psycholog budu mít možnost ulehčit lidem jejich životy

Jako psycholog budu chtít pomáhat

Jako psycholog budu lidem prospěšný

Jako psycholog (se) budu cítit zodpovědně

Jako psycholog budu pomáhat ulehčovat od starostí

Ostatní ode mne budou očekávat pomoc

Od práce psychologa očekávám uspokojení a seberealizaci

Jako psychologa mne ostatní budou uznávat

Práce psychologa pro mne představuje seberealizaci

Role psychologa pro mne znamená zodpovědnost

Psycholog má tyto kompetence: usměrňovat klienta na jeho cestě k jeho spokojenosti

Vztah ke klientům je pro mne zásadní

Práce psychologa je pro mne výzvou k řešení problémů

Práce psychologa je pro mne příležitostí k pomoci druhým a seberealizaci

Práce psychologa má tato úskalí: zodpovědnost, stres, možnost nepochopení

Jako psycholog nebudu dělat chyby

Jako psycholog nebudu mít možnost pomoci všem

Jako psycholog nebudu chtít změnit svět

Jako psycholog nebudu lidem direktivně nařizovat, co mají dělat

Jako psycholog (se) nebudu cítit nepotřebně

Jako psycholog nebudu odsuzovat ostatní

Nedokončené věty Respondent 6

Jako psycholog budu dělat canisterapii

Jako psycholog budu mít vlastní kancelář

Jako psycholog budu chtít zpětnou vazbu

Jako psycholog budu lidem pomáhat

Jako psycholog (se) budu cítit užitečná

Jako psycholog budu šťastná

Ostatní ode mne budou očekávat pomoc

Od práce psychologa očekávám vyřešení mých problémů

Jako psychologa mne ostatní budou brát vážně

Práce psychologa pro mne představuje spojení příjemného s užitečným

Role psychologa pro mne znamená sociální postavení

Psycholog má tyto kompetence: pomáhat, léčit

Vztah ke klientům je pro mne důležitý

Práce psychologa je pro mne výzvou ke splnění snu

Práce psychologa je pro mne příležitostí k získání životních zkušeností

Práce psychologa má tato úskalí: „nošení práce domů“

Jako psycholog nebudu dělat podvody

Jako psycholog nebudu mít moc peněz

Jako psycholog nebudu chtít pracovat celý život

Jako psycholog nebudu lidem lhát

Jako psycholog (se) nebudu cítit sám

Jako psycholog nebudu doma

Seznam kódů

abusus prášků
aby dítě mělo empatii
aby ty lidi byli funkčnější
akceptující prostředí
altruismu je zištný
altruismus
altruismus má podstatnou úlohu
Ambivalentní výchova matky
ani moc, ani málo
ani nevstanu
autenticita
autentický do jisté míry
autorita
autorita, vliv
Bejt oporou
bere naději
bezmocnost
brzda
budu je posílat do prdele
budu lidem užitečný
budu lidi podporovat
budu potřebný
budu rozšiřovat své kompetence
budu se cítit schopnější
Budu si hovnit v křesílku
budu žít naplňující život
Bych asi moc nevyžadovala tu a..
být kreativní
být ve svym žvilu
canisterapie postižených
canisterapii
cesta k sebeozdravě
cítit dobře
cítit nespokojená
cítit potřebný a oporou
cítit špatně
citově nestabilní matka
citovou otevřenost
Co chci dělat
co psycholog dělá
časté setkávání se s lidskými problémy
často měním názory
čerpání energie
dává podporu
dává rady, podle kterých se někdo řídí
dětství
direktivně nařizuje
dispozice
distancovat se
Dívat se na věci s odstupem
divoká puberta
do jisté míry manipuluje
dobrej pocit
dobrej prostředek jak těm lide..
dobročinnost
dobrou věc
dobrovolné omezování
dokážu cítit různý situace
dokážu se vcítit do člověka
doma to vůbec nefungovalo
donutit postižené, aby se víc hejbalí (v rámci sportu)
dostal sem se do ped-psych poradny
doteky
dozrání do psychoterapie
dřív sme třeba hráli fotbal ja..
duchovní očista světa
důkaz něčeho vyššího
důležitá knížka
důraz na vztahy
důsledný
důvěra
důvěryhodnost
Dysporuchy, poruchy učení.
elegantní
emoce
emoční stabilita
empatie
empatii
energie
etiké zásady
experimentování
ezoterický
flegmatickej postoj otce
frustrace
fyzické a psychické vyčerpání
fyzicky ubližovat lidem a pacientům
Harry Potter
hladovění
hrát na kytary
hravost
hrdost
chápat
Chladná hlava
chodila jsem k psycholožce
chodit mezi úplně jiné přátele
identifikace s rolí psychologa
idiot
já bych chtěl dělat nějakou pr..
jako hodně malá, když šel brácha do poradny
kvůli zjištění IQ
je k dispozici
je neobjektivní
je primární řešitel problému
je ten jedinej, kdo může zachr..
jednat s lidma
jistota
jistota/víra přinese vlastnosti
jsem docela všímavěj
jsem pomahačský
kariéra
každý klient přináší něco nového
kdyby je mohl nějak rozebrat ú..
kdyby jim molh vnútit nějakou ..

když někomu něco řekne, tak se nad tím zamyslí
když si nebudu jistá, tak že t..
klidnou stabilní oporou
klient vidí, že něco ví
knihovna
kolik toho má psycholog za den udělat
kompetentně
komunikace s lidm
koníček
konstruktivní řešení problému
kroužek psychologie
kvádro
láká mě to, co je těžký
lanaření lidí na víru
léčení si svých bolístek
léčí
lehčí poruchy
lepší hodně než málo
lidé, kteří nevědí jak si pomoct
lidem životy
lidi si se mnou rádi povídaj
lidskost
lže
lže a pak si to musí vychutnat
má poměr se svými pacientkami
má sexuální potřeby ke klientům
Mach a šebestová
Máchal
máma je zdravotní sestra o studovala
psychologii, jako jeden z předmětů
manipulace
manipuluje
mateřská figura
Maxipes Fík
mě dělá problémy jako někomu n..
měl by se řídit metodama a předpisama
měl jednoho takovýho spolužáka
měnit jeho třeba chování
mít dohled
Mít nad ním určitou moc
Mít sílu, mít sílu měnit
Mít svojí poradnu
mít zajímavé klienty
mluví o svých klientech
moje problémy jsou pro mě teď výhodou
musela jsem se s tím prát sama
může kecat do života
mužské vlastnosti
můžu to bejt vyčerpávající obč..
myslim že je třeba hodně důlež..
Myslim že třeba je dobrý, když..
na druhym stupni základní škol..
na základce
na základce jsme měli psychologii jako předmět
náboženství
nadřazená pozice
nadřazeně
nasadit klientovi naše brýle
navazování jako nějakých osob..

ne až tam, kde by to mohlo ohrozit mě
samotnou
nebrat věci příliš vážně
nebudu cítit zbytečný
nebudu dělat chyby
nebudu doma
nebudu chtít pracovat celý život
nebudu chtít změnit svět
nebudu lidem ubližovat
nebudu manipulovat a fyzicky ubližovat lidem
ani pacientům
nebudu mít moc peněz
nebudu mít možnost pomoci všem
nebudu mít peníze
nebudu mít problém s užitím
nebudu se cítit sám
nebudu to dělat celý život
Necitlivá matka
něco o stupeň slabší než láska
neformální
nefunkční rodina
negativa
nejistota
nejsitotu nedat najevo
někdy by se měl přetvařovat
někomu pomoct
Nenechal bych si tím ovlivnit svůj osobní život
nepamatuju si příběh z dětství
nepochopení
Nepředpokládané objevy
nerovzita
neschopnost pomáhat
neuměla jsem řešit svoje problémy
neumí reflektovat svoje chování
neumim ty vedoucí pozice
Neuróza a lidský růst
neurózky
nevadilo by mi toho dělat víc
nevidět
nevím, co budu dělat sám se sebou
nevytvářím si vztah k příběhu
nezaujatost
nikdy jsem se o nic jiného nezajímal
nikdy nekončící vzdělávání se
nošení práce domů
oáza v poušti
obava
obava se přihlásit
obavy
obětování se
obětování se pro druhého
objektivní náhled na situaci
objektivní pohled
obohacení
obohacující zkušeností
obrovskej fuck-up celé moje dětství
obživa
ocenění, rodina, nástrahy
očekávání
od starostí

Od třinácti sem bydlel sám
odhodlání
Odlehčování
odplatit se
odpovědnost
odrazovím můstkem
odreagování
odsuzuje ostatní
odvaha
ohleduplnost vůči klientovi
opora
oprotit se od sebe
oslabení vlivem druhých
osobní historie
osobní růst
osobní témata
osobní terapie
osobní vyžralost
osobnímu naplnění skrze práci
osobnost psychologa
ostatní mě budou mít rádi
ostatní říkaly: ty budeš dobrý psycholog
ostuda
ošklivé zkušenosti s otcem
ostatní mě budou brát vážně
otcovská figura
otevřeně
otvírání očí
ovlivňuje životy
partnerský
peníze
pes shrábně nejistotu
Pinokio
pobuch
pocit naplnění
pocit poslání
podnětný
podpora
pohotová v reakcích
Pohotovost na klienta
pomáhá
pomáhá s problémy
pomáhání těm, kteří o to stojí
pomáhat lidem
pomáhat lidem, kteří chtějí pomoci
pomoc těm rodinám je úplně nej..
pomoci druhým a seberealizaci
popelka
poprvé s psychologem
poradenství
poradit se
poradit se s někým
porozumění
poruchy vztahových vazeb
porušuje kompetence
pospravit ty rodiny
postavení
pošoupává
potěšení
potřebuju osobní terapii

použití sebe pro větší dobro
povolání samotné
povýšeně
pozitivní pocity
pozitivní výhled
pozitivní výhled do budoucna
poznání sebe sama
poznání světa nebo života jako takového
poznávat svět očima druhých
práce na sobě
práce s dětmi
práce s těmi postiženými
práce ve volném čase
práci s dětmi
práci s lidmi
práci s postiženými dětmi
Prestiž
problém s odmítáním
problematické vztahy k matce
problémy s dyslexií
problémy ve škole
projevování citů
prosazení se
prospěšnou činností
prozrazuje informace o klientech
průhledný v tom, co prožívá
přání pochopit proč se rodiče hádají
přátelsky
přátelství s psycholožkou
předává své zkušenosti
předávkování
přehnaná citlivost
přesvědčení, že seš k ničemu
přetížení psychiky
přetváření se
příjemná komunikace
příjemnost
příjetí
přílišné pomahačství
přítel je taky dost velký vent..
psychické zahlcení
psychoanalýza a existenciální
psycholog je schopný
psycholog je to, co jsem
psycholog nedělá
psychologická literatura
psychologické myšlení
psychologie sportu
psychoterapie
Puntičkářství
radí
radost
radost z toho, že pomáhám
rámci nějakých etických norem
ráznost
real life
reflektovat nejistotu
Respekt ke klientovi
rodiče

rodzíli mezi normálním kontaktem a
terapeutickým
role psychologa
ronina neví
rozhodnost
rozhodnutí ke studiu
rozšiřuje obzory
rozumět lidem
různorodá práce
řešení problému
řešit problémy
S čerty nejsou žerty
S jednotlivci
S nějakou kuriózní psychózou
se nebudu brát tak vážně
se skupinou
sebepoškozování
seberealizace
seberealizaci, použití sebe
sebezdokonalení
Ségra chtěla studovat psychologii
setkání se s novými lidma, s různými nemocemi
nebo postižením
sexuální doteky
sexuální vztah
Schopnost dělat víc věcí najednou
schopnost porozumět lidem
schopnost vcítit se
schopnosti
si odpočinout
Síla
Sklon k improvizaci
skloubení mých schopností s tí..
smutek
snaha odčinit dar života
snaha zlepšit něčí stav
sobecký
sociální postavení
specifické schopnosti
specifické vlastnosti
Spíš míň a kvalitně než víc.
splnění snu
spojení příjemného s užitečným..
spokojená
spokojenost
společenské postavení
společensko-vědní seminář
sport
sportovat
spravedlivě
spravedlivost
stagnace
staromilskéj
strategie zvládnání
stres
Střízlivý
suplování samoty
svoji praxičku
svoji soukromou poradnu
sympatický

šílené
šmrncovní
šťastná
štěstí
tajemství
Tak jako s obojím no, ale tak ..
tak nějak sem tušil, že k psychologii směřuju
Tak rozhodla sem se tak na přelomu devítky
prváku na střední
tendence vrátit to světu
teorie nenásilí
terapie
těžký deprese
to je opravdu něco jenom pro n..
tolerance
Trauma a rodinné konstelace
traumatizované dítě
trouba
ubližuje
úctu
učit se to, že nevadí, že si n..
Udávání rytmu té terapie
udělala bych možná víc než bych chtěla
udržovat odstup
Uklidňujícnost
ulehčuje
úměrne jeho síle
umí číst v lidech
umířt za někoho
upřímně
upřímněj
úskalí
usměňuje
uspokojení
uvědomění si svých hranic
Uvolněně
uvolnit se
uzavře se mi veškerá oblast psychologie
úzkost
uznání
uznávám tu autenticitu
užitečnou práci
váhání
vážnost
vcítění se
vcítění se do druhých
věc, ve který si myslím, že bu..
vedoucí pozici
věnovat se vyloženě rodinné te..
věřící psycholog
vést ke správné výchově dětí
víceméně sem jako o tom uvažoval sám
vidět ze strany toho druhýho
Vinnitou
vlastní kancelář
vlastní ordinac
vlastní osobnost
vlastní problémy v rodině
vlastní psychotherapeutickou pr..
vliv

vnucuje myšlenky
vracení pomoci
vstřícnost
vyčerpání
vyhoření
vyjímečná role
Vykání, určitě
výkon
výmluvnost
vypořádávat se budu těžce
vyrovnej, duševně. Zábavnej
vyrovnanost
vyřešení mých problémů
vyřešit si svoje problémy
vysmívá se
vyšetření v ped psych poradně
vyšší osobní vzrállost
vytrvalost
Vyzaříje z něho klid
výzva
vzdělání
vzhled psychologa
vzrušení
vztah k ostatním
Vzteky
vždycky mě zajímalo, proč lidi uvažují, jak
uvažují
vžívat se
z nich nedělá nějaký chudáky
začal sem se o to zajímat
zahlcenej
zachová se podle toho
zajímavý patologický jevy
zajít za nim domu
základech společenský věd
zapomenu na nějakou svou vážnost
zasahuje do soukromí klienta
zaspal problémy
zbavování
zdraví lidí
zesměšňuje svoje klienty
zisk
získání jistoty, víry
získání vnější jistoty
získání životních zkušeností
zklamání z toho nedostání se
zklamat
zkušenosti
zkušenosti pomohou získat jistotu
zneužívá důvěry klienta
zodpovědnost
zodpovědný
způsob myšlení
zralá emocionalita
zve svoje pacientky do hospody
Zvědavost
zvýšení zodpovědnosti
ženské vlasnosti
životní zkušenosti